

ที่
บทที่ 5

การวิเคราะห์และการอภิปรายผลข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (กลุ่มผู้รับบริการและกลุ่มเจ้าของสถานประกอบการ) จำนวน 458 ชุด จากแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยใช้เกณฑ์หน้าที่บริการ 20 ชนิด ซึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความจำเป็นในชีวิตประจำวัน โดยอิงแนวความคิดตามที่คริสตัลเลอร์ว่าไว้ ๖ แนวความคิดที่ว่า ๖ สิ่งคมแบบเกษตรกรรม แหล่งกลาง คือ แหล่งตั้งถิ่นฐานอันทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน ในการจัดหาสินค้าทั่วไป และบริการให้กับผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณรอบนอก (ฉัตรชัย พงศ์ประยูร, 2527 : 156) และสำหรับประเทศไทย สิ่งคมส่วนใหญ่เป็นสิ่งคมเกษตรกรรม การใช้เกณฑ์หน้าที่บริการ 20 ชนิด ดังที่กล่าวมาน่าจะเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสมกับประเทศไทย โดยแหล่งกลางที่ศึกษาครั้งนี้ ครอบคลุมสุขาภิบาล 9 แห่ง และผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 อภิปรายถึงลักษณะแหล่งกลางโดยเรียงลำดับจาก สุขาภิบาลจันดี สุขาภิบาลสีชล สุขาภิบาลชะอวด สุขาภิบาลนาบอน สุขาภิบาลร้อนพิบูลย์ สุขาภิบาลเขาชุมทอง สุขาภิบาลขนอม สุขาภิบาลลานสกา สุขาภิบาลบางจาก ซึ่งครอบคลุมหัวข้อเรื่องดังนี้

1. - หน้าที่บริการ : แสดงให้เห็นว่าในแต่ละแหล่งกลางมีหน้าที่บริการชนิดใด
- ค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง : แสดงให้เห็นว่าหน้าที่บริการแต่ละชนิดมีค่าเท่าใด และจัดอยู่ในกลุ่มใด (จากจำนวน 3 กลุ่ม)
- ดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง : ใช้เป็นค่าเปรียบเทียบความสำคัญของหน้าที่บริการ ถ้าดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางมีค่าสูง แสดงว่ามีหน้าที่บริการชนิดนั้นมีความสำคัญต่อแหล่งกลางนั้นมากด้วย
2. ศึกษาการกระจายของผู้รับบริการ พร้อมทั้งแสดงแผนที่ประกอบ
3. ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะเวลาการเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการ และตัวแปรที่สัมพันธ์กับการตั้งร้านบริการของเจ้าของสถานประกอบการ
4. ภาพรวมผลการวิเคราะห์ของแหล่งกลางทั้ง 9 แห่ง

ส่วนที่ 2 อภิปรายถึงการจัดลำดับความสำคัญของแหล่งกลาง โดยพิจารณา
จากผลรวมของดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง

ส่วนที่ 1

สุขาภิบาลจันดี

สุขาภิบาลจันดี ตั้งอยู่ที่หมู่ 4 ต.ไสหรี อ.ฉวาง ประกอบด้วยพื้นที่สุขาภิบาล 3.5 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 8,722 คน เป็นแหล่งกลางที่มีหน้าที่บริการมากชนิด และแต่ละชนิดก็มีจำนวนสถานประกอบการมากเช่นกัน

ตารางที่ 7 แสดงหน้าที่บริการ และค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางสุขาภิบาลจันดี

หน้าที่บริการ	ค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง	จำนวนร้าน	ดัชนีค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง
1. ร้านขายของชำ	11.11	140	1,555.40
2. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	11.11	29	322.19
3. ร้านเสื้อผ้า	11.11	42	466.62
4. ร้านยา คลินิก	14.29	10	142.90
5. ร้านซื้อผลิตภัณฑ์เกษตร	16.67	10	166.70
6. ร้านขายปัจจัยเกษตร	16.67	4	66.68
7. ร้านอุปกรณ์ประมง	33.33	-	-
8. โรงสีข้าว	33.33	-	-
9. ร้านเครื่องเขียน	14.29	3	42.87
10. ร้านแก๊สหุงต้ม	25	3	75
11. ร้านซ่อมรถ	14.29	10	142.90
12. ร้านวัสดุก่อสร้าง	16.67	4	66.68
13. ร้านอะไหล่เครื่องเหล็ก	14.29	3	42.87
14. สถานีบริการน้ำมัน	25	2	50
15. ร้านเสริมสวย ตัดผม	11.11	20	222.20
16. ร้านไฟฟ้า	12.50	6	75
17. ร้านอุปกรณ์กีฬา	20	2	40
18. ร้านเครื่องเรือน	20	6	120
19. ร้านรองเท้า	25	4	100
20. ร้านถ่ายรูป	20	3	60
	รวม	301	3,758.01

ที่มา : จากการสำรวจ

1. หน้าที่บริการ ค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง และดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง

หน้าที่บริการที่ปรากฏในตารางที่ 7 พบว่า จำนวนของ 5 ลำดับแรก เป็นหน้าที่ของร้านบริการ 7 ชนิด คือ ร้านขายของชำ ร้านเสื้อผ้า ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านเสริมสวย-ตัดผม ร้านซื้อผลิตผลทางการเกษตร ร้านยาและคลินิก ร้านซ่อมรถ โดยเฉพาะร้านขายของชำมีดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางสูงถึง 1,550.50 แสดงว่าร้านบริการชนิดนี้สามารถสนองความต้องการต่อผู้รับบริการได้ตามที่เขาต้องการ ทั้งนี้เพราะร้านขายของชำ อยู่ในข่ายของร้านที่ขายสินค้าที่มีความจำเป็นในชีวิตประจำวันสำหรับผู้บริโภคเดินทางเข้ามาใช้บริการในระยะทางที่สั้นที่สุด เพื่อประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง จึงสามารถพบร้านค้าชนิดนี้มีอยู่ทั่วไปในทุกขนาดของแหล่งกลาง

หน้าที่บริการเสื้อผ้า และอาหารเครื่องดื่ม จากการศึกษาของรณสิทธิ์ แสงสุวพบว่า สินค้าประเภทอาหารมีความจำเป็นในชีวิตประจำวัน ผู้บริโภคจะเดินทางไปซื้อจากแหล่งกลางใกล้บ้านมากที่สุด ส่วนสินค้าประเภทเสื้อผ้าจะเลือกซื้อตามสมัยนิยม จึงไปซื้อจากแหล่งกลางขนาดใหญ่ หากแต่หน้าที่บริการ 2 ชนิดนี้ ในแหล่งกลางจันดี กลับพบว่าร้านบริการเสื้อผ้ามีดัชนีค่าความเป็นแหล่งกลางมากกว่าร้านอาหารและเครื่องดื่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชากรในสังคมแบบเกษตรกรรม นิยมที่จะหุงหาอาหารที่บ้านของตนเองมากกว่าไปซื้อจากร้านอาหาร ยกเว้น ประชากรบางอาชีพ เช่น ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานธนาคาร ที่ต้องพึ่งร้านอาหาร ร้านอาหารจึงเปิดขึ้นมากเพื่อบริการแก่ประชากรที่มีอาชีพดังกล่าว ซึ่งไม่ใช่ว่าประชากรส่วนใหญ่ของชุมชน ส่วนเหตุผลที่ร้านบริการเสื้อผ้ามีปริมาณมาก อาจเป็นเพราะจันดีเป็นแหล่งกลางที่ค่อนข้างใหญ่ เมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งกลางอื่น ๆ ในละแวกเดียวกันของบริเวณด้านทิศตะวันตกของจังหวัด ประชากรทั้งในเขตอำเภอฉวาง และอำเภอใกล้เคียง เช่น อำเภอทุ่งใหญ่ อำเภอพิปูน ก็ยังมาซื้อที่นอกด้าย ดังนั้น บริการชนิดนี้ของจันดี จึงมีความพิเศษออกไปจากกลุ่มที่มีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางที่มีค่า 11.11 เหมือนกัน

ร้านเสริมสวย-ตัดผม จัดได้ว่าเป็นบริการชนิดหนึ่งที่เป็นบริการลำดับต่ำหาได้ทั่วไปในทุกแหล่งกลาง พิจารณาได้จากค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางเท่ากับ 11.11 (ซึ่งอยู่ในกลุ่มต่ำสุด) และการบริการประเภทนี้ การเป็นลูกค้าประจำ จำเป็นมาก เพราะการรู้ใจลูกค้าของผู้ให้บริการจะนำมาซึ่งความพอใจต่อลูกค้าเป็นอย่างมาก

ร้านยาและคลินิก ร้านซื้อผลิตผลทางการเกษตร ร้านซ่อมรถ เป็นบริการที่สามารถพบได้ในปริมาณค่อนข้างมาก และเป็นที่น่าสนใจได้ว่า จำนวนร้านยามีมาก แสดงให้เห็นว่าการขายยาในประเทศไทยไม่ค่อยมีการควบคุม ยาสำเร็จรูปกับยาที่แพทย์สั่งปรุงพิเศษสามารถซื้อหาได้ง่ายในร้านขายยาทั่วไป (สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517 : 56) ส่วนร้านซื้อผลิตผลทางการเกษตรที่มีดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางถึง 166.70 และดัชนีดังกล่าวสามารถชี้ให้เห็นความสำคัญของแหล่งกลางในสังคมเกษตรกรรมได้เป็นอย่างดี ในประเด็นที่ว่าประชากรที่อาศัยอยู่บริเวณรอบนอก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร และนิยมที่จะเข้ามาใช้บริการที่แหล่งกลางแห่งนี้

หน้าที่บริการ 2 ชนิด คือ ร้านขายอุปกรณ์ประมง และโรงสีข้าว ที่ไม่มีบริการในแหล่งกลางนี้ เพราะลักษณะที่ตั้งที่ระยะห่างจากชายฝั่งทะเลประมาณ 100 กิโลเมตร และมีลักษณะภูมิประเทศค่อนข้างเป็นที่สูง จึงไม่เหมาะแก่การทำประมง หรือทำนา ซึ่งเมื่อไม่มีความต้องการจากผู้ซื้อ ก็ไม่มีการสนองตอบจากผู้ขาย

ส่วนหน้าที่บริการ 11 ชนิดที่เหลือ มีบริการจำนวนน้อย เพราะสินค้าลำดับนี้เป็นสินค้าลำดับสูง ผู้รับบริการมีความต้องการในปริมาณน้อยครั้ง หรือบางครั้งผู้รับบริการนิยมไปรับบริการยังแหล่งกลางอื่น ๆ ที่มีขนาดใหญ่กว่า ดังนั้น เพื่อให้กิจการดำเนินต่อไปได้ จึงไม่สามารถเพิ่มจำนวนสถานประกอบการให้มากกว่าที่เป็นอยู่

2. การกระจายของผู้รับบริการ

ระยะการเดินทางที่ผู้รับบริการมาถึงแหล่งกลางของสุขาภิบาลจันดี โดยเฉลี่ย 12.65 กิโลเมตร กล่าวคือ แหล่งกลางจันดีสามารถบริการต่อเขตรอบนอกที่เลียดอกไปได้ประมาณ 3 เท่าของพื้นที่สุขาภิบาล ($12.65/3.5$) ผู้ที่มารับบริการมาจากสถานที่ต่าง ๆ รอบด้าน แหล่งกลางจันดีนอกจากจะบริการผู้ที่อยู่อาศัยในเขตสุขาภิบาลจันดีและตำบลต่าง ๆ ในเขตอำเภอฉวางเองแล้ว แหล่งกลางนี้ยังสามารถบริการไปถึงอำเภออื่น ๆ ด้วย เช่น อำเภอพิบูลย์ อำเภอกิ่งใหญ่ ดังปรากฏในแผนที่ที่ 4

3. ตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะการเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการและที่สัมพันธ์กับการตั้งร้านของเจ้าของสถานประกอบการ

โดยทั่วไปแล้วความเป็นแหล่งกลางของจันดี มีอัตราส่วนการบริการที่จัดไว้เพื่อสนองต่อความต้องการของประชากรในเขตนี้สูง สืบเกิดได้จากดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางสูงถึง 3758.01 ซึ่งการที่ดัชนีสูงขนาดนี้อาจเป็นเพราะ ผู้รับบริการของแหล่งกลางนี้มา

จากทุก ๆ ด้าน ทั้งในอำเภอฉวางเองและอำเภอใกล้เคียงอีกด้วย จำนวนหน้าที่บริการจึงสูงตามทั้งแง่ของชนิด และจำนวนของสถานประกอบการ และเมื่อแยกพิจารณาตัวแปรที่สัมพันธ์กับผู้รับบริการและเจ้าของสถานประกอบการโดยละเอียดจะปรากฏผลดังนี้

ผู้รับบริการ จากตารางที่ 8 และตารางที่ 9 พบว่า สมการจำแนกประเภทมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (หน้า 57) เมื่อพิจารณาค่า canonical correlation (0.996) แสดงว่า สมการดังกล่าวมีอำนาจในการจำแนกได้สูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับค่า Wilks' Lambda (0.008) ซึ่งมีค่าต่ำมาก กลุ่มตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัว สามารถคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 60.87 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

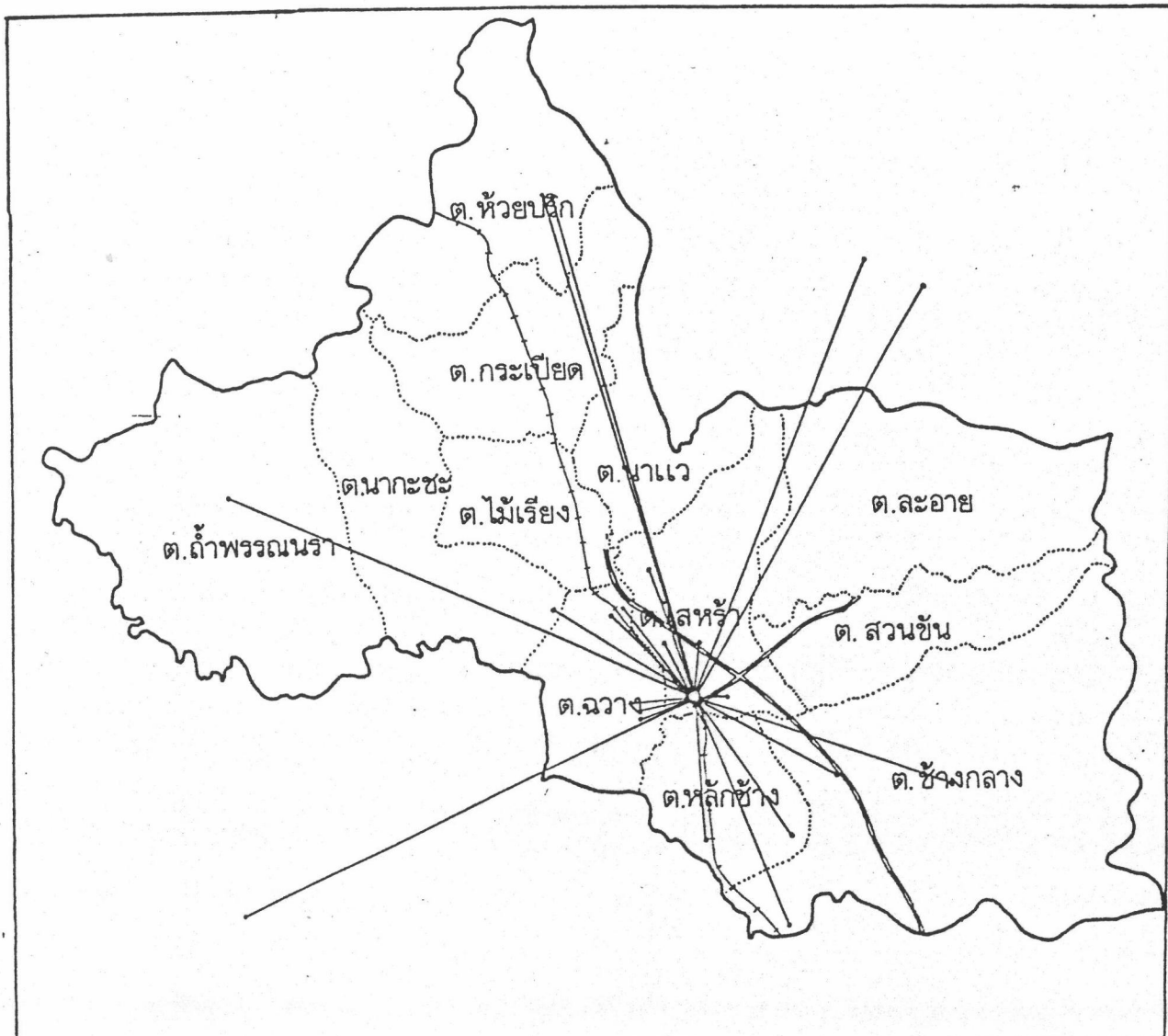
ตัวแปรอิสระที่อยู่ภายใต้กลุ่มตัวอย่าง ผู้รับบริการที่สัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 7.19 กิโลเมตร (กลุ่มที่ 1) และกลุ่มที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ยมากกว่า 7.19 กิโลเมตร (กลุ่มที่ 2) นั้น พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของสมการความแตกต่างพบว่า อาชีพ สัมพันธ์กับระยะการเดินทางเฉลี่ยได้มากที่สุดคือมีคะแนนมาตรฐานเป็น 11.565 รองลงมาคือ จำนวนสมาชิกในครอบครัว อายุของผู้รับบริการ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้ของครอบครัว ซึ่งมีคะแนนมาตรฐานเป็น 8.741, 8.479, 7.817, 7.171 และ -2.346 ตามลำดับ เมื่อพิจารณากลุ่มตัวแปรอิสระที่มีความสำคัญต่อการจำแนกกลุ่มทั้งหมด สามารถกระทำได้นี้

อาชีพ พบว่า ผู้รับบริการที่มีระยะการเดินทางน้อยกว่าหรือเท่ากับ 7.19 กิโลเมตร อาชีพของผู้รับบริการส่วนใหญ่เป็นข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ในขณะที่กลุ่มที่มีระยะการเดินทางมากกว่า 7.19 กิโลเมตร มีอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้รับบริการกลุ่มแรกตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้แหล่งกลางอันเป็นจุดศูนย์กลางของเมือง การประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมย่อมมีจำนวนน้อยกว่าบริเวณรอบนอกที่ไกลออกไป

จำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า ทั้ง 2 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเท่ากันคือ ประมาณ 4-6 คน

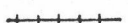

อายุของผู้รับบริการ ของทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย คือ กลุ่มที่ 1 มีอายุเฉลี่ย 34 ปี กลุ่มที่ 2 มีอายุเฉลี่ย 32 ปี

ระดับการศึกษา กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมปลาย แต่กลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมปลายถึงมัธยมต้น

เขตบริการของสุขาภิบาลระดับสุขาภิบาลในจังหวัดนครศรีธรรมราช
 : SERVICE AREA OF SANITARY DISTRICTS IN NAKHON SI THAMMARAT 4

แสดงการกระจายผู้รับบริการของสุขาภิบาลจันดี
 สัญลักษณ์

- ถนนหลวง
- ทางรถไฟ
- ทิศทางการเดินทาง
- ที่ตั้งที่อยู่อาศัยของผู้มารับบริการ

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจ

ภาควิชาภูมิศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อาจารย์ที่ปรึกษา ดร. จักรชัย หงศ์ประยูร นิฉิต วรรณิการ์ ลองพิมพ์	มาตรฐาน 1: 300,000	
---	---	-----------------------	---

สถานภาพสมรส ของทั้ง 2 กลุ่ม เหมือนกัน คือ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่แต่งงานแล้ว รายได้ของครอบครัวต่อเดือน พบว่า กลุ่มที่ 1 มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า คือ อยู่ในช่วง 4,000-6,000 บาท แต่กลุ่มที่ 2 มีรายได้ อยู่ในช่วง 2,000-4,000 บาท เท่านั้น ซึ่งจะเห็นว่าสอดคล้องกับการประกอบอาชีพตามที่กล่าวไว้ในส่วนของตัวแปรตัวแรก กล่าวคือ โดยทั่วไปในประเทศไทย ผู้ที่มีอาชีพข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย สูงกว่าผู้มีอาชีพเกษตรกร และจากคะแนนมาตรฐาน รายได้ของครอบครัวมีเครื่องหมายลบมีความหมายว่า ผู้รับบริการที่มีรายได้ต่อเดือนมากมีความนิยมที่จะรับบริการจากแหล่งกลางอื่นที่มีขนาดใหญ่กว่า มากกว่าผู้รับบริการที่มีรายได้ต่อเดือนน้อย

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ย 7.19 และน้อยกว่า และกลุ่มที่มากกว่า 7.19 กิโลเมตรในสุขาภิบาลจันดี

ตัวแปร	y < 7.19 ก.ม.		y > 7.19 ก.ม.	
	X	S.D	X	S.D
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	2.00	1.00	2.00	0.00
สถานภาพสมรส	1.80	0.45	1.67	0.58
ระดับการศึกษา	4.00	1.87	2.67	2.89
อาชีพ	3.20	1.92	1.33	0.58
อายุ	34.00	11.11	32.00	5.20
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	3.20	1.10	2.67	0.58
วิธีการเดินทาง	5.40	1.34	4.00	0.00
การเป็นลูกค้าประจำ	1.40	0.55	1.67	0.55
ความถี่ในการรับบริการที่แหล่งกลาง	9.80	4.09	11.67	2.31
เหตุผลที่ 1 ที่มารับบริการ	5.80	2.49	6.67	1.15
เหตุผลที่ 2 ที่มารับบริการ	4.80	3.56	5.67	4.04
แหล่งรับบริการอื่น ๆ	1.40	0.89	1.67	1.15
เหตุผลที่ 1 ที่รับบริการจากแหล่งอื่น	3.00	0.00	1.67	1.15
เหตุผลที่ 2 ที่รับบริการจากแหล่งอื่น	3.20	1.64	3.33	0.58
ความถี่ในการรับบริการจากแหล่งอื่น	6.20	1.30	7.00	0.00

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์จำแนกประเภท

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สมการจำแนก	
	คะแนนมาตรฐาน	คะแนนดิบ
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	8.741	10.706
สถานภาพสมรส	7.171	14.505
ระดับการศึกษา	7.817	3.458
อาชีพ	11.565	7.203
อายุ	8.479	0.887
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	-2.346	-2.458
ค่าคงที่	-	-99.035
Eigenvalue	130.741	
Canonical correlation	0.996	
Wilks' lambda	0.008	
Chi-square	14.64	
DF.	6	
SIG	0.02	
ร้อยละของกรณีที่สามารถจัดไว้ถูกต้อง	60.87	

เจ้าของสถานประกอบการ จากตารางที่ 10 และตารางที่ 11 พบว่า สมการจำแนกประเภทที่ได้มี 2 สมการ (เพราะจำนวนกลุ่มของประชากรที่ต้องการจำแนกมี 3 กลุ่ม) จากสมการทั้ง 2 นั้น มีสมการที่ 1 เท่านั้น ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (หน้า 61) เมื่อพิจารณาค่า canonical correlation (0.990) แสดงว่า สมการดังกล่าวมีอำนาจในการจำแนกได้สูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับค่า Wilks' Lambda (0.004) ซึ่งมีค่าต่ำมาก ส่วนสมการที่ 2 ถึงแม้จะไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาค่า canonical correlation (0.885) แสดงว่า สมการดังกล่าวมีอำนาจในการจำแนกค่อนข้างสูงเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับค่า Wilks' Lambda (0.217) ซึ่งมีค่าค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตาม จากการนำสมการดังกล่าวไปคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 100.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตัวแปรอิสระที่อยู่ภายใต้กลุ่มตัวอย่างเจ้าของสถานประกอบการที่สัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มที่มีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15.74 กลุ่ม 15.75-20.37 และกลุ่มที่มากกว่า 20.37 นั้น พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของสมการความแตกต่างโดยอ้างจากสมการที่ 1 พบว่า ระดับการศึกษาสัมพันธ์กับจำนวนสถานประกอบการหรือค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางมากที่สุดคือ มีคะแนนมาตรฐานเป็น 12.291 รองลงมาคือแหล่งซื้อสินค้าด้วยตนเอง เหตุผลที่ตั้งร้านบริเวณนี้ วิธีการซื้อของเข้าร้าน การเปลี่ยนแปลงรายได้ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงจำนวนลูกค้าเมื่อเทียบกับ 2-3 ปีที่แล้ว ซึ่งมีคะแนนมาตรฐานเป็น 8.959, 7.604, -6.811, 6.541 และ 6.260 ตามลำดับ เมื่อพิจารณากลุ่มตัวแปรอิสระ โดยแยกเป็นแต่ละตัว ผลดังนี้

ระดับการศึกษา พบว่า เจ้าของซึ่งมีร้านบริการที่มีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง 15.74 และน้อยกว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมตอนต้น ส่วนเจ้าของซึ่งมีร้านบริการที่มีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง 15.75-20.37 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา และกลุ่มสุดท้ายคือ เจ้าของซึ่งมีร้านบริการที่มีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางมากกว่า 20.37 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมปลาย ซึ่งถ้าพิจารณารวม ๆ ทั้ง 3 กลุ่มแล้ว เจ้าของสถานประกอบการส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับใกล้เคียงกัน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่มีร้านบริการหรืออาจจะมียังจำนวนน้อยที่เจ้าของจบการศึกษาระดับประถม ซึ่งอาจจะมียุทธผลมาจากผู้ที่อาศัยอยู่ในศูนย์กลางชุมชน โอกาสในการศึกษามีมากกว่าบุคคลที่อาศัยอยู่รอบนอกออกไป ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากข้อจำกัดเกี่ยวกับการเดินทางไม่ว่าจะเป็นระยะทางหรือเรื่องยานพาหนะก็ตาม สามารถส่งผลให้ประชากรผู้ซึ่งอาศัยอยู่รอบนอกออกไปไกล ๆ มีโอกาสรับการศึกษาน้อยลง

แหล่งซื้อสินค้าด้วยตนเอง พบว่าทั้ง 3 กลุ่ม นิยมที่จะไปซื้อจากเทศบาลเมือง นครศรีธรรมราชมากที่สุด จากหัวข้อเลือกทั้งหมด 7 แห่ง คือ (เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช เทศบาลเมืองปากพ่อง เทศบาลตำบลปากแพรก กรุงเทพมหานคร เทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี เทศบาลเมืองพัทลุง และร้านบริการที่ใหญ่กว่าในสุขาภิบาลจันดี) ทั้งนี้เพราะเทศบาลเมือง นครศรีธรรมราชเป็นแหล่งกลางอันดับสูงสุดของจังหวัดที่รวบรวมสินค้าและบริการจำนวนมาก ประกอบกับระยะทางประมาณ 61 กิโลเมตร นับว่าไม่ไกลสำหรับเจ้าของร้านบริการกับการไป ซื้อสินค้ามาสนองตอบต่อความต้องการของลูกค้าในแหล่งกลางแห่งนี้

เหตุผลที่ตั้งร้านบริเวณนี้ พบว่า กลุ่มที่ 1 ให้ความสำคัญอยู่กับทำเลที่ตั้งและใกล้ สถานที่ราชการ เหมาะแก่การตั้งร้าน และจากการสำรวจยังพบว่า มีร้านที่ตั้งอยู่บนที่ดินเช่า ด้วย สำหรับกลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 ให้ความสำคัญ เพราะมีที่ดินเป็นของตัวเองอยู่แล้ว

วิธีการซื้อสินค้าเข้าร้าน ทั้ง 3 กลุ่ม ตอบว่า ส่วนใหญ่มักไปซื้อสินค้าด้วยตนเองที่แหล่งกลางขนาดใหญ่ คือ เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช แต่บางครั้งก็ซื้อจากตัวแทนบริษัท ที่มาส่งที่จันดีด้วยเหมือนกัน แต่มีความถี่น้อยกว่าไปซื้อด้วยตนเอง

การเปลี่ยนแปลงรายได้และจำนวนลูกค้า เมื่อเปรียบเทียบกับ 2-3 ปีที่แล้ว พบว่า กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีรายได้และจำนวนลูกค้าไม่แตกต่างกันไปจาก 2-3 ปีที่แล้วมากนัก ในขณะที่กลุ่มที่ 3 เปลี่ยนแปลงไปในทางบวก คือ เพิ่มขึ้นจนเห็นได้ชัด

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีค่าแสดงความเป็น
 แห้งกลาง 15.74 และน้อยกว่า กลุ่ม 15.75-20.37 และกลุ่มที่มากกว่า
 20.37 ในสาขาภิบาลจันดี

ตัวแปร	y < 15.74		y=15.75-20.37		y > 20.3.7	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	1.71	0.69	2.00	1.00	2.00	*
สถานภาพสมรส	1.82	0.53	1.67	0.58	2.00	*
ระดับการศึกษา	3.06	1.48	5.33	1.53	4.00	*
อายุ	35.47	8.90	30.00	3.46	32.00	*
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	3.35	1.69	4.00	2.00	4.00	*
ปีที่เปิดกิจการ	2522.82	9.86	2523.67	4.73	2524.0	*
วิธีการซื้อสินค้า	2.41	0.51	2.67	0.58	2.00	*
ถ้าซื้อเอง จากที่ใด	2.24	1.86	2.00	1.73	1.00	*
เหตุผลที่ 1 ที่ซื้อเอง	2.71	0.77	2.33	1.15	4.00	*
เหตุผลที่ 2 ที่ซื้อเอง	2.82	1.67	3.67	0.58	3.00	*
ความถี่ที่ซื้อ	3.35	1.50	3.00	1.00	3.00	*
จำนวนลูกค้าต่อวัน	1.71	0.59	2.67	2.08	2.00	*
จำนวนลูกค้าประจำ	14.71	9.76	38.33	49.07	10.00	*
การเปลี่ยนแปลงจำนวนลูกค้า	2.12	0.86	1.00	0.00	1.00	*
จำนวนลูกจ้าง	2.18	1.67	4.00	1.73	5.00	*
เหตุผลที่ตั้งร้านที่นี้	2.53	1.18	1.33	0.58	1.00	*
พอใจที่ตั้งร้านที่นี้	1.06	0.24	1.00	0.00	1.00	*
การเปลี่ยนแปลงรายได้	2.24	1.20	2.00	1.73	1.00	*
โครงการขยายร้าน	1.35	0.49	1.33	0.58	1.00	*

หมายเหตุ * ข้อมูลไม่เพียงพอที่จะคำนวณเป็นค่า S.D.

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์จำแนกประเภท

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สมการจำแนก			
	คะแนนมาตรฐาน		คะแนนดิบ	
	สมการที่ 1	สมการที่ 2	สมการที่ 1	สมการที่ 2
ระดับการศึกษา	12.291	2.031	8.286	1.369
วิธีการซื้อสินค้าเข้าร้าน	- 6.811	-3.029	-13.212	-5.874
แหล่งซื้อสินค้าด้วยตนเอง	8.959	5.050	4.864	2.742
การเปลี่ยนแปลงจำนวนลูกค้า	6.260	-1.296	7.743	-1.603
เหตุผลที่ตั้งร้านบริเวณนี้	7.604	3.396	6.741	3.011
การเปลี่ยนแปลงรายได้	6.541	3.466	5.148	2.728
ค่าคงที่	-	-	1383.370	-263.432
Eigenvalue	สมการที่ 1 51.165		สมการที่ 2 3.598	
Canonical correlation	0.990		0.885	
Wilks' lambda	0.004		0.217	
Chi-square	52.06		14.49	
DF.	36		17	
SIG	0.04		0.63	
ร้อยละของกรณีที่ถูกตัดไว้ถูกต้อง	100.00			

สุขาภิบาลลิซล

สุขาภิบาลลิซล ตั้งอยู่ที่หมู่ 1 ต.ลิซล อ.ลิซล ประกอบด้วยพื้นที่สุขาภิบาล 3 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 4,942 คน ในพื้นที่บริเวณทางทิศเหนือของจังหวัด นับได้ว่าสุขาภิบาลลิซลเป็นแหล่งกลางที่มีหน้าที่บริการมากกว่าที่สุดแห่งหนึ่ง ดังตารางที่ 12 ตารางที่ 12 แสดงหน้าที่บริการ และค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางสุขาภิบาลลิซล

หน้าที่บริการ	ค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง	จำนวนร้าน	ดัชนีค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง
1. ร้านขายของชำ	11.11	125	1,388.75
2. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	11.11	27	299.97
3. ร้านเสื้อผ้า	11.11	25	277.75
4. ร้านยา คลินิก	14.29	7	100.03
5. ร้านซื้อผลิตผลเกษตร	16.67	3	50.01
6. ร้านขายปัจจัยเกษตร	16.67	4	66.68
7. ร้านอุปกรณ์ประมง	33.33	8	266.64
8. โรงสีข้าว	33.33	-	-
9. ร้านเครื่องเขียน	14.29	2	28.58
10. ร้านแก๊สหุงต้ม	25	2	50
11. ร้านซ่อมรถ	14.29	8	114.32
12. ร้านวัสดุก่อสร้าง	16.67	3	50.01
13. ร้านอะไหล่เครื่องเหล็ก	14.29	2	28.58
14. สถานีบริการน้ำมัน	25	1	25
15. ร้านเสริมสวย-ตัดผม	11.11	12	133.32
16. ร้านไฟฟ้า	12.50	5	62.50
17. ร้านอุปกรณ์กีฬา	20	2	40
18. ร้านเครื่องเรือน	20	3	60
19. ร้านรองเท้า	25	2	50
20. ร้านถ่ายรูป	20	2	40
รวม		243	3,132.13

ที่มา : จากการสำรวจ

1. หน้าที่บริการ ค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง และดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง

หน้าที่บริการที่ปรากฏในตารางที่ 12 พบว่า จำนวนของ 5 ลำดับแรก คือหน้าที่บริการ ร้านขายของชำ ร้านเสื้อผ้า ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านอุปกรณ์ประมง ร้านเสริมสวย-ตัดผม นับได้ว่าหน้าที่บริการจากแหล่งกลางของสมาชิกบาลีสลชน 5 ลำดับดังกล่าว เป็นสินค้าและบริการระดับต่ำที่สามารถพบได้ทั่วไปในแหล่งกลางขนาดเล็ก เหมือนกับแหล่งกลางอื่น ๆ แต่มีบริการชนิดหนึ่งคือ ร้านอุปกรณ์ประมงมีดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางสูงถึง 266.64 ประมาหรือร้อยละ 8.51 ของดัชนีรวมทั้งหมด นับว่าเป็นร้านที่บริการของจำเพาะประเภทที่สำคัญที่สุดประเภทหนึ่งของสมาชิกบาลีสลชน เพราะจากการสำรวจผู้วิจัยพบว่า โดยทั่วไปร้านขายของชำก็มีอุปกรณ์ประมงขายรวมอยู่ด้วย แต่สามารถที่จะมีร้านบริการจำเพาะประเภทได้้นจำนวนมากดังที่กล่าวแล้ว ทั้งนี้เหตุที่สืบเนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ธรรมชาติ และสภาพทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของพื้นที่บริเวณนั้น โดยที่อาชีพส่วนใหญ่ของประชากรคือ การประมงนั่นเอง (วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช, 2525 : 259) และยิ่งไปกว่านั้น สลชนเป็นแหล่งกลางที่มีหน้าที่บริการมากที่สุดของบริเวณพื้นที่ทางตอนเหนือของจังหวัด หน้าที่บริการชนิดหนึ่งที่แหล่งกลางสลชนไม่มี คือ โรงสีข้าว เพราะตามที่กล่าวแล้วว่า ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงรวมทั้งการทำสวนยางพารา และสวนผลไม้ ส่วนหน้าที่บริการอื่น ๆ ก็มีในจำนวนที่นับได้ว่าสามารถสนองตอบให้กับประชากรที่อยู่รอบนอกของอำเภอสลชนเอง และให้บริการแก่ประชากรของอำเภออื่น ๆ เช่น ชนอม หรือท่าศาลา ที่อยู่ใกล้เคียงอีกด้วย

2. การกระจายของผู้รับบริการ

ระยะการเดินทางที่ผู้รับบริการมาถึงแหล่งกลางของสมาชิกบาลีสลชน โดยเฉลี่ย 12.54 กิโลเมตร แหล่งกลางสลชนสามารถบริการต่อเขตรอบนอกที่เลขออกไปได้ประมาณ 4 เท่าของพื้นที่สมาชิกบาล ผู้ที่มารับบริการที่แหล่งกลางมาจากสถานที่ต่าง ๆ รอบด้าน ดังปรากฏในแผนที่ที่ 5

3. ตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะการเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการและที่สัมพันธ์กับการตั้งร้านบริการของเจ้าของสถานประกอบการ

ดัชนีรวมค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง 3,132.13 สามารถบ่งชี้ได้ว่าสลชนเป็นแหล่งกลางที่มีอัตราส่วนการบริการที่จัดไว้เพื่อสนองต่อความต้องการของประชากรในเขตนี้ได้สูงอีกแห่งหนึ่ง และเมื่อพิจารณาตัวแปรสัมพันธ์กับผู้รับบริการ และเจ้าของสถานประกอบการ

โดยละเอียด จะปรากฏผลดังนี้

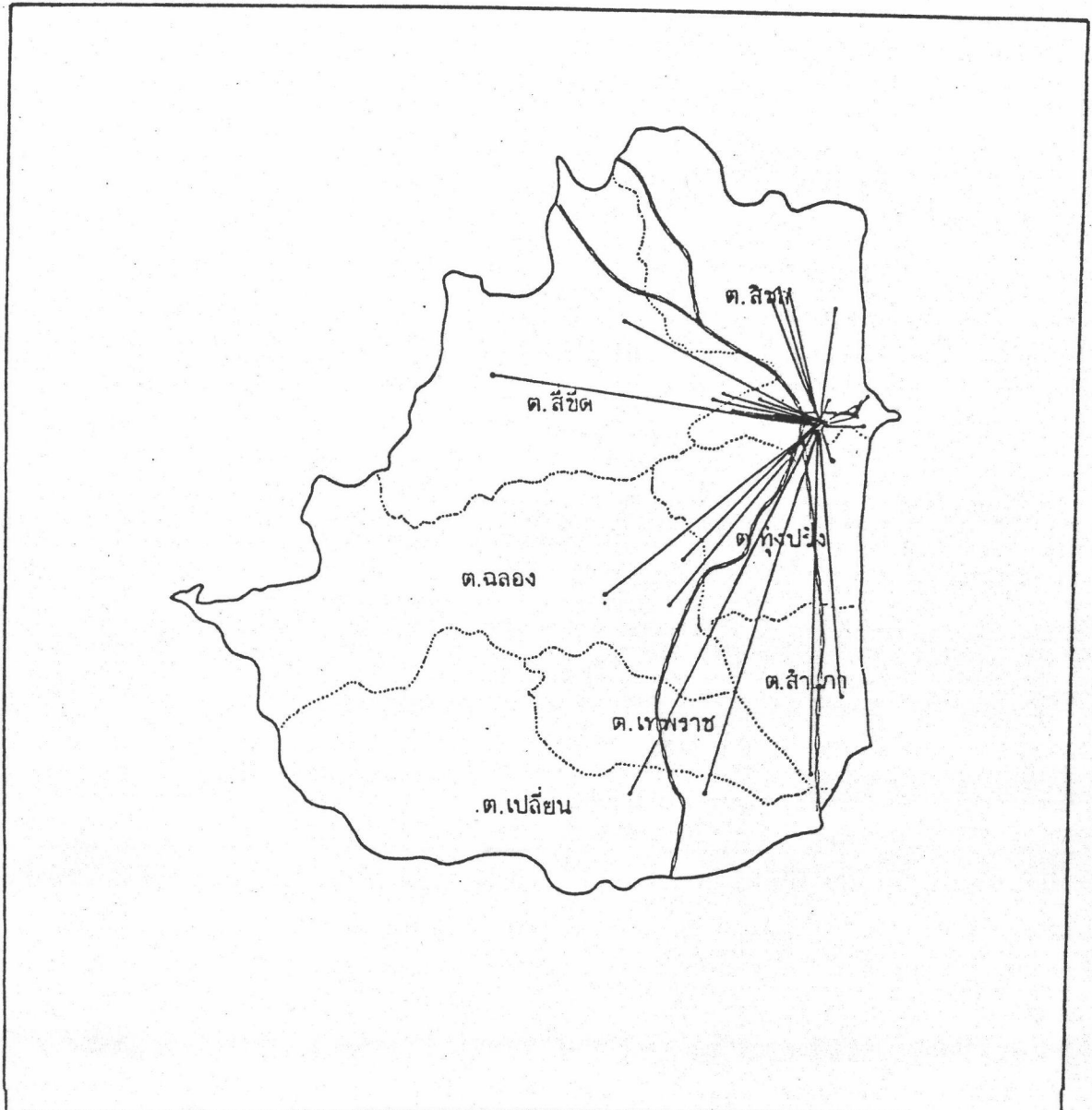
ผู้รับบริการ จากตารางที่ 13 และตารางที่ 14 พบว่า สมการจำแนกประเภท ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (หน้า 67) เมื่อพิจารณาค่า canonical correlation (0.734) แสดงว่า สมการดังกล่าวมีอำนาจในการจำแนกค่อนข้างสูง ซึ่งสอดคล้องกับค่า Wilks' Lambda (0.461) ซึ่งมีค่าค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตาม จากการทดสอบนำสมการดังกล่าวไปคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มได้ถูกต้องตามความเป็นจริงร้อยละ 86.97 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตัวแปรอิสระที่อยู่ภายใต้กลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการที่สัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 7.19 กิโลเมตร และกลุ่มที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ยมากกว่า 7.19 กิโลเมตร พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของสมการความแตกต่างพบว่า การไปรับบริการจากแหล่งอื่นซึ่งหมายถึง เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชสัมพันธ์กับระยะการเดินทางเฉลี่ยได้มากที่สุด คือ มีคะแนนมาตรฐานเป็น -1.660 รองลงมาคือ ระดับการศึกษา เหตุผลที่มารับบริการที่แหล่งกลาง สถานภาพสมรส การเป็นลูกค่าประจำ ซึ่งมีคะแนนมาตรฐานเป็น 1.604, 1.315, 1.261 และ 1.081 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาในกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมด ที่มีความสัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มทั้งหมด สามารถกระทำดังนี้

แหล่งรับบริการอื่น ๆ ซึ่งสถานที่ที่ผู้รับบริการทั้งกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตอบเหมือนกันคือ เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช หากแต่ในที่นี้ การไปรับบริการจากเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช คะแนนมาตรฐานเป็นเครื่องหมายลบติดอยู่ด้วย (-1.660) หมายความว่า ผู้รับบริการทั้ง 2 กลุ่มนี้ นิยมที่จะรับบริการจากแหล่งกลางซึ่งมากกว่าไปรับที่เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแหล่งกลางนี้อยู่ห่างจากตัวจังหวัดถึง 66 กิโลเมตร การเดินทางไปกลับค่อนข้างต้องใช้เวลาและเสียค่าใช้จ่ายมาก หรืออาจเป็นเพราะผู้รับบริการส่วนใหญ่เห็นว่า หน้าที่บริการในแหล่งกลางซึ่งสามารถสนองตามความต้องการได้เพียงพอแล้ว

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มที่ 1 มีระดับการศึกษาสูงกว่ากลุ่มที่ 2 นั่นคือ กลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมต้น ส่วนกลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับระดับการศึกษาของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ คือ ผู้ที่อาศัยในเมืองหรือห่างจากเมืองไม่มากนัก จะมีระดับการศึกษาสูงกว่าผู้ที่อาศัยในเขตชนบท

เหตุผลที่มารับบริการที่แหล่งกลาง พบว่ากลุ่มที่ 1 ให้เหตุผลว่า เพราะเจ้าของสถานประกอบการมีอัธยาศัยและบริการดี สำหรับกลุ่มที่ 2 ให้เหตุผลว่า เพราะร้านบริการต่าง ๆ มีสินค้าให้เลือกในปริมาณมาก

เขตบริการของชุมชนระดับสุขาภิบาลในจังหวัดนครศรีธรรมราช SERVICE AREA OF SANITARY DISTRICTS IN NAKHON SI THAMMARAT	5
--	---

แสดงการกระจายผู้รับบริการของสุขาภิบาลสีชล
 สัญลักษณ์

	ถนนหลวง
	ทางรถไฟ
	ทิศทางการเดินทาง
	ที่ตั้งที่อยู่อาศัยของผู้มารับบริการ

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจ

ภาควิชาภูมิศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อาจารย์ที่ปรึกษา ศ.ดร.จักรชัย หงษ์ประยูร นิวัต วรรณิการ์ ลองพิมพ์	มาตรฐาน 1: 300,000	N
---	--	-----------------------	-------

สถานภาพสมรส พบว่าทั้ง 2 กลุ่ม เป็นผู้ที่แต่งงานแล้ว โดยยืนยันได้จากอายุที่ปรากฏในตารางที่ 12 ที่ทั้ง 2 กลุ่ม มีอายุเฉลี่ยประมาณ 32 ปี

การเป็นลูกค้าประจำ พบว่าทั้ง 2 กลุ่ม เป็นลูกค้าประจำ ซึ่งคงจะเป็นลักษณะทั่ว ๆ ไปของแหล่งกลางขนาดเล็ก

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ย 7.19 และน้อยกว่า และกลุ่มที่มากกว่า 7.19 กิโลเมตรในสาขาภิบาลสิชล

ตัวแปร	y < 7.19 ก.ม.		y > 7.19 ก.ม.	
	X	S.D	X	S.D
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	2.25	0.89	1.93	0.80
สถานภาพสมรส	1.50	0.53	1.73	0.59
ระดับการศึกษา	3.38	2.56	2.27	1.83
อาชีพ	2.62	2.26	3.20	2.37
อายุ	32.63	15.28	32.33	15.14
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	1.88	0.64	2.47	1.55
วิธีการเดินทาง	3.75	1.83	5.33	1.29
การเป็นลูกค้าประจำ	1.38	0.52	1.27	0.46
ความถี่ในการรับบริการที่แหล่งกลาง	8.75	4.03	6.27	3.95
เหตุผลที่ 1 ที่มารับบริการ	6.00	2.67	4.73	2.18
เหตุผลที่ 2 ที่มารับบริการ	7.75	2.67	6.93	2.58
แหล่งรับบริการอื่น ๆ	1.75	2.24	1.80	2.55
เหตุผลที่ 1 ที่รับบริการจากแหล่งอื่น	5.25	2.31	5.67	2.44
เหตุผลที่ 2 ที่รับบริการจากแหล่งอื่น	6.25	3.24	6.60	2.47
ความถี่ในการรับบริการจากแหล่งอื่น	5.38	2.83	6.07	2.52

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์จำแนกประเภท

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สมการจำแนก	
	คะแนนมาตรฐาน	คะแนนดิบ
สถานภาพสมรส	1.261	2.195
ระดับการศึกษา	1.604	0.763
การเป็นลูกค้าประจำ	1.081	2.259
เหตุผลที่มารับบริการที่แหล่งกลาง	1.315	0.498
แหล่งรับบริการอื่น ๆ	-1.660	-0.481
ค่าคงที่	-	-14.022
Eigenvalue	1.171	
Canonical correlation	0.734	
Wilks' lambda	0.461	
Chi-square	10.08	
DF.	16	
SIG	0.862	
ร้อยละของกรณีที่คาดไว้ถูกต้อง	86.96	

เจ้าของสถานประกอบการ จากตารางที่ 15 และตารางที่ 16 พบว่า สมการจำแนกประเภทที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (หน้า 71) เมื่อพิจารณาค่า canonical correlation (0.952) แสดงว่า สมการดังกล่าวมีอำนาจในการจำแนกได้สูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับค่า Wilks' Lambda (0.094) ซึ่งมีค่าต่ำ อย่างไรก็ตามจากการนำสมการดังกล่าวไปคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่ม ได้ถูกต้องร้อยละ 100.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตัวแปรอิสระที่อยู่ภายใต้กลุ่มตัวอย่าง เจ้าของร้านบริการที่สัมพันธ์กับการ
จำแนกกลุ่มที่มีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15.74 กลุ่ม 15.75-20.37
และกลุ่มที่มากกว่า 20.37 นั้น พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของสมการความแตกต่าง
พบว่า เหตุผลของเจ้าของสถานประกอบการที่ต้องไปซื้อสินค้าจากที่อื่นมาบริการให้แก่ผู้รับบริการ
มีสัมพันธ์กับค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางมากที่สุด คือ มีคะแนนมาตรฐานเป็น 3.235 และ 2.905
รองลงมาคือ วิธีการซื้อสินค้าเข้าร้าน สถานภาพสมรส ความถี่ที่ซื้อสินค้าเข้าร้าน ซึ่งมีคะแนน
มาตรฐานเป็น -1.009, -0.684 และ -0.631 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากกลุ่มตัวแปรอิสระทั้ง
หมดที่สัมพันธ์การจำแนกกลุ่ม ซึ่งในแหล่งกลางนี้พิจารณาได้เฉพาะกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 3 เท่านั้น
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เหตุผลที่เจ้าของสถานประกอบการให้ความสนใจลำดับแรกในการไปซื้อสินค้า
จากที่อื่นมาบริการให้ลูกค้า โดย "ที่อื่น" ในที่นี้ หมายถึง เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช พบว่า
เหตุผลที่ไปซื้อที่อื่นของกลุ่มที่ 1 เพราะเห็นว่า เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชเป็นแหล่งกลางที่
เจ้าของสถานประกอบการเคยชินในการเดินทางไปมาพร้อมทั้งรู้จักพื้นที่ดังกล่าวเป็นอย่างดี
และเพราะ เป็นศูนย์รวมสินค้าและบริการที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัด ในขณะที่กลุ่มที่ 3 เห็นว่าเทศบาล
เมืองนครศรีธรรมราชเป็นศูนย์รวมสินค้าและบริการที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัด ยิ่งไปกว่านั้นสินค้านี้
ราคาถูกอีกด้วย

วิธีการซื้อสินค้าเข้าร้าน พบว่าทั้งกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 3 นิยมที่จะไปซื้อที่แหล่ง
ขายคือ เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชด้วยตนเอง ซึ่งมีเหตุผลตามที่กล่าวอ้างแล้วข้างต้น
หากแต่คะแนนมาตรฐานที่ปรากฏมีเครื่องหมายลบด้วย แสดงว่าจริง ๆ แล้ว การซื้อโดยไม่ต้อง
ไปที่แหล่งขาย หรือซื้อจากตัวแทนบริษัทที่มาส่งถึงร้านก็ยังปรากฏให้เห็นในส่วนหนึ่งด้วย

สถานภาพสมรส พบว่า เจ้าของสถานประกอบการในกลุ่มที่ 1 มีจำนวนของผู้ที่
เป็นโสดมากกว่าผู้ที่แต่งงานแล้ว แต่ในกลุ่มที่ 3 เจ้าของทั้งหมดเป็นผู้ที่แต่งงานแล้ว ที่เป็นเช่นนี้
อาจเป็นเพราะ เจ้าของที่มีร้านบริการจัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 นั้น เป็นร้านบริการที่ลงทุนด้วยจำนวน
เงินไม่มากนัก ซึ่งได้แก่ ร้านขายของชำ ร้านเสริมสวยตัดผม ร้านซ่อมรถ ผู้ที่เป็นโสดสามารถ
ที่จะเปิดร้านบริการเป็นของตัวเองได้ ในขณะที่ร้านบริการที่จัดอยู่ในกลุ่ม 3 ส่วนใหญ่ เป็น
ร้านบริการที่ค่อนข้างต้องลงทุนสูง ได้แก่ ร้านอุปกรณ์ประมง ร้านแก๊สหุงต้ม สถานีบริการน้ำมัน
ผู้ที่แต่งงานแล้ว มีโอกาสในการเป็นเจ้าของสถานประกอบการมากกว่า และที่คะแนนมาตรฐาน
มีเครื่องหมายลบ ยืนยันเหตุผลที่กล่าวมาได้เป็นอย่างดีว่า ผู้ที่เป็นเจ้าของสถานประกอบการไม่

จำเป็นต้องจำกัดกลุ่มเฉพาะผู้ที่แต่งงานแล้วเท่านั้น แต่ยังคงกระจายไปสู่กลุ่มผู้ที่เป็นโสดได้เช่นกัน

ความถี่ที่ซื้อสินค้าเข้าร้าน พบว่า กลุ่มที่ 1 มีความถี่ประมาณ 1 ครั้งต่อ 3 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มที่ 3 มีความถี่ประมาณ 1 ครั้งต่อ 2 เดือน ซึ่งความแตกต่างนี้เกิดขึ้นเพราะร้านบริการในกลุ่มที่ 1 จะจำหน่ายสินค้าและบริการที่ปรารถนาบ่อยครั้ง แต่มีคุณค่าค่อนข้างต่ำ (สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517 : 55) ซึ่งเมื่อการระบายสินค้าออกจากร้านได้เร็ว การซื้อสินค้าเข้ามาทดแทน จึงกระทำได้ในเวลาอันสั้นเช่นกัน ส่วนร้านบริการในกลุ่มที่ 3 เป็นร้านที่มีสินค้าและบริการที่มีลักษณะพิเศษ ความต้องการของผู้บริโภคมีน้อยครั้ง ดังนั้นความถี่ที่เจ้าของสถานประกอบการจะต้องซื้อสินค้ามาสนองตอบต่อลูกค้า จึงมีน้อยครั้งตามกัน

ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีค่าแสดงความเป็น
 แห้งกลาง 15.74 และน้อยกว่า กลุ่ม 15.75 และกลุ่มที่มากกว่า 20.37
 ในสาขาบริหารศิลป์

ตัวแปร	y < 15.74		y=15.75-20.37		y > 20.3.7	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	1.83	0.39	-	-	1.00	*
สถานภาพสมรส	1.83	0.39	-	-	2.00	*
ระดับการศึกษา	3.00	1.60	-	-	5.00	*
อายุ	35.58	9.53	-	-	35.00	*
รายได้ของกิจการต่อเดือน	3.42	1.93	-	-	3.00	*
ปีที่เปิดกิจการ	2525.42	8.91	-	-	2529.0	*
วิธีการซื้อสินค้า	2.25	0.45	-	-	2.00	*
ถ้าซื้อเอง จากที่ใด	2.25	2.38	-	-	1.00	*
เหตุผลที่ 1 ที่ซื้อเอง	2.50	1.09	-	-	3.00	*
เหตุผลที่ 2 ที่ซื้อเอง	2.53	0.65	-	-	4.00	*
ความถี่ซื้อ	3.25	1.76	-	-	5.00	*
จำนวนลูกค้าต่อวัน	2.08	1.68	-	-	1.00	*
จำนวนลูกค้าประจำ	16.67	17.23	-	-	5.00	*
การเปลี่ยนแปลงจำนวนลูกค้า	1.75	0.87	-	-	1.00	*
จำนวนลูกจ้าง	3.33	2.06	-	-	1.00	*
เหตุผลที่ตั้งร้านที่นี่	1.75	1.14	-	-	1.00	*
พอใจที่ตั้งร้านที่นี่	1.50	0.90	-	-	1.00	*
การเปลี่ยนแปลงรายได้	2.17	1.34	-	-	3.00	*
โครงการขยายร้าน	1.58	0.51	-	-	2.00	*

หมายเหตุ กลุ่มที่ 2 ทุกตัวแปรไม่มีค่า X, S.D เพราะไม่มีค่าแสดงความเป็นแห้งกลางในกลุ่มนี้

* ข้อมูลไม่เพียงพอที่จะคำนวณเป็นค่า S.D.

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์จำแนกประเภท

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สมการจำแนก	
	คะแนนมาตรฐาน	คะแนนดิบ
สถานภาพสมรส	-0.684	-1.757
วิธีการซื้อสินค้าเข้าร้าน	-1.009	-2.230
เหตุผลที่ 1 ที่ซื้อเอง	2.905	2.672
เหตุผลที่ 2 ที่ซื้อเอง	3.235	4.966
ความถี่ที่ซื้อสินค้าเข้าร้าน	-0.631	-0.358
ค่าคงที่	-	-96.985
Eigenvalue	9.632	
Canonical correlation	0.952	
Wilks' lambda	0.094	
Chi-square	13.00	
DF.	11	
SIG	0.293	
ร้อยละของกรณีที่สามารถจัดไว้ถูกต้อง	100.00	

สุขาภิบาลชะอวด

สุขาภิบาลชะอวด ตั้งอยู่ที่หมู่ 1 ต.ชะอวด อ.ชะอวด ประกอบด้วยพื้นที่สุขาภิบาล 1.5 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 6,631 คน มีหน้าที่บริการขนาดปานกลางและบริการได้เฉพาะในเขตอำเภอชะอวด ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แสดงหน้าที่บริการ และค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางสุขาภิบาลชะอวด

หน้าที่บริการ	ค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง	จำนวนร้าน	ดัชนีค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง
1. ร้านขายของชำ	11.11	25	277.75
2. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	11.11	15	166.65
3. ร้านเสื้อผ้า	11.11	30	333.30
4. ร้านยา คลินิก	14.29	2	28.58
5. ร้านซื้อผลิตผลเกษตร	16.67	2	33.34
6. ร้านขายปัจจัยเกษตร	16.67	2	33.34
7. ร้านอุปกรณ์ประมง	33.33	1	33.33
8. โรงสีข้าว	33.33	4	133.32
9. ร้านเครื่องเขียน	14.29	1	14.29
10. ร้านแก๊สหุงต้ม	25	-	-
11. ร้านซ่อมรถ	14.29	3	42.87
12. ร้านวัสดุก่อสร้าง	16.67	1	16.67
13. ร้านอะไหล่	14.29	4	57.16
14. สถานีบริการน้ำมัน	25	1	25
15. ร้านเสริมสวย-ตัดผม	11.11	10	111.10
16. ร้านไฟฟ้า	12.50	6	75
17. ร้านอุปกรณ์กีฬา	20	1	20
18. ร้านเครื่องเรือน	20	1	20
19. ร้านรองเท้า	25	1	25
20. ร้านถ่ายรูป	20	1	20
	รวม	111	1,466.70

ที่มา : จากการสำรวจ

1. หน้าที่บริการ ค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง และดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่ง

กลาง

หน้าที่บริการที่ปรากฏในตารางที่ 17 พบว่า 5 ลำดับแรก คือ ร้านเสื้อผ้า ร้านขายของชำ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม โรงสีข้าว และร้านเสริมสวยตัดผม โดย 4 ใน 5 หน้าที่บริการเป็นสินค้าและบริการซึ่งถือว่าเป็นระดับต่ำ สามารถพบได้ทั่วไปในแหล่งกลางขนาดเล็ก คงเหลือแต่โรงสีข้าวที่ไม่ได้รวมอยู่ในกลุ่มหน้าที่บริการระดับต่ำ มีดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง 133.32 ประมาหรือยละ 9.09 ของดัชนีรวมของหน้าที่บริการทั้งหมดนับว่าโรงสีข้าวเป็นร้านบริการของจำเพาะประเภทที่สำคัญที่สุดอีกประเภทหนึ่งของชะวอด เพราะประชากรอำเภอนี้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ซึ่งเมื่อพิจารณาพื้นที่ประกอบกิจการเกษตรทั้งหมด 182,852 ไร่ พบว่า ชะวอดใช้พื้นที่ประกอบกิจการเกษตรในการปลูกข้าวถึง 119,089 ไร่ หรือเท่ากับร้อยละ 65.12 ของพื้นที่ประกอบกิจการเกษตรทั้งหมด (จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2532 : 211) จึงเป็นปรากฏการณ์ปกติที่เมื่อมีความต้องการจากผู้รับบริการในปริมาณสูง บริการที่สนองต่อความต้องการของคนในเขตนี้อย่างสูงด้วย สำหรับหน้าที่บริการอื่น ๆ แหล่งกลางชะวอดสามารถบริการให้แก่คนที่อาศัยอยู่ในบริเวณรอบ ๆ อย่างเพียงพอ ยกเว้น ร้านแก๊สหุงต้ม ที่ยังไม่มีร้านบริการเฉพาะ แต่จากการสำรวจผู้วิจัยพบว่า มีแก๊สหุงต้มขายรวมอยู่ในร้านขายของชำบางร้าน

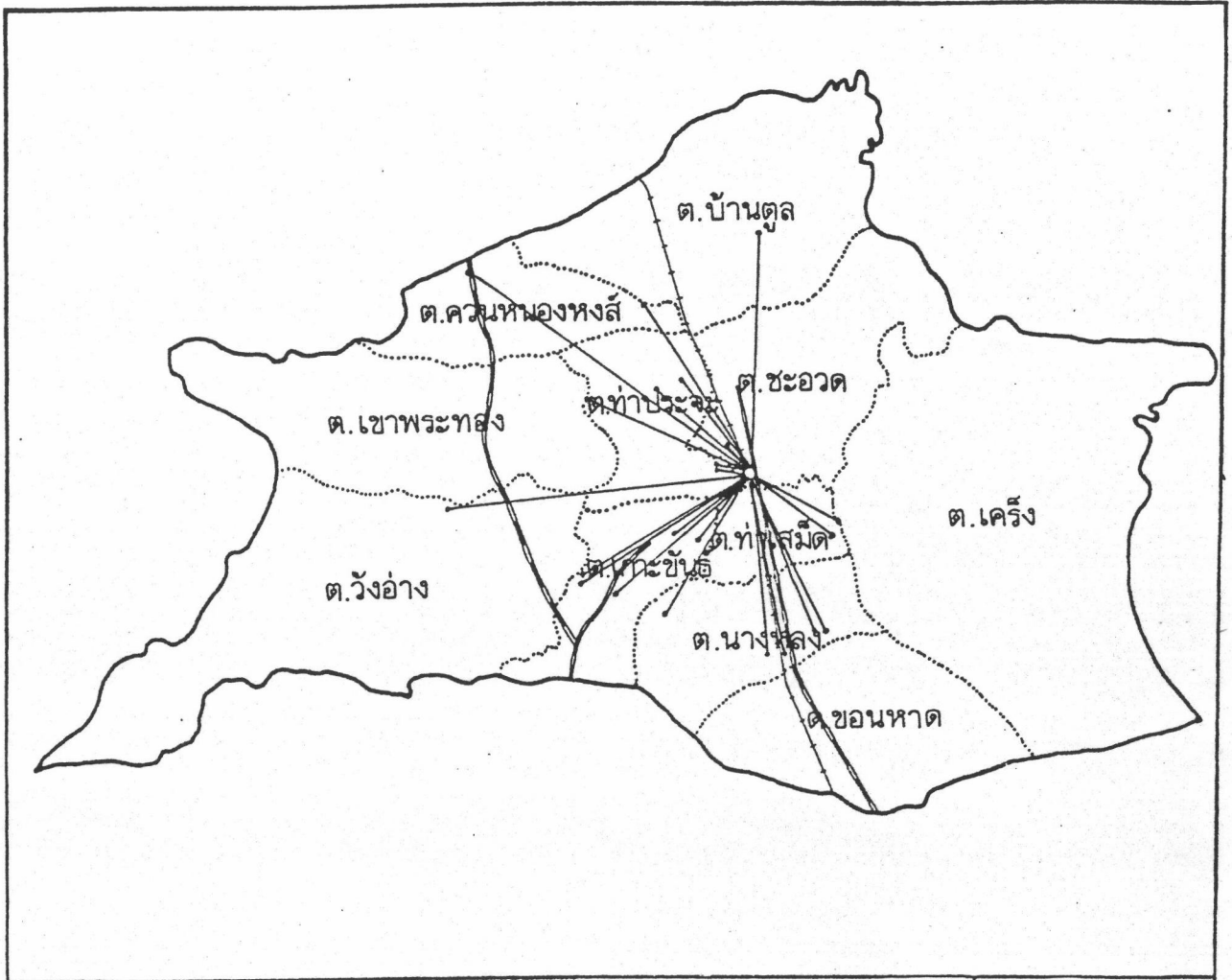
2. การกระจายของผู้รับบริการ

ระยะการเดินทางที่ผู้รับบริการมาถึงแหล่งกลางของสุขาภิบาลชะวอด โดยเฉลี่ย 8.71 กิโลเมตร แหล่งกลางชะวอดสามารถบริการต่อเขตรอบนอกที่เลยออกไปได้ประมาณ 5 เท่าเศษ ๆ ของพื้นที่สุขาภิบาล หากแต่ยังอยู่ในเขตอำเภอชะวอดเท่านั้น ดังปรากฏในแผนที่ที่ 6

3. ตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะการเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการและที่สัมพันธ์กับการตั้งร้านของเจ้าของสถานประกอบการ

ความเป็นแหล่งกลางของชะวอดที่สามารถบริการต่อเขตรอบนอกที่เลยพื้นที่สุขาภิบาลอันเป็นพื้นที่รับผิดชอบโดยตรง ออกไปได้ในระยะทางค่อนข้างมากนี้แสดงให้เห็นว่าชะวอดเป็นแหล่งกลางที่สำคัญอีกแห่งของพื้นที่ทางตอนใต้ของจังหวัดนครศรีธรรมราช และเมื่อพิจารณาตัวแปรที่สัมพันธ์กับผู้รับบริการและเจ้าของสถานประกอบการอย่างละเอียดดังนี้

ผู้รับบริการ จากตารางที่ 18 และตารางที่ 19 สมการที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (หน้า 78) แต่เมื่อพิจารณาค่า canonical correlation (0.845) แสดงว่า สมการดังกล่าวมีอำนาจในการจำแนกค่อนข้างสูง ซึ่งสอดคล้องกับค่า Wilks' Lambda (0.461)

เขตบริการของชุมชนระดับสุขาภิบาลในจังหวัดนครศรีธรรมราช
 SERVICE AREA OF SANITARY DISTRICTS IN NAKHON SI THAMMARAT 6

แสดงการกระจายผู้รับบริการของสุขาภิบาลปะอวด

สัญลักษณ์

- ถนนหลวง
- ทางรถไฟ
- ทิศทางการเดินทาง
- ที่ตั้งที่อยู่อาศัยของผู้มารับบริการ

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจ

ภาควิชาภูมิศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อาจารย์ที่ปรึกษาฯ คร. นัครชัย หงษ์ประยูร นิลิต กรรณิการ์ ลองพิมพ์	มาตรการ่วน 1: 300,000	N
---	--	--------------------------	-------

ซึ่งมีค่าค่อนข้างต่ำ และจากการทดสอบนำสมการดังกล่าวไปคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่ม ได้ถูกต้อง ตามความเป็นจริงร้อยละ 91.67 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตัวแปรอิสระที่อยู่ภายใต้กลุ่มตัวอย่าง ผู้รับบริการที่สัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 7.19 กิโลเมตร และกลุ่มที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ยมากกว่า 7.19 กิโลเมตร พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของสมการความแตกต่างพบว่า สถานภาพสมรส สัมพันธ์กับระยะการเดินทางเฉลี่ยได้มากที่สุด คือ มีคะแนนมาตรฐานเป็น 2.246 รองลงมาคือ วิธีการเดินทาง การเป็นลูกค้าประจำ อายุของผู้ตอบ จำนวนสมาชิกในครอบครัว เหตุผลที่รับบริการจากแหล่งอื่น แหล่งรับบริการอื่น ๆ ซึ่งมีคะแนนมาตรฐานเป็น -1.423, -1.292, -1.289, -1.062 และ 0.707 ตามลำดับ เมื่อพิจารณากลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมด ที่สัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มทั้งหมด สามารถกระทำไดดังนี้

สถานภาพสมรส พบว่า ทั้ง 2 กลุ่มมีสถานภาพสมรสเหมือนกันคือ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่แต่งงานแล้ว หน้าที่หลักของบุคคลที่แต่งงานแล้ว คือ การรับผิดชอบต่อครอบครัว การกระทำทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีความตระหนักรู้ ทำให้สมาชิกในครอบครัวเป็นสุข แม้กระทั่งการรับสินค้าและบริการที่ร้านบริการต่าง ๆ ทั้งจากในชะวอดเองและจากแหล่งอื่น ๆ ก็กระทำไปเพื่อการนี้

วิธีการเดินทาง พบว่า ผู้รับบริการของกลุ่มที่ 1 นิยมที่จะโดยสารรถไฟและรถมอเตอร์ไซด์ส่วนตัว เข้ามารับบริการในแหล่งกลาง ส่วนกลุ่มที่ 2 นั้น นิยมใช้รถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง และรถมอเตอร์ไซด์ส่วนตัว เป็นที่น่าสังเกตว่ารถมอเตอร์ไซด์ส่วนตัว ได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นนี้อาจเป็นเพราะการใช้รถมอเตอร์ไซด์มีความสามารถในการเข้าถึงพื้นที่ และเหมาะสมกับสภาพเส้นทางการคมนาคมที่ค่อนข้างมีสภาพไม่สมบูรณ์ได้ดีกว่า การใช้จ่ายพาหนะอย่างอื่น รวมทั้งการมีรถมอเตอร์ไซด์ เป็นของตนเอง ไม่เป็นสิ่งที่เกินฐานะทางเศรษฐกิจจนเกินไป สำหรับสังคมแบบเกษตรกรรมของคนไทย

การเป็นลูกค้าประจำ ทั้ง 2 กลุ่ม ล้วนเป็นลูกค้าประจำของร้านบริการในแหล่งกลาง โดยเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับการเป็นลูกค้าประจำ เพราะเห็นว่าร้านบริการในแหล่งกลางมีสินค้าให้เลือกมากชนิดมากก็หือ

อายุของผู้รับบริการ พบว่า อายุเฉลี่ยของผู้ตอบกลุ่มที่ 1 ประมาณ 40 ปี ส่วนในกลุ่มที่ 2 อายุเฉลี่ยประมาณ 34 ปี และจากคะแนนมาตรฐาน (-1.289) ซึ่งมีเครื่องหมายลบด้วย หมายความว่า อายุไม่ได้มีความสัมพันธ์ไปทางเดียวกับการรับบริการ นั่นคือ เมื่ออายุ

มากขึ้น ความต้องการไปรับบริการที่แหล่งกลางชะวอดมีน้อยลง

จำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่าทั้ง 2 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว
ประมาณ 4-6 คน นับว่าเป็นครอบครัวขนาดปานกลาง ซึ่งปรากฏทั่วไปในสังคมไทยส่วนใหญ่

การไปรับบริการจากแหล่งอื่นพร้อมเหตุผล พบว่า แหล่งรับบริการอื่น ๆ ที่กลุ่ม
ที่ 1 เลือกมากที่สุด คือ เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช โดยให้เหตุผลว่าเป็นแหล่งรวมสินค้าที่
ตั้งอยู่ใกล้ และเมื่อไปทำธุระอย่างอื่นก็สามารถซื้อหาได้ด้วยได้ ส่วนแหล่งรับบริการอื่น ๆ ที่
กลุ่มที่ 2 เลือกมากที่สุด คือ เทศบาลตำบลปากแพรก โดยให้เหตุผลว่า เป็นแหล่งรวมสินค้าที่
ใหญ่แห่งหนึ่ง และยิ่งไปกว่านั้น บางครั้งสามารถเอาสินค้ามาใช้ก่อนแล้วไปจ่ายเงินที่หลังก็ได้

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ย 7.19 และน้อยกว่า และกลุ่มที่มากกว่า 7.19 กิโลเมตรในสุขาภิบาลชะอวด

ตัวแปร	y < 7.19 ก.ม.		y > 7.19 ก.ม.	
	X	S.D	X	S.D
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	2.08	0.64	2.09	0.70
สถานภาพสมรส	1.92	0.49	1.64	0.50
ระดับการศึกษา	2.77	1.92	2.00	1.41
อาชีพ	2.31	1.80	2.73	2.24
อายุ	40.46	10.58	34.91	14.73
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	2.08	1.04	2.64	2.11
วิธีการเดินทาง	3.62	2.53	5.64	1.96
การเป็นลูกค้าประจำ	1.31	0.48	1.36	0.50
ความถี่ในการรับบริการที่แหล่งกลาง	7.77	3.11	7.00	4.71
เหตุผลที่ 1 ที่มารับบริการ	2.54	2.22	5.18	3.22
เหตุผลที่ 2 ที่มารับบริการ	6.77	1.88	6.00	2.41
แหล่งรับบริการอื่น ๆ	1.62	1.71	3.18	3.03
เหตุผลที่ 1 ที่รับบริการจากแหล่งอื่น	2.77	1.36	3.18	1.89
เหตุผลที่ 2 ที่รับบริการจากแหล่งอื่น	4.62	2.40	6.27	2.57
ความถี่ในการรับบริการจากแหล่งอื่น	5.38	1.66	5.36	2.46

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์จำแนกประเภท

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สมการจำแนก	
	คะแนนมาตรฐาน	คะแนนดิบ
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	1.193	1.785
สถานภาพสมรส	2.246	4.505
อายุ	-1.289	-0.102
วิธีการเดินทาง	-1.428	-0.621
การเป็นลูกค้าประจำ	-1.292	-2.629
แหล่งรับบริการอื่น ๆ	0.707	0.295
เหตุผลที่รับบริการจากแหล่งอื่น	-1.062	-0.428
ค่าคงที่	-	- 3.423
Eigenvalue	2.490	
Canonical correlation	0.845	
Wilks' lambda	0.287	
Chi-square	17.50	
DF.	16	
SIG	0.354	
ร้อยละของกรณีที่ถูกตัดไว้ถูกต้อง	91.67	

เจ้าของสถานประกอบการ จากตารางที่ 20 และตารางที่ 21 พบว่า สมการที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (หน้า 82) เมื่อพิจารณาค่า canonical correlation (0.941) แสดงว่า สมการดังกล่าวมีอำนาจในการจำแนกสูง ซึ่งสอดคล้องกับค่า Wilks'

Lambda (0.114) ซึ่งมีค่าต่ำ และจากการนำสมการดังกล่าวไปคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 100.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตัวแปรอิสระที่อยู่ภายใต้กลุ่มตัวอย่างเจ้าของร้านบริการที่สัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มที่มีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15.74 กลุ่ม 15.75-20.37 และกลุ่มที่มากกว่า 20.37 นั้น พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของสมการความแตกต่างพบว่า สถานภาพสมรส สัมพันธ์กับจำนวนของสถานประกอบการหรือต่อค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางมากที่สุด คือ มีคะแนนมาตรฐานเป็น -4.868 รองลงมาคือ ระดับการศึกษา ความถี่ที่ซื้อสินค้าเข้าร้าน เหตุผลที่ไปซื้อด้วยตนเองจากแหล่งอื่น วิธีการซื้อสินค้าเข้าร้าน แหล่งซื้อสินค้าที่เปิดกิจการ ซึ่งมีคะแนนมาตรฐานเป็น 3.986, 3.700, 3.444 -3.354, 2.885 และ -2.583 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาทุกตัวแปรอิสระทั้งหมดที่สัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่ม ซึ่งในแหล่งกลางนี้พิจารณาได้เฉพาะกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 3 เท่านั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สถานภาพสมรส พบว่า เจ้าของสถานประกอบการทั้งในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ส่วนเป็นผู้ที่แต่งงานแล้ว การประกอบอาชีพค้าขายและบริการเป็นหนทางหนึ่งที่ผู้แต่งงานแล้วจำเป็นต้องตระหนัก เพื่อจะได้หารายได้มาใช้จ่ายในครอบครัว หรือรับผิดชอบต่อครอบครัวในทุก ๆ ด้าน

ระดับการศึกษา พบว่า เจ้าของกลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ปลาย กลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่จบการศึกษามัธยมศึกษา ผลการพิจารณาความแตกต่างนี้ทำให้สรุปว่า เจ้าของสถานประกอบการที่จบการศึกษาระดับสูงกว่าค่อนข้างจะมีร้านบริการสินค้าที่มีลักษณะเฉพาะมากกว่าหรือกล่าวอีกแง่หนึ่งว่า เจ้าของร้านที่จำหน่ายสินค้าและบริการที่ปรารถนาบ่อยครั้ง แต่มีคุณค่าค่อนข้างต่ำ มักจะจบการศึกษาระดับต่ำกว่า

ความถี่ที่ซื้อสินค้าเข้าร้าน พบว่า กลุ่มที่ 1 ซื้อสินค้าเข้าร้านในปริมาณน้อยกว่ากลุ่มที่ 2 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้น้อยสำหรับกรณีที่ร้านบริการจำหน่ายสินค้าเฉพาะอย่างใช้เวลาในการจำหน่ายสินค้านั้นสั้นกว่าร้านบริการสินค้าทั่ว ๆ ไป อย่างไรก็ตาม กรณีดังกล่าวอาจปรากฏได้ในแหล่งกลางที่มีร้านบริการสินค้าเฉพาะน้อยกว่าร้านที่จำหน่ายสินค้าทั่ว ๆ ไปในจำนวนที่ไม่เป็นสัดส่วนกัน

แหล่งซื้อสินค้า พบว่าเจ้าของทั้ง 2 กลุ่มนิยมไปซื้อสินค้าที่เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช เพื่อนำบริการให้แก่ลูกค้าอีกทอดหนึ่ง โดยที่กลุ่มที่ 1 ให้เหตุผลว่าเพราะเคยชินในการเดินทางไปมาเป็นอย่างดี และกลุ่มที่ 2 ก็เห็นด้วยกับเหตุผลดังกล่าว พร้อมทั้งให้

เหตุผลเพิ่มเติมว่า เพราะเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชเป็นศูนย์รวมของสินค้าที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัด สามารถที่จะซื้อสินค้าที่จะนำมาขายต่อได้ทุกอย่าง

วิธีการซื้อสินค้าเข้าร้าน พบว่าเจ้าของร้านทั้ง 2 กลุ่ม มักจะไปซื้อสินค้าด้วยตนเองมากกว่าที่จะซื้อจากตัวแทนบริษัทที่มาส่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการได้เลือกซื้อจากสินค้าจำนวนมากย่อมทำให้ผู้ซื้อพอใจในสินค้าที่ซื้อได้อย่างดี นอกจากนี้การคมนาคมขนส่งก็ไม่เป็นอุปสรรคในการเดินทาง เพราะมีรถประจำทางออกจากชะอวดไปเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชในทุก ๆ ครึ่งชั่วโมง

ปีที่เปิดกิจการ พบว่า ร้านบริการที่จัดอยู่ในกลุ่ม 1 ส่วนใหญ่เปิดในปี พ.ศ. 2520 ส่วนกลุ่มที่ 2 เพิ่งเปิดมาช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการมีเครื่องหมายลบบทความว่า กลุ่มที่ 1 นั้น แม้เวลาที่เปิดกิจการมานานนับ 10 ปี แต่เจ้าของกิจการยังไม่พอใจกับภาวะของกิจการ โดยพิจารณาเหตุผลสนับสนุนได้จากรายได้กิจการต่อเดือน อยู่ในช่วงประมาณ 2,000-4,000 บาท ส่วนกลุ่มที่ 2 ยังไม่สามารถพิจารณาแง่มุมต่าง ๆ เพราะเพิ่งเปิดกิจการได้ไม่นาน

ตารางที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีค่าแสดงความเป็น
 แหล่งกลาง 15.74 และน้อยกว่า กลุ่ม 15.75-20.37 และกลุ่มที่มากกว่า
 20.37 ในสาขาวิชาลชชอวด

ตัวแปร	y < 15.74		y=15.75-20.37		y > 20.37	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	2.15	0.80	3.00	*	-	-
สถานภาพสมรส	2.08	0.28	2.00	*	-	-
ระดับการศึกษา	2.69	2.18	3.00	*	-	-
อายุ	42.08	11.64	47.00	*	-	-
รายได้ของกิจการต่อเดือน	2.92	1.19	4.00	*	-	-
ปีที่เปิดกิจการ	2520.00	5.63	2532.00	*	-	-
วิธีการซื้อสินค้า	2.31	0.63	2.00	*	-	-
ถ้าซื้อเอง จากที่ใด	1.69	1.80	1.00	*	-	-
เหตุผลที่ 1 ที่ซื้อเอง	2.54	1.20	3.00	*	-	-
เหตุผลที่ 2 ที่ซื้อเอง	2.31	0.85	2.00	*	-	-
ความถี่ซื้อ	3.54	1.67	1.00	*	-	-
จำนวนลูกค้าต่อวัน	1.62	0.77	1.00	*	-	-
จำนวนลูกค้าประจำ	11.46	9.30	5.00	*	-	-
การเปลี่ยนแปลงจำนวนลูกค้า	2.00	0.91	3.00	*	-	-
จำนวนลูกจ้าง	4.38	1.50	5.00	*	-	-
เหตุผลที่ตั้งร้านที่นี่	2.08	1.38	1.00	*	-	-
พอใจที่ตั้งร้านที่นี่	1.31	0.48	1.00	*	-	-
การเปลี่ยนแปลงรายได้	2.15	1.21	4.00	*	-	-
โครงการขยายร้าน	1.54	0.52	1.00	*	-	-

หมายเหตุ * ข้อมูลไม่เพียงพอที่จะคำนวณเป็นค่า S.D.

กลุ่มที่ 3 ทุกตัวแปรไม่มีค่า X, S.D เพราะไม่มีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางในกลุ่มนี้

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์จำแนกประเภท

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สัมถการจำแนก	
	คะแนนมาตรฐาน	คะแนนดิบ
สถานภาพสมรส	-4.868	-17.551
ระดับการศึกษา	3.986	1.833
ปีที่เปิดกิจการ	-2.583	-0.459
วิธีการซื้อสินค้าเข้าร้าน	-3.354	-5.320
แหล่งซื้อสินค้าด้วยตนเอง	2.885	1.605
เหตุผลที่ 1 ที่ซื้อเอง	3.444	2.874
ความถี่ซื้อสินค้าเข้าร้าน	3.700	2.223
ค่าคงที่	-	1117.672
Eigenvalue	7.748	
Canonical correlation	0.941	
Wilks' lambda	0.114	
Chi-square	13.01	
DF.	12	
SIG	0.368	
ร้อยละของกรณีที่คาดไว้ถูกต้อง	100.00	

สุขาภิบาลนาบอน

สุขาภิบาลนาบอน ตั้งอยู่ที่หมู่ 2 ต.นาบอน อ.นาบอน ประกอบด้วยพื้นที่สุขาภิบาล 4 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 3,313 คน มีหน้าที่บริการขนาดปานกลาง ดังตารางที่ 22 ตารางที่ 22 แสดงหน้าที่บริการ และค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางสุขาภิบาลนาบอน

หน้าที่บริการ	ค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง	จำนวนร้าน	ดัชนีค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง
1. ร้านขายของชำ	11.11	10	111.11
2. ร้านอาหาร, เครื่องดื่ม	11.11	5	55.55
3. ร้านเสื้อผ้า	11.11	6	66.66
4. ร้านยา คลินิก	14.29	4	57.16
5. ร้านซื้อผลิตภัณฑ์เกษตร	16.67	5	83.35
6. ร้านขายปัจจัยเกษตร	16.67	2	33.34
7. ร้านอุปกรณ์ประมง	33.33	-	-
8. ร้านโรงสีข้าว	33.33	-	-
9. ร้านเครื่องเขียน	14.29	1	14.29
10. ร้านแก๊สหุงต้ม	25	-	-
11. ร้านซ่อมรถ	14.29	3	42.87
12. ร้านวัสดุก่อสร้าง	16.67	1	16.67
13. ร้านอะไหล่เครื่องเหล็ก	14.29	-	-
14. สถานีบริการน้ำมัน	25	-	-
15. ร้านเสริมสวย-ตัดผม	11.11	5	55.55
16. ร้านไฟฟ้า	12.50	4	50
17. ร้านอุปกรณ์กีฬา	20	1	20
18. ร้านเครื่องเรือน	20	-	-
19. ร้านรองเท้า	25	1	25
20. ร้านถ่ายรูป	20	2	40
	รวม	50	671.54

ที่มา : จากการสำรวจ

1. หน้าที่บริการ ค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง และดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง

หน้าที่บริการที่ปรากฏในตารางที่ 22 พบว่า 5 ลำดับแรก เป็นหน้าที่ของร้านบริการ 6 บริการ คือ ร้านขายของชำ ร้านซื้อผลิตผลทางการเกษตร ร้านเสื้อผ้า ร้านยาและคลินิก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านเสริมสวย-ตัดผม จากการพิจารณาโดยทั่วไป نابอนสามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งกลางได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะการจำหน่ายสินค้าและบริการที่มีความปรารถนาบ่อยครั้ง แต่มีคุณค่าต่ำ เหมือนกับแหล่งกลางอื่น ๆ แต่มีบริการชนิดหนึ่ง คือ ร้านซื้อผลิตผลทางการเกษตร ที่มีดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง 83.35 ประมาหรือยลละ 12.41 ของดัชนีรวมของหน้าที่บริการทั้งหมด นับได้ว่าร้านซื้อผลิตผลทางการเกษตรเป็นร้านบริการของจำเพาะประเภทที่สำคัญที่สุดอีกประเภทหนึ่งสำหรับ نابอน และจากการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่เป็นร้านรับซื้อผลิตผลจากยางพาราเกือบทั้งสิ้นและเมื่อพิจารณาพื้นที่ประกอบการเกษตรทั้งหมด 62,472 ไร่ พบว่า نابอนใช้พื้นที่ประกอบการเกษตรในการปลูกยางพาราถึง 43,473 ไร่ หรือเท่ากับร้อยละ 69.59 ของพื้นที่ประกอบการเกษตรทั้งหมด (จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2532 : 221) หน้าที่บริการที่ศึกษาทั้งหมด 20 ชนิด พบว่า 6 ชนิดที่ไม่มีบริการใน نابอน นั้นคือ ร้านอุปกรณ์ประมง โรงสีข้าว ร้านแก๊สหุงต้ม ร้านอะไหล่เครื่องจักร สถานีบริการน้ำมัน และร้านเครื่องเรือน สำหรับร้านอุปกรณ์ประมง และโรงสีข้าวที่ไม่มีบริการในแหล่งกลางนี้ เพราะในลักษณะที่ตั้งที่มีระยะห่างจากชายฝั่งทะเลประมาณ 100 กิโลเมตรเศษ ๆ ภูมิประเทศและภูมิอากาศเหมาะแก่การทำสวนยางพารา และผลไม้อื่น ๆ ซึ่งเมื่อไม่มีความต้องการจากผู้ซื้อก็ไม่มีการสนองตอบจากผู้ขาย ส่วนหน้าที่บริการ 4 ชนิดที่ยังไม่มีเจ้าของร้านบริการคิดลงทุน อาจเป็นเพราะเกรงว่ากิจการคงจะไม่เจริญเท่าที่ควร เนื่องจากมีประชากรเพียง 3,313 คน ประกอบกับเส้นทางคมนาคมระหว่างอำเภอ نابอนกับเทศบาลตำบลปากแพรกอันเป็นแหล่งกลางที่มีขนาดใหญ่กว่า มีความสะดวกรวดเร็ว เพราะมีระยะห่างระหว่างกันเพียง 17 กิโลเมตร

2. การกระจายของผู้รับบริการ

ระยะการเดินทางที่ผู้รับบริการมาถึงแหล่งกลางของสุขาภิบาล نابอน โดยเฉลี่ย 7.8 กิโลเมตร แหล่งกลาง نابอนสามารถบริการต่อเขตรอบนอกที่เลยออกไปได้ประมาณเกือบ 1 เท่าของพื้นที่สุขาภิบาล ผู้รับบริการทั้งหมดเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอ نابอนเท่านั้น ดังปรากฏในแผนที่ที่ 7

3. ตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะเวลาเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการและที่สัมพันธ์กับการตั้งรับบริการของเจ้าของสถานประกอบการ

ดัชนีรวมค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง 671.54 ของแหล่งกลางนาบอนแสดงให้เห็นว่า แหล่งกลางนี้มีหน้าที่บริการขนาดปานกลางที่บริการต่อประชากรที่อยู่ในเขตอำเภอเท่านั้น และเมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อผู้รับบริการและต่อเจ้าของสถานประกอบการจะปรากฏผลดังนี้

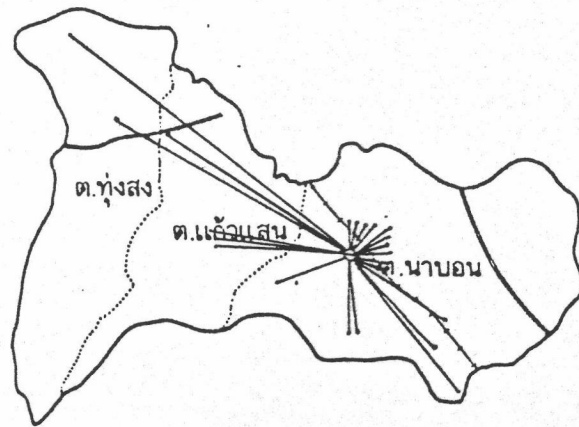
ผู้รับบริการ จากตารางที่ 23 และตารางที่ 24 พบว่า สมการจำแนกประเภทที่ได้ไม่มีความสำคัญทางสถิติ (หน้า 89) เมื่อพิจารณาค่า canonical correlation (0.866) แสดงว่า สมการดังกล่าวมีอำนาจในการจำแนกค่อนข้างสูง ซึ่งสอดคล้องกับค่า Wilks' Lambda (0.250) ซึ่งมีค่าต่ำ และจากการทดสอบ นำสมการดังกล่าวไปคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มได้ถูกต้องตามความเป็นจริงร้อยละ 95.45 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตัวแปรอิสระที่อยู่ภายใต้กลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการที่สัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มที่มีระยะเวลาเดินทางเฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 7.19 กิโลเมตร และกลุ่มที่มีระยะเวลาเดินทางเฉลี่ยมากกว่า 7.19 กิโลเมตร พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของสมการความแตกต่างพบว่า สถานภาพสมรส สัมพันธ์กับระยะเวลาเดินทางเฉลี่ยได้มากที่สุด คือ มีคะแนนมาตรฐานเป็น 2.046 รองลงมา คือ อายุ ความถี่ในการรับบริการที่แหล่งกลาง ระดับการศึกษา เหตุผลที่รับบริการที่อื่น และแหล่งรับบริการอื่น ๆ ซึ่งมีคะแนนมาตรฐาน เป็น -1.649, 0.908, 0.805, -0.805, -0.643, 0.609, 0.599 และ 0.458 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกลุ่มตัวแปรอิสระที่สัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มสามารถกระทำได้นี้

สถานภาพสมรส พบว่าทั้ง 2 กลุ่มนี้ ผู้รับบริการส่วนใหญ่เป็นผู้ที่แต่งงานแล้ว และต้องมีภาระรับผิดชอบมาก การไปรับบริการจากแหล่งกลางต่าง ๆ จำเป็นต้องได้ตรงอย่างรอบคอบ เช่น หากพบว่า การไปรับบริการจากที่อื่นจะทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากกว่าแล้ว ก็จะนิยมรับบริการจากนาบอนนี้

อายุ พบว่าทั้ง 2 กลุ่ม มีอายุเฉลี่ย 29 ปี ซึ่งสามารถนำไปสนับสนุนตัวแปรตัวแรก ที่พบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้ที่แต่งงานแล้ว

ความถี่ในการรับบริการที่แหล่งกลาง พบว่า ผู้รับบริการกลุ่มที่ 1 มีความถี่ในการรับบริการบ่อยครั้ง นั่นคือ ประมาณเดือนละ 1 ครั้ง ในขณะที่ผู้รับบริการกลุ่มที่ 2 มีความถี่ในการรับบริการน้อยกว่ากลุ่มที่ 1 ประมาณ 6 เท่า นั่นคือ ประมาณ 6 เดือนต่อ 1 ครั้ง ซึ่งมีเหตุผลมาจากกลุ่มที่ 1 อาศัยอยู่ใกล้แหล่งกลาง การซื้อแต่ละครั้งไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมาก

เขตบริการของชุมชนระดับสุขาภิบาลในจังหวัดนครศรีธรรมราช SERVICE AREA OF SANITARY DISTRICTS IN NAKHON SI THAMMARAT		7
แสดงการกระจายผู้รับบริการของสุขาภิบาลนาบอน สัญลักษณ์ ———— ถนนหลวง ++++++ ทางรถไฟ - - - - - ทิศทางการเดินทาง • ที่ตั้งที่อยู่อาศัยของผู้มารับบริการ		
ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจ ภาควิชาภูมิศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ฉัตรชัย พงศ์ประยูร นิลิต วรรณิการ์ ลองพิมพ์	มาตรฐาน 1: 300,000

แต่กลุ่มที่ 2 เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในระยะทางไกล การซื้อแต่ละครั้งนั้น ถ้ามีจำนวนมากจะสามารถประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเจ็ดฉิน เอี่ยมศิริ ที่ศึกษาพฤติกรรมการเดินทาง เข้ามาซื้อสินค้าและบริการจากชุมชนที่มีอาชีพต่างกับของจังหวัดเพชรบุรี และพบว่า ชุมชนชาวไร่จะเดินทางในระยะทางไกลกว่าชาวนาและชาวประมง ดังนั้น ชาวไร่จึงต้องซื้อของปริมาณมากในแต่ละครั้ง

จำนวนสมาชิกในครอบครัว ทั้ง 2 กลุ่มนี้มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเท่ากัน คือ ประมาณ 4-6 คน ซึ่งเป็นขนาดของครอบครัวที่พบโดยทั่ว ๆ ไปในการศึกษาครั้งนี้

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน พบว่า ทั้ง 2 กลุ่ม มีรายได้ต่อเดือนเท่ากัน คือ ประมาณ 2000-4000 บาท

เหตุผลที่มารับบริการที่แหล่งกลาง กลุ่มที่ 1 ให้ความเหตุผลที่มารับบริการที่แหล่งกลางว่า เพราะลักษณะการจัดร้านต่าง ๆ โดยทั่วไปดูสะอาดดี ประกอบกับเคยได้รับคำแนะนำจากเพื่อน ๆ ส่วนกลุ่มที่ 2 บอกว่า เป็นลูกค้าประจำมานานอีกทั้งเพื่อน ๆ และญาติ ๆ ก็นิยมที่จะมารับบริการที่นั่นด้วย

ระดับการศึกษา พบว่าไม่มีความแตกต่างใน 2 กลุ่มนี้ คือ ทั้ง 2 กลุ่ม จบการศึกษาระดับมัธยมต้น ซึ่งนับว่าสูงพอสมควรเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรของประเทศที่จบการศึกษาระดับประถมเป็นส่วนใหญ่

แหล่งรับบริการอื่น ๆ และเหตุผล ถ้าหากต้องไปรับบริการที่อื่น พบว่าทั้ง 2 กลุ่มนิยมที่จะไปรับบริการที่เทศบาลตำบลปากแพรก ซึ่งมีระยะห่างออกไปเพียง 17 กิโลเมตร โดยกลุ่มที่ 1 ให้ความเหตุผลว่ามีความสะดวกเมื่อไปทำธุระอย่างอื่นก็แวะซื้อไปด้วย อีกทั้งบางครั้งสามารถที่ซื้อเชื่อได้ เพราะสนิทสนมกับเจ้าของร้านในเทศบาลตำบลปากแพรก ส่วนกลุ่มที่ 2 ให้ความเหตุผลว่า เพราะเทศบาลตำบลปากแพรกเป็นศูนย์รวมสินค้าและบริการที่มีขนาดใหญ่แห่งหนึ่งของจังหวัด และถ้ามีโอกาสได้เข้าไปก็ควรซื้อ เพราะสินค้าและบริการในสุขาภิบาลนาบอนมีราคาแพงกว่า

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ย 7.19 และน้อยกว่า และกลุ่มที่มากกว่า 7.19 กิโลเมตรในสุขาภิบาลนาบอน

ตัวแปร	y < 7.19 ก.ม.		y > 7.19 ก.ม.	
	X	S.D	X	S.D
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	2.18	0.61	2.09	0.54
สถานภาพสมรส	2.36	0.50	2.73	0.47
ระดับการศึกษา	3.82	1.89	3.18	1.40
อาชีพ	2.55	1.75	1.91	1.81
อายุ	29.82	10.61	29.09	7.39
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	2.82	0.60	2.36	0.67
วิธีการเดินทาง	4.09	1.87	4.00	0.00
การเป็นลูกค้าประจำ	1.91	2.07	1.55	0.52
ความถี่ในการรับบริการที่แหล่งกลาง	7.36	4.86	10.64	3.70
เหตุผลที่ 1 ที่มารับบริการ	4.82	2.36	3.64	2.50
เหตุผลที่ 2 ที่มารับบริการ	5.82	2.60	5.55	2.94
แหล่งรับบริการอื่น ๆ	3.36	2.34	3.73	2.20
เหตุผลที่ 1 ที่รับบริการจากแหล่งอื่น	4.09	2.77	3.55	2.50
เหตุผลที่ 2 ที่รับบริการจากแหล่งอื่น	6.64	1.21	5.91	2.63
ความถี่ในการรับบริการจากแหล่งอื่น	7.64	0.50	6.45	1.97

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์จำแนกประเภท

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สมการจำแนก	
	คะแนนมาตรฐาน	คะแนนดิบ
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	0.805	1.408
สถานภาพสมรส	2.046	4.209
ระดับการศึกษา	0.609	0.366
อายุ	-1.649	-0.180
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	-0.805	-1.259
ความถี่ที่มารับบริการที่แหล่งกลาง	0.908	0.210
เหตุผลที่ 1 ที่มารับบริการ	-0.634	-0.261
แหล่งรับบริการอื่น ๆ	0.458	0.202
เหตุผลที่รับบริการจากแหล่งอื่น	-0.599	-0.273
ค่าคงที่	-	-1.878
Eigenvalue	3.006	
Canonical correlation	0.866	
Wilks' lambda	0.250	
Chi-square	16.65	
DF.	16	
SIG	0.408	
ร้อยละของกรณีที่ถูกตัดไว้ถูกต้อง	95.45	

เจ้าของสถานประกอบการ เมื่อใช้การวิเคราะห์จำแนกประเภท วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้แล้ว ปรากฏว่า ให้ผลข้อมูลเพียง 1 กลุ่มจากทั้งหมด 3 กลุ่ม ซึ่งไม่เพียงพอในการหาสมการจำแนกประเภท ค่าต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคะแนนมาตรฐาน คะแนนดิบ และผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่ม จึงไม่ปรากฏด้วย ดังนั้น จึงไม่สามารถชี้บ่งได้ว่า ตัวแปรอิสระที่ศึกษาทั้งหมดนั้นมีตัวแปรตัวใดบ้างที่สัมพันธ์กับค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง ทั้ง ๆ ที่โดยความจริงแล้ว นานอนนี้ได้มีหน้าที่บริการลำดับสูงรวมอยู่ด้วยเช่นกัน แต่มีตัวแปรที่มีค่าผิดพลาดทางการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Missing discriminant variable) มากเกินไปจนทำให้ข้อมูลถูกต้องที่เหลือไม่เพียงพอที่จะหาสมการจำแนกประเภทได้

สุขาภิบาลร่อนพิบูลย์

สุขาภิบาลร่อนพิบูลย์ ตั้งอยู่ที่หมู่ 12 ต.ร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์ ประกอบด้วยพื้นที่
สุขาภิบาล 11.53 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 7,371 คน มีหน้าที่บริการขนาดปานกลาง
และบริการได้เฉพาะในอำเภอร่อนพิบูลย์ ดังตารางที่ 25
ตารางที่ 25 แสดงหน้าที่บริการ และค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางสุขาภิบาลร่อนพิบูลย์

หน้าที่บริการ	ค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง	จำนวนร้าน	ดัชนีค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง
1. ร้านขายของชำ	11.11	78	866.58
2. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	11.11	20	222.20
3. ร้านเสื้อผ้า	11.11	22	244.42
4. ร้านยา คลินิก	14.29	5	71.45
5. ร้านซื้อผลิตภัณฑ์เกษตร	16.67	4	66.68
6. ร้านขายปัจจัยเกษตร	16.67	3	50.01
7. ร้านอุปกรณ์ประมง	33.33	-	-
8. โรงสีข้าว	33.33	1	33.33
9. ร้านเครื่องเขียน	14.29	2	28.58
10. ร้านแก๊สหุงต้ม	25	2	50
11. ร้านซ่อมรถ	14.29	4	57.16
12. ร้านวัสดุก่อสร้าง	16.67	1	16.67
13. ร้านอะไหล่	14.29	1	14.29
14. สถานีบริการน้ำมัน	25	1	25
15. ร้านเสริมสวย-ตัดผม	11.11	11	122.21
16. ร้านไฟฟ้า	12.50	3	37.50
17. ร้านอุปกรณ์กีฬา	20	1	20
18. ร้านเครื่องเรือน	20	1	20
19. ร้านรองเท้า	25	-	-
20. ร้านถ่ายรูป	20	1	20
	รวม	161	1,966.08

ที่มา : จากการสำรวจ

สาขาบริการส่วนบุคคล เป็นแหล่งกลางอีกแห่งหนึ่งที่มีดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางที่จัดอยู่ในเกณฑ์สูง (1,966.08) ซึ่งดัชนีดังกล่าวสามารถแสดงถึงความสามารถในการเป็นแหล่งกลางได้ดี และเมื่อพิจารณาเฉพาะส่วนจะได้รายละเอียดดังนี้

1. หน้าที่บริการ ค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง และดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง

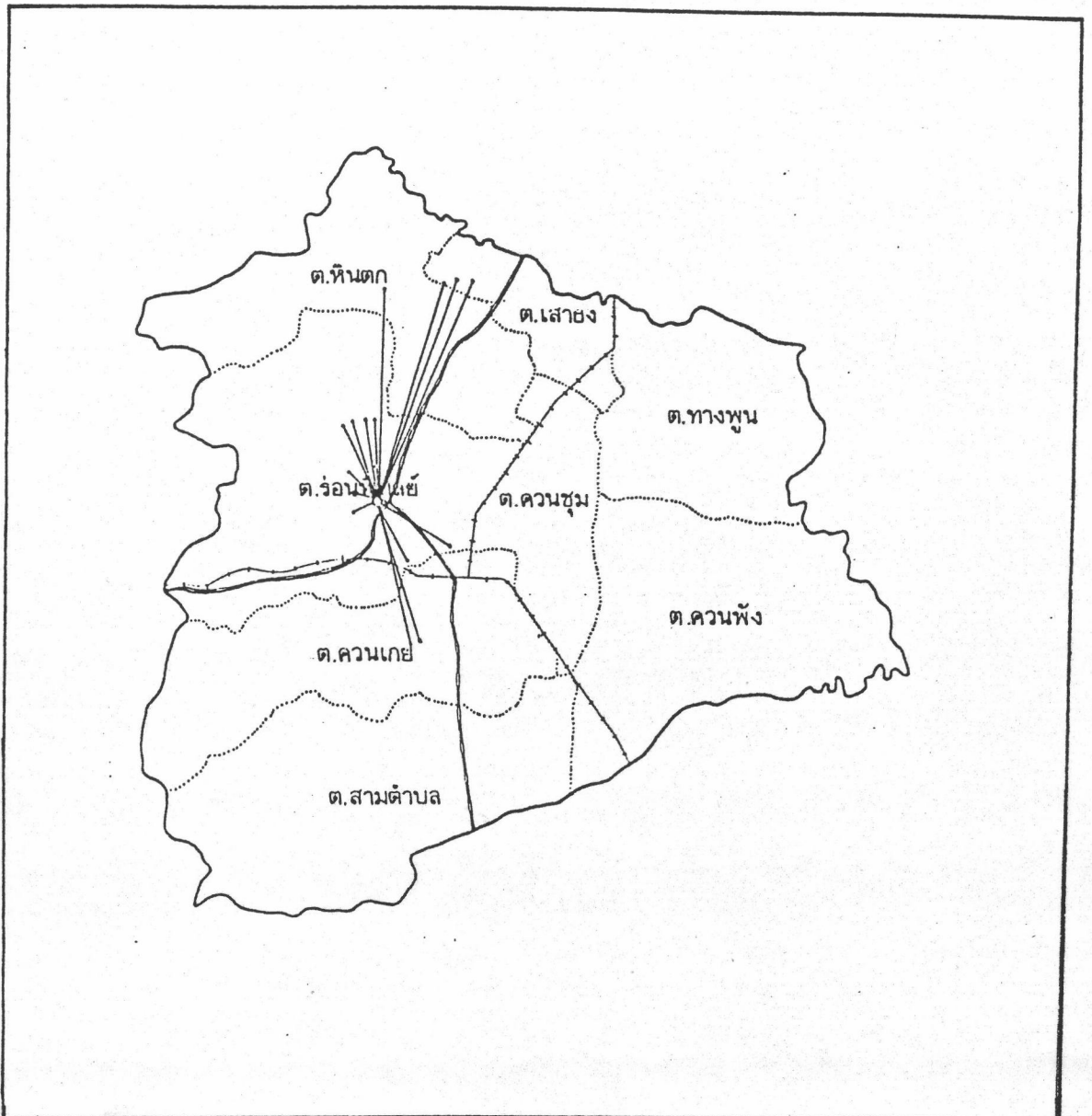
หน้าที่บริการที่ปรากฏในตารางที่ 25 พบว่า 6 ลำดับแรก คือ ร้านขายของชำ ร้านเสื้อผ้า ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านเสริมสวยและตัดผม ร้านยาและคลินิก และร้านซื้อผลิตผลการเกษตร พิจารณาโดยทั่ว ๆ ไป แล้วจะเห็นว่า หน้าที่บริการที่มีจำนวนมากนี้จัดอยู่ในกลุ่มสินค้าและบริการ ซึ่งพบได้ทั่ว ๆ ไปในแหล่งกลางขนาดเล็กเป็นสินค้าที่มีความปรารถนาบ่อยครั้ง แต่มีคุณค่าค่อนข้างต่ำ ไม่มีหน้าที่บริการใดที่นอกเหนือจากร้านขายของชำที่จะมีความโดดเด่นเป็นพิเศษ สำหรับหน้าที่บริการที่มีในจำนวนมากพอสมควรได้แก่ ร้านรับซื้อผลิตผลการเกษตร ซึ่งมีดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางร้อยละ 3.39 ของดัชนีรวม โดยสินค้าที่เกษตรกรนำมาขายส่วนใหญ่เป็นยางพารา มะนาว ผลไม้ตามฤดูกาล รวมทั้งพืชผักต่าง ๆ ทุกรูปแบบ ร่อนพิบูลย์สามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งกลางได้ดีในระดับหนึ่ง สังเกตได้จากเกณฑ์หน้าที่บริการที่ใช้ศึกษาทั้งหมด 20 ชนิด และมีบริการในร่อนพิบูลย์ 18 ชนิด ส่วน 2 ชนิดที่เหลือ คือร้านอุปกรณ์ประมงอาจเป็นเพราะลักษณะที่ตั้งที่มีระยะห่างจากชายฝั่งทะเลประมาณ 68 กิโลเมตร ไม่เหมาะแก่การทำประมง และสำหรับร้านขายรองเท้าเป็นเพราะสินค้าจำเพาะประเภทชนิดนี้ต้องการประชากรประเดิม (Threshold population) จำนวนสูง และโดยทั่วไปแล้วรองเท้ามักนำไปรวมขายในร้านขายของชำหรือในร้านเสื้อผ้าอยู่แล้ว

2. การกระจายของผู้รับบริการ

ระยะการเดินทางที่ผู้รับบริการมาถึงแหล่งกลางของสาขาบริการส่วนบุคคล โดยเฉลี่ย 7.18 กิโลเมตร เป็นที่สังเกตว่าแหล่งกลางนี้มีความสามารถในการบริการต่อเซตรับติดต่อได้ไม่เต็มที่ แม้กระทั่งพื้นที่สาขาบริการซึ่งเป็นพื้นที่รับติดต่อโดยตรงมีความสามารถในการบริการได้เพียงร้อยละ 62.27 ของพื้นที่ทั้งหมด ดังปรากฏในแผนที่ที่ 8

3. ตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะการเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการและที่สัมพันธ์กับการตั้งร้านบริการของเจ้าของสถานประกอบการ

แม้ว่าการเดินทางของผู้รับบริการที่มาถึงแหล่งกลาง จะมีระยะทางเฉลี่ยเพียง 7.18 กิโลเมตร จากพื้นที่สาขาบริการ 11.53 ตารางกิโลเมตร หากแต่เมื่อพิจารณาดัชนีค่า

เขตบริการของชุมชนระดับสุขาภิบาลในจังหวัดนครศรีธรรมราช SERVICE AREA OF SANITARY DISTRICTS IN NAKHON SI THAMMARAT		B
แสดงการกระจายผู้รับบริการของสุขาภิบาลร่อนพิบูลย์ สัญลักษณ์ ———— ถนนหลวง ++++++ ทางรถไฟ ———— ทิศทางการเดินทาง • ที่ตั้งที่อยู่อาศัยของผู้มารับบริการ		
ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจ		
ภาควิชาภูมิศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อาจารย์ที่ปรึกษาฯ ดร. จัทรชัย พงษ์ประยูร นิลิต วรรณิการ์ รองพิมพ์	มาตรฐาน 1: 300,000

แสดงความเป็นแหล่งกลางแล้ว ปรากฏว่าแหล่งกลางร้อนพิบูลย์จัดอยู่ในกลุ่มที่มีหน้าที่บริการค่อนข้างสูงทีเดียว และหากพิจารณาตัวแปรที่สัมพันธ์กับผู้รับบริการและเจ้าของสถานประกอบการจะปรากฏผลดังนี้

ผู้รับบริการ จากตารางที่ 26 และตารางที่ 27 พบว่า สมการจำแนกประเภทที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (หน้า 96) เมื่อพิจารณาค่า canonical correlation (0.816) แสดงว่า สมการดังกล่าวมีอำนาจในการจำแนกค่อนข้างสูง ซึ่งสอดคล้องกับค่า Wilks' Lambda (0.333) ซึ่งมีค่าค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตาม จากการทดสอบ นำสมการดังกล่าวไปคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มได้ถูกต้องตามความเป็นจริงร้อยละ 73.68 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตัวแปรอิสระที่อยู่ภายใต้กลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการที่สัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 7.19 กิโลเมตร และกลุ่มที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ยมากกว่า 7.19 กิโลเมตร พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของสมการความแตกต่างพบว่า มีตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัวเท่านั้น ที่สัมพันธ์กับระยะการเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการ นั่นคือ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และระดับการศึกษาของผู้ตอบ โดยมีความมาตรฐานเป็น 4.00 และ 3.61 ตามลำดับ ถ้าพิจารณาตัวแปรอิสระทั้ง 2 ที่มีสัมพันธ์ต่อการจำแนกกลุ่มสามารถกระทำได้นี้

จำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า ทั้ง 2 กลุ่ม เป็นครอบครัวสมัยใหม่ที่นิยมมีครอบครัวเดียวและการมีบุตรจำนวนน้อย โดยเฉลี่ยแล้ว ในแต่ละครอบครัวมีจำนวนสมาชิกประมาณ 3 คน เมื่อพิจารณาถึงรายได้ของครอบครัวต่อเดือน พบว่าทั้ง 2 กลุ่มนี้ ก็มีรายได้สูงคือ เฉลี่ยครอบครัวละ 4,000-6,000 บาท และหากจะพิจารณาค่าความสัมพันธ์ของจำนวนสมาชิกกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว สังเกตได้ว่าจะเอื้ออำนวยให้เกิดการรับบริการครั้งละจำนวนมาก ๆ ได้ และสามารถมีจำนวนความถี่ได้มากด้วย

ระดับการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันเล็กน้อย นั่นคือ กลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนกลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มที่ 1 ผู้ซึ่งอาศัยอยู่ใกล้แหล่งกลาง น่าจะจบการศึกษาระดับที่สูงกว่ากลุ่มที่ 2 ผู้ซึ่งอาศัยอยู่ไกลกว่า เพราะโดยปกติสถานศึกษามักตั้งอยู่ในตัวเมือง หรือบริเวณใกล้ ๆ นั้น ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้กับคนที่อาศัยอยู่ใกล้สะดวกในการเดินทางไปกลับ แต่จากการสำรวจในหัวข้อนี้ ปรากฏว่าไม่เป็นไปตามนั้น อย่างไรก็ตาม ในหัวข้ออื่น ๆ ลักษณะของผู้รับบริการค่อนข้างจะปรากฏผล

เหมือนกับที่ปรากฏในสถานที่อื่น ๆ สิ่งเหล่านั้นได้แก่ พบว่า กลุ่มที่ 1 ผู้ซึ่งอาศัยอยู่ใกล้แหล่งกลางมักประกอบอาชีพที่เน้นไปทางด้านบริการ โดยในชั้นส่วนใหญ่เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ ในขณะที่กลุ่มที่ 2 ผู้ซึ่งอาศัยในบริเวณนอกออกไปมักประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม และอีกสิ่งหนึ่งที่พบคือ กลุ่มที่ 1 ใช้การเดินเท้าเข้ามาใช้บริการในแหล่งกลาง ส่วนกลุ่มที่ 2 ต้องพึ่งพารถยนต์รับจ้าง

ตารางที่ 26 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ย 7.19 และน้อยกว่า และกลุ่มที่มากกว่า 7.19 กิโลเมตรในสุขาภิบาลร้อนพิบูลย์

ตัวแปร	y < 7.19 ก.ม.		y > 7.19 ก.ม.	
	X	S.D	X	S.D
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	1.67	0.58	1.00	*
สถานภาพสมรส	1.67	0.58	2.00	*
ระดับการศึกษา	2.67	2.08	4.00	*
อาชีพ	3.67	1.53	1.00	*
อายุ	37.67	12.22	30.00	*
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	3.67	0.58	3.00	*
วิธีการเดินทาง	1.00	0.00	7.00	*
การเป็นลูกค้าประจำ	1.33	0.58	1.00	*
ความถี่ในการใช้บริการที่แหล่งกลาง	3.67	2.52	13.00	*
เหตุผลที่ 1 ที่มารับบริการ	1.67	1.15	1.00	*
เหตุผลที่ 2 ที่มารับบริการ	5.67	4.04	8.00	*
แหล่งรับบริการอื่น ๆ	1.00	0.00	1.00	*
เหตุผลที่ 1 ที่รับบริการจากแหล่งอื่น	1.00	0.00	1.00	*
เหตุผลที่ 2 ที่รับบริการจากแหล่งอื่น	3.33	0.58	3.00	*
ความถี่ในการรับบริการจากแหล่งอื่น	3.00	2.00	7.00	*

หมายเหตุ * ข้อมูลไม่เพียงพอที่จะคำนวณเป็นค่า S.D

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์จำแนกประเภท

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสมการจำแนก	
	คะแนนมาตรฐาน	คะแนนดิบ
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	4.00	6.93
ระดับการศึกษา	3.61	1.73
ค่าคงที่	-	-15.59
Eigenvalue	2.00	
Canonical correlation	0.816	
Wilks' lambda	0.333	
Chi-square	1.099	
DF.	2	
SIG	0.577	
ร้อยละของกรณีที่ถูกตัดไว้ถูกต้อง	73.68	

เจ้าของสถานประกอบการ เมื่อใช้ การวิเคราะห์จำแนกประเภท วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้แล้ว ปรากฏว่า ให้ผลข้อมูลเพียง 1 กลุ่มจากทั้งหมด 3 กลุ่ม ซึ่งไม่เพียงพอในการหาสมการจำแนกประเภท ค่าต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคะแนนมาตรฐาน คะแนนดิบ และผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่ม จึงไม่ปรากฏด้วย ดังนั้น จึงไม่สามารถชี้บ่งได้ว่า ตัวแปรอิสระที่ศึกษาทั้งหมดนั้นมีตัวแปรตัวใดบ้างที่สัมพันธ์กับค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง ทั้ง ๆ ที่โดยความจริงแล้ว ร่อนพิบูลย์ได้มีหน้าที่บริการลำดับสูงรวมอยู่ด้วยเช่นกัน แต่มีตัวแปรที่มีค่าผิดพลาดทางการวิเคราะห์จำแนกประเภทมากเกินไปจนทำให้ข้อมูลถูกต้องที่เหลือไม่เพียงพอที่จะหาสมการจำแนกประเภทได้

สุขาภิบาลเขาชุมทอง

สุขาภิบาลเขาชุมทอง ตั้งอยู่ที่หมู่ 2 ต.ควนเกย อ.ร่อนพิบูลย์ ประกอบด้วยพื้นที่
สุขาภิบาล 15 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 3,882 คน มีหน้าที่บริการน้อยชนิด (5 ใน 20
เกณฑ์ที่ใช้ศึกษา) ดังตารางที่ 28

ตารางที่ 28 แสดงหน้าที่บริการ และค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางสุขาภิบาลเขาชุมทอง

หน้าที่บริการ	ค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง	จำนวนร้าน	ดัชนีค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง
1. ร้านขายของชำ	11.11	19	211.09
2. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	11.11	2	22.20
3. ร้านเสื้อผ้า	11.11	3	33.33
4. ร้านยา คลินิก	14.29	-	-
5. ร้านซื้อผลิตภัณฑ์เกษตร	16.67	-	-
6. ร้านขายปัจจัยเกษตร	16.67	-	-
7. ร้านอุปกรณ์ประมง	33.33	-	-
8. โรงสีข้าว	33.33	-	-
9. ร้านเครื่องเขียน	14.29	-	-
10. ร้านแก๊สหุงต้ม	25	-	-
11. ร้านซ่อมรถ	14.29	-	-
12. ร้านวัสดุก่อสร้าง	16.67	-	-
13. ร้านอะไหล่เครื่องเหล็ก	14.29	1	14.29
14. สถานีบริการน้ำมัน	25	-	-
15. ร้านเสริมสวย ตัดผม	11.11	3	33.33
16. ร้านไฟฟ้า	12.50	-	-
17. ร้านอุปกรณ์กีฬา	20	-	-
18. ร้านเครื่องเรือน	20	-	-
19. ร้านรองเท้า	25	-	-
20. ร้านถ่ายรูป	20	-	-
	รวม	28	314.26

ที่มา : จากการสำรวจ

1. หน้าที่บริการ ค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง และดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง

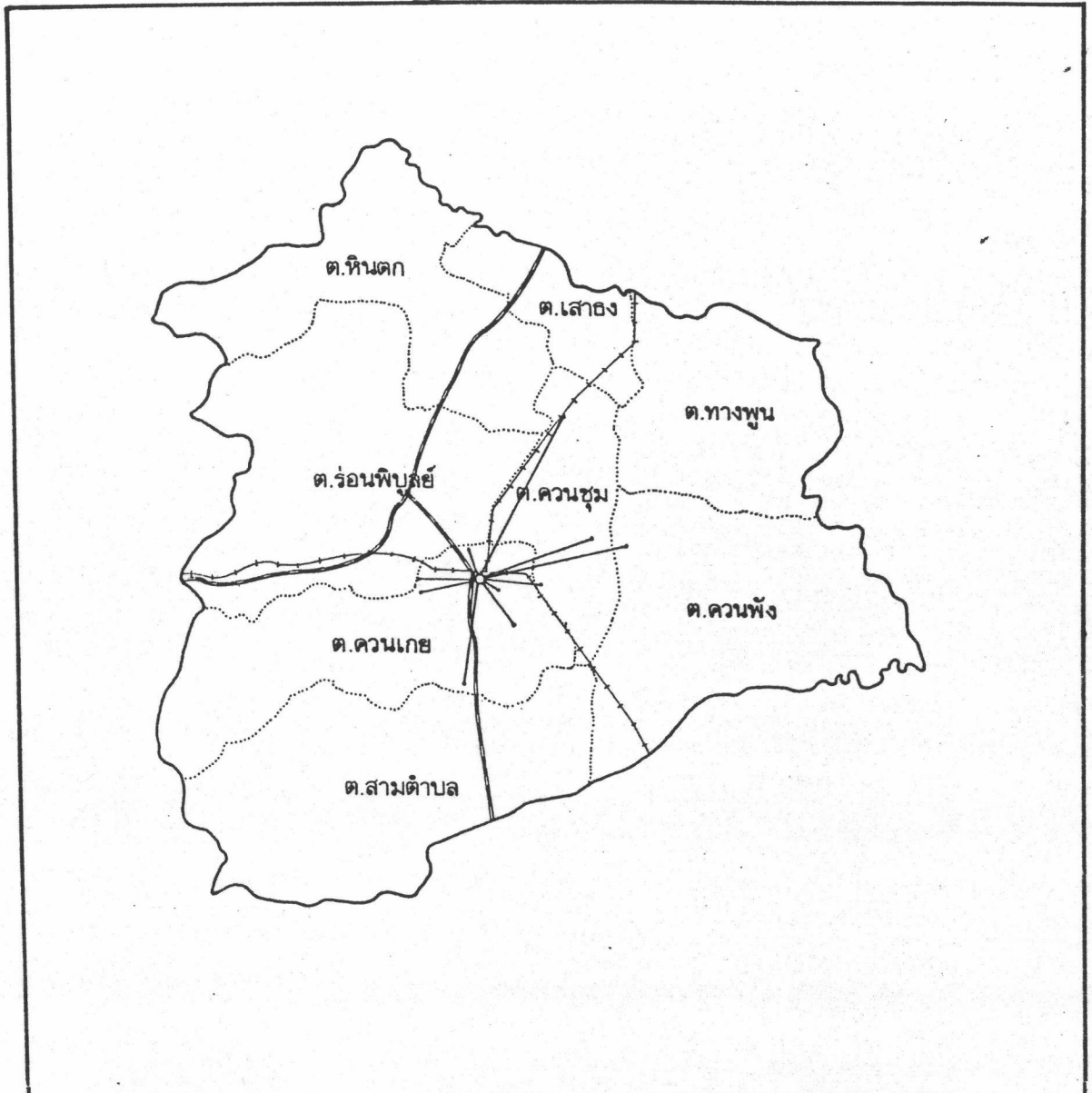
จากตารางที่ 28 จะเห็นได้ว่า เขาชุมชนมีหน้าที่บริการเพียง 1 ใน 4 ของหน้าที่บริการที่ศึกษาทั้งหมด ดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง 314.66 ที่ปรากฏนั้นเป็นส่วน ของร้านของชำ 211.09 ส่วนที่เหลือนั้นเฉลี่ยกันจนวนหน้าที่บริการ 4 ชนิด คือ ร้านเสื้อผ้า ร้านเสริมสวย-ตัดผม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านอะไหล่เครื่องเหล็ก ค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางของบริการแต่ละชนิดน้อยกว่า 15.74 จึงนับว่าสินค้าและบริการที่มีอยู่ทั้งหมด เป็นสินค้าและบริการที่ปรารถนาบ่อยครั้ง แต่มีคุณค่าค่อนข้างต่ำ นอกจากนี้จะเห็นว่า มีหน้าที่บริการอีกหลายชนิดได้แก่ ร้านยาหรือคลินิก ร้านเครื่องเขียน ร้านซ่อมรถ หรือร้านไฟฟ้า ที่จัดอยู่ในกลุ่มสินค้าและบริการที่ปรารถนาบ่อยครั้ง แต่มีคุณค่าค่อนข้างต่ำด้วยเหมือนกัน หากแต่ไม่มีบริการในแหล่งกลางแห่งนี้

2. การกระจายของผู้รับบริการ

ระยะการเดินทางที่ผู้รับบริการมาถึงแหล่งกลางของสุขาภิบาลเขาชุมชน โดยเฉลี่ย 6 กิโลเมตร เป็นแหล่งกลางอีกแห่งหนึ่งที่ทำหน้าที่บริการได้ไม่เต็มที่คือ ไม่สามารถครอบคลุมพื้นที่สุขาภิบาลอันเป็นพื้นที่รับผิดชอบโดยตรงทั้งหมด 15 ตารางกิโลเมตร หรือถ้าพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ไม่สามารถบริการได้แม้กระทั่งครึ่งหนึ่งของพื้นที่สุขาภิบาล ดังปรากฏในแผนที่ที่ 9

3. ตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะการเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการและที่สัมพันธ์กับการบริการเจ้าของสถานประกอบการ

หลังจากใช้ การวิเคราะห์จำแนกประเภท วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทั้งผู้รับบริการและกลุ่มเจ้าของสถานประกอบการแล้ว ปรากฏว่าไม่สามารถหาสมการจำแนกได้ ค่าทางสถิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคะแนนมาตรฐาน คะแนนดิบ และผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มจึงไม่ปรากฏด้วย ดังนั้น จึงไม่สามารถชี้บ่งได้ว่าตัวแปรอิสระที่ศึกษาทั้งหมดนั้นมีตัวแปรตัวใดบ้างที่สัมพันธ์กับระยะการเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการและที่สัมพันธ์กับเจ้าของสถานประกอบการที่ได้เปิดร้านบริการชนิดต่าง ๆ ขึ้นมาในแหล่งกลาง ซึ่งการที่เขาชุมชน ปรากฏผลในลักษณะดังกล่าว เพราะว่า แหล่งกลางนี้มีหน้าที่บริการเฉพาะกลุ่มสินค้าลำดับต่ำเท่านั้น เมื่อไม่มีความหลากหลายของระดับหน้าที่บริการในทำนองเดียวกันจึงไม่สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างได้ หรือสาเหตุอีกประเด็นหนึ่งที่อาจเกิดขึ้น สำหรับการวิเคราะห์จำแนกประเภท คือ ตัวแปรที่นำมาขึ้นนั้น หากมีค่าผิดพลาดทางการวิเคราะห์จำแนกประเภท มากเกินไป จะทำให้ข้อมูลส่วนที่ถูกต้องที่เหลือไม่เพียงพอที่จะหาสมการจำแนกประเภทได้

เขตบริการของชุมชนระดับสุขาภิบาลในจังหวัดนครศรีธรรมราช
 SERVICE AREA OF SANITARY DISTRICTS IN NAKHON SI THAMMARAT ๑

แสดงการกระจายผู้รับบริการของสุขาภิบาลเขาชุมทอง
 สัญลักษณ์
 - - - - - ถนนหลวง
 + + + + + ทางรถไฟ
 ————— ทิศทางการเดินทาง
 . ที่ตั้งที่อยู่อาศัยของผู้มารับบริการ

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจ

ภาควิชาภูมิศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.จักรชัย พงศ์ประยูร นิลิต กรรณิการ์ ลองพิมพ์	มาตรฐาน 1: 300,000	N
---	---	-----------------------	-------

สุขาภิบาลชนอม

สุขาภิบาลชนอม ตั้งอยู่ที่หมู่ 1 ต.ชนอม อ.ชนอม ประกอบด้วยพื้นที่สุขาภิบาล

4.94 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 3,792 คน เป็นแหล่งกลางที่มีหน้าที่ขนาดปานกลาง
ตั้งตารางที่ 29

ตารางที่ 29 แสดงหน้าที่บริการ และค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางสุขาภิบาลชนอม

หน้าที่บริการ	ค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง	จำนวนร้าน	ดัชนีค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง
1. ร้านขายของชำ	11.11	29	322.19
2. ร้านอาหาร, เครื่องดื่ม	11.11	21	233.31
3. ร้านเสื้อผ้า	11.11	7	77.77
4. ร้านยา คลินิก	14.29	2	28.58
5. ร้านซื้อผลิตภัณฑ์เกษตร	16.67	2	33.34
6. ร้านขายปัจจัยเกษตร	16.67	2	33.34
7. ร้านอุปกรณ์ประมง	33.33	5	166.65
8. โรงสีข้าว	33.33	-	-
9. ร้านเครื่องเขียน	14.29	2	28.58
10. ร้านแก๊สหุงต้ม	25	1	25
11. ร้านซ่อมรถ	14.29	2	28.58
12. ร้านวัสดุก่อสร้าง	16.67	1	14.29
13. ร้านอะไหล่เครื่องเหล็ก	14.29	1	14.29
14. สถานีบริการน้ำมัน	25	-	-
15. ร้านเสริมสวย ตัดผม	11.11	9	99.99
16. ร้านไฟฟ้า	12.50	3	37.50
17. ร้านอุปกรณ์กีฬา	20	-	-
18. ร้านเครื่องเรือน	20	2	40
19. ร้านรองเท้า	25	-	-
20. ร้านถ่ายรูป	20	-	-
	รวม	92	1,235.80

ที่มา : จากการสำรวจ

สุขาภิบาลขนอม เป็นแหล่งกลางที่มีดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง (1,235.80) ซึ่งค่าดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริการสินค้าและบริการอื่น ๆ ให้แก่พื้นที่ในเขตรับผิดชอบและพื้นที่ที่อยู่รอบนอกออกไปได้ระดับหนึ่ง โดยปรากฏผลรายละเอียดดังนี้

1. หน้าที่บริการ ค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง และดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง

หน้าที่บริการที่ปรากฏในตารางที่ 29 พบว่า 5 ลำดับแรก คือได้แก่ ร้านขายของชำ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านอุปกรณ์ประมง ร้านเสริมสวยและตัดผม ร้านเสื้อผ้า นับได้ว่าหน้าที่บริการ 5 ลำดับที่กล่าวมานี้ เป็นสินค้าและบริการระดับต่ำที่สามารถพบได้ทั่วไปในแหล่งกลางขนาดเล็กเหมือนกับแหล่งกลางอื่น ๆ แต่มีบริการชนิดหนึ่งคือ ร้านอุปกรณ์ประมง มีดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง 166.65 ประมาหรือยลละ 13.49 ของดัชนีรวมทั้งหมด เป็นร้านบริการของจำเพาะประเภทที่สำคัญที่สุดอีกประเภทหนึ่งสำหรับขนอม ทั้งนี้เพราะสภาพทางภูมิศาสตร์ของขนอมมีที่ตั้งอยู่ติดกับชายทะเล อาชีพที่สำคัญของประชากรส่วนใหญ่ย่อมต้องเกี่ยวข้องกับการประมงและจากการรายงานของสำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช เรื่องปริมาณสัตว์น้ำทะเลที่จับได้ของอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราชประจำปี 2530 ปรากฏว่าเขตอำเภอที่สามารถประกอบกิจกรรมทางการประมงได้ ได้แก่ ขนอม สีชล ท่าศาลา เมืองนครศรีธรรมราช ปากพนัง และหัวไทร โดยปริมาณสัตว์น้ำทะเลที่จับได้รวม 230,901 ตัน หากแต่เป็นผลผลิตจากอำเภอขนอมประมาณ 134,452 ตัน หรือเท่ากับร้อยละ 58.23 ของผลผลิตทั้งหมด (จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2532 : 222) ดังนั้น อุปกรณ์ทางการประมงจึงเป็นสินค้าที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้รับบริการต้องการในจำนวนมากและบ่อยครั้ง และเพื่อความสมดุลย์ระหว่างความต้องการ (demand) กับการสนองตอบ (supply) ร้านบริการอุปกรณ์ประมงจึงมีจำนวนดังที่ปรากฏ สำหรับหน้าที่บริการบางอย่าง ได้แก่ โรงสีข้าว จากการสำรวจไม่พบว่ามีหน้าที่บริการชนิดดังกล่าว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชากรทำนาเพียงจำนวนน้อย และสำหรับบริการน้ำมัน และบริการจำเพาะประเภทที่เหลือล้วนเป็นบริการที่ต้องการประชากรประเดิมมากทั้งสิ้น

2. การกระจายของผู้รับบริการ

ระยะการเดินทางที่ผู้รับบริการมาถึงแหล่งกลางของสุขาภิบาลขนอม โดยเฉลี่ย

4.94 กิโลเมตร สามารถบริการพื้นที่สุขาภิบาลอันเป็นเขตรับผิดชอบได้ทั่วถึงและสามารถบริการ

พื้นที่ที่อยู่รอบนอกออกไปได้อีก ประมาณ 2 เท่าเศษ ๆ ของพื้นที่สมาชิกบาล หากแต่บริการอยู่ใน
อำเภอชนอมเท่านั้น ดังปรากฏในแผนที่ที่ 10

3. ตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะเวลาเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการและที่สัมพันธ์กับการ
ตั้งร้านบริการของเจ้าของสถานประกอบการ

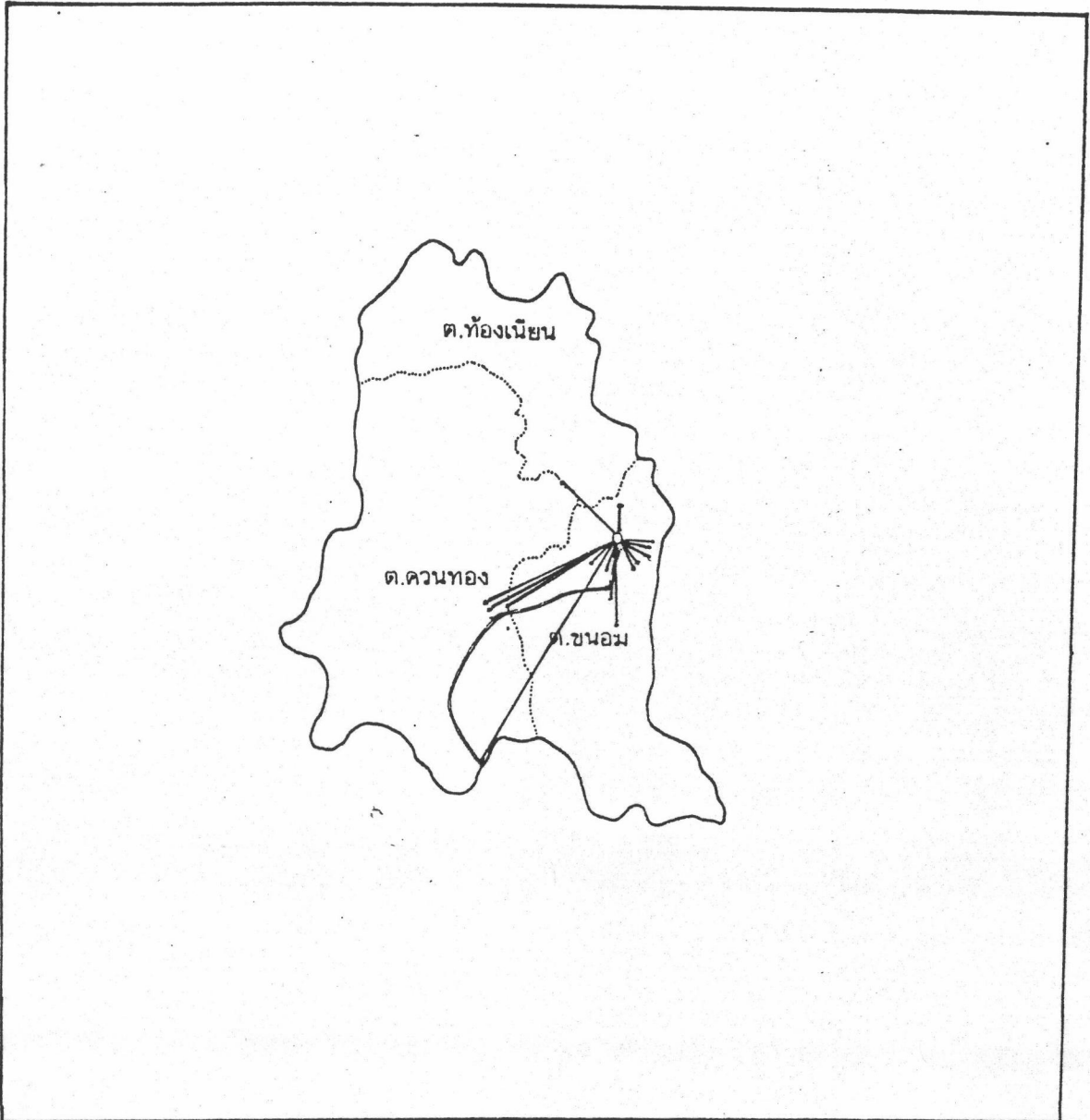
ชนอมเป็นแหล่งกลางที่มีหน้าที่บริการจัดอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูงและ เมื่อพิจารณา
ตัวแปรที่สัมพันธ์กับผู้รับบริการ และเจ้าของสถานประกอบการจะปรากฏผลดังนี้

ผู้รับบริการ จากตารางที่ 30 และตารางที่ 31 พบว่า สมการจำแนกประเภท
ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (หน้า 106) เมื่อพิจารณาค่า canonical correlation (0.956)
แสดงว่า สมการดังกล่าวมีอำนาจในการจำแนกได้สูง ซึ่งสอดคล้องกับค่า Wilks' Lambda
(0.086) ซึ่งมีค่าต่ำ อย่างไรก็ตาม จากการทดสอบ นำสมการดังกล่าวไปคาดคะเนความเป็น
สมาชิกของกลุ่มได้ถูกต้องตามความเป็นจริงร้อยละ 100.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตัวแปรอิสระที่อยู่ภายใต้กลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการที่สัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มที่มี
ระยะเวลาเดินทางเฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 7.19 กิโลเมตร และกลุ่มที่มีระยะเวลาเดินทาง
เฉลี่ยมากกว่า 7.19 กิโลเมตร พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของสมการความแตกต่าง
พบว่า การไปรับบริการจากแหล่งอื่น สัมพันธ์กับระยะเวลาเดินทางเฉลี่ยได้มากที่สุด คือ มีคะแนน
มาตรฐานเป็น 9.894 รองลงมาคือ เหตุผลที่ไปรับบริการจากแหล่งอื่น ความถี่ในการรับบริการ
จากแหล่งกลาง สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและการเป็นลูกค้าประจำ ซึ่งมีคะแนน
มาตรฐานเป็น -7.422, -6.347, 6.177, -5.175, 4.822 และ -3.985 ตามลำดับ
ซึ่ง เมื่อพิจารณาในกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมดที่สัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มสามารถกระทำดังนี้

แหล่งรับบริการอื่น ๆ ซึ่งในที่นี้ ผู้รับบริการทั้งกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตอบเหมือน
กันคือ ก้านอกเหนือจากเขตสมาชิกบาลชนอม แหล่งรับบริการอื่นที่ไปรับบริการมากที่สุด คือ
เทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี โดยเหตุผลที่ทั้ง 2 กลุ่มให้ไว้ ปรากฏในตัวแปรอิสระตัวต่อไป

เหตุผลที่ไปรับบริการจากแหล่งอื่น กลุ่มที่ 1 ให้เหตุผลว่า เพราะต้องไปทำธุระ
อย่างอื่นจึงซื้อมาด้วยเลย ประกอบกับมีความสนิทสนมกับเจ้าของร้านในเทศบาลเมืองสุราษฎร์-
ธานี จึงสามารถนำสินค้ามาซ้ก่อนและไปจ่ายเงินทีหลังได้ ส่วนกลุ่มที่ 2 ให้เหตุผลว่าเพราะ
สินค้าและบริการในสมาชิกบาลชนอมมีราคาแพงกว่ามาก ประกอบกับสามารถนำสินค้ามาซ้ก่อน
และจ่ายเงินทีหลังได้ด้วย จึงนิยมไปรับบริการที่เทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี

เขตบริการของชุมชนระดับสุขาภิบาลในจังหวัดนครศรีธรรมราช SERVICE AREA OF SANITARY DISTRICTS IN NAKHON SI THAMMARAT	10
--	----

แสดงการกระจายผู้รับบริการของสุขาภิบาลขนอม

สัญลักษณ์

- ถนนหลวง
- ทางรถไฟ
- ที่ศทางการเดินทาง
- ที่ตั้งที่อยู่อาศัยของผู้มารับบริการ

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจ

ภาควิชาภูมิศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อาจารย์ที่ปรึกษา ร.ดร. จิตรชัย หงษ์ประยูร นิสิต กรรมการ รองพิมพ์	มาตราส่วน 1: 300,000	N
---	---	-------------------------	-------

ความถี่ที่มารับบริการในแหล่งกลาง พบว่าทั้ง 2 กลุ่ม มีความถี่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย โดยกลุ่มที่ 1 ผู้ซึ่งอาศัยอยู่ใกล้แหล่งกลางมากกว่ากลุ่มที่ 2 จะมารับบริการในปริมาณความถี่มากกว่า นั่นคือกลุ่มที่ 1 ประมาณ 1 ครั้งต่อ 3 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มที่ 2 ประมาณ 1 ครั้งต่อเดือน ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของเจ็ดฉิน เอี่ยมศิริ ที่พบว่าชุมชนชาวไร่ผู้ซึ่งอาศัยอยู่ในระยะทางไกลกว่า จะมีความถี่ในการซื้อของน้อยกว่าชาวนาและชาวประมงผู้ซึ่งอาศัยอยู่ใกล้

สถานภาพสมรส พบว่าในกลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นคนโสด ในขณะที่กลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่เป็นคนที่แต่งงานแล้ว

ระดับการศึกษาและอาชีพ พบว่ากลุ่มที่ 1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และประกอบอาชีพค้าขายเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับที่อยู่อาศัยในแหล่งที่อยู่ใกล้แหล่งกลางย่อมเอื้ออำนวยให้มีการค้าขายได้ดี ส่วนกลุ่มที่ 2 จบการศึกษาระดับมัธยมต้นและเป็นข้าราชการเป็นส่วนใหญ่

การเป็นลูกค้าประจำ พบว่า กลุ่มที่ 1 มีอัตราส่วนของการเป็นลูกค้าประจำของร้านบริการในแหล่งกลางมากกว่ากลุ่ม 2 ซึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจาก ผู้รับบริการในกลุ่มที่ 1 อาศัยอยู่ใกล้กว่า โอกาสในการติดต่อซึ่งกันและกันมีมาก ก่อให้เกิดความสนิทสนม และในที่สุดการเป็นลูกค้าประจำย่อมตามมา

ตารางที่ 30 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ย 7.19 และน้อยกว่า และกลุ่มที่มากกว่า 7.19 กิโลเมตรในสาขาวิชาบาลขอม

ตัวแปร	y < 7.19 ก.ม.		y > 7.19 ก.ม.	
	X	S.D	X	S.D
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	2.42	0.67	2.25	0.50
สถานภาพสมรส	1.83	0.83	2.00	0.00
ระดับการศึกษา	2.83	1.75	3.25	3.30
อาชีพ	4.17	1.70	2.00	2.00
อายุ	30.58	12.45	48.50	17.75
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	3.25	2.09	2.00	0.82
วิธีการเดินทาง	4.33	1.37	6.00	1.41
การเป็นลูกค้าประจำ	1.33	0.49	2.75	3.50
ความถี่ในการรับบริการที่แหล่งกลาง	6.50	3.75	7.00	0.82
เหตุผลที่ 1 ที่มารับบริการ	4.33	2.96	4.50	4.04
เหตุผลที่ 2 ที่มารับบริการ	5.58	3.20	7.25	2.87
แหล่งรับบริการอื่น ๆ	5.58	3.34	5.50	4.04
เหตุผลที่ 1 ที่รับบริการจากแหล่งอื่น	4.83	2.92	5.75	2.63
เหตุผลที่ 2 ที่รับบริการจากแหล่งอื่น	6.25	.918	6.50	1.73
ความถี่ในการรับบริการจากแหล่งอื่น	5.17	2.72	6.50	1.91

ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์จำแนกประเภท

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สัมภาระจำแนก	
	คะแนนมาตรฐาน	คะแนนดิบ
สถานภาพสมรส	6.177	8.348
ระดับการศึกษา	-5.175	-2.376
อายุ	4.822	2.730
การเป็นลูกค้าประจำ	-3.985	-2.375
ความถี่ที่มารับบริการที่แหล่งกลาง	-6.347	-1.895
แหล่งรับบริการอื่น ๆ	9.894	2.823
เหตุผลที่มารับบริการจากแหล่งอื่น	-7.422	-2.596
ค่าคงที่	-	-14.041
Eigenvalue	10.564	
Canonical correlation	0.956	
Wilks' lambda	0.086	
Chi-square	17.14	
DF.	14	
SIG	0.249	
ร้อยละของกรณีที่ถูกตัดไว้ถูกต้อง	100.00	

เจ้าของสถานประกอบการ เมื่อใช้ การวิเคราะห์จำแนกประเภท วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้แล้ว ปรากฏว่า ให้ผลข้อมูลเพียง 1 กลุ่มจากทั้งหมด 3 กลุ่ม ซึ่งไม่เพียงพอในการหาสมการจำแนกประเภท ค่าต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคะแนนมาตรฐาน คะแนนดิบ และผลการ

คาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่ม จึงไม่ปรากฏด้วย ดังนั้น จึงไม่สามารถชี้บ่งได้ว่า ตัวแปร
อิสระที่ศึกษาทั้งหมดนั้นมีตัวแปรตัวใดบ้างที่สัมพันธ์กับค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง ทั้ง ๆ ที่
โดยความจริงแล้ว ขนอมนี้ได้มีหน้าที่บริการลำดับสูงรวมอยู่ด้วยในปริมาณที่มากพอสมควร หาก
แต่มีตัวแปรที่มีค่าผิดพลาดทางการวิเคราะห์จำแนกประเภทมากเกินไปจนทำให้ข้อมูลถูกต้องที่
เหลือไม่เพียงพอที่จะหาสมการจำแนกประเภทได้

สาขาพยาบาลลานสกา

สาขาพยาบาลลานสกา ตั้งอยู่ที่หมู่ 1 ต.เขาแก้ว อ.ลานสกา ประกอบด้วยพื้นที่
สาขาพยาบาล 2.61 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 2,076 คน เป็นแหล่งกลางขนาดเล็กมาก มี
หน้าที่บริการน้อยชนิด (7 ใน 20 เกณฑ์ที่ใช้ศึกษา) ดังตารางที่ 32
ตารางที่ 32 แสดงหน้าที่บริการ และค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางสาขาพยาบาลลานสกา

หน้าที่บริการ	ค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง	จำนวนร้าน	ดัชนีค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง
1. ร้านขายของชำ	11.11	6	66.66
2. ร้านอาหาร, เครื่องดื่ม	11.11	5	55.50
3. ร้านเสื้อผ้า	11.11	7	77.77
4. ร้านยา คลินิก	14.29	-	-
5. ร้านซื้อผลิตภัณฑ์เกษตร	16.67	-	-
6. ร้านขายปัจจัยเกษตร	16.67	-	-
7. ร้านอุปกรณ์ประมง	33.33	-	-
8. ร้านโรงสีข้าว	33.33	-	-
9. ร้านเครื่องเขียน	14.29	-	-
10. ร้านแก๊สหุงต้ม	25	-	-
11. ร้านซ่อมรถ	14.29	1	14.29
12. ร้านวัสดุก่อสร้าง	16.67	-	-
13. ร้านอะไหล่เครื่องเหล็ก	14.29	1	14.29
14. สถานีบริการน้ำมัน	25	-	-
15. ร้านเสริมสวย ตัดผม	11.11	4	44.44
16. ร้านไฟฟ้า	12.50	1	12.50
17. ร้านอุปกรณ์กีฬา	20	-	-
18. ร้านเครื่องเรือน	20	-	-
19. ร้านรองเท้า	25	-	-
20. ร้านถ่ายรูป	20	-	-
	รวม	26	299.79

ที่มา : จากการสำรวจ

หน้าที่บริการ 7 ชนิดจากเกณฑ์ศึกษาทั้งหมด 20 ชนิด ที่ปรากฏในตารางที่ 32 ล้วนเป็นสินค้าและบริการที่ประเภทบ่อยครั้ง แต่มีคุณค่าค่อนข้างต่ำ โดยจัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 คือ มีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางน้อยกว่า 15.74 ทั้งสิ้น และเมื่อพิจารณารายละเอียดจะปรากฏผลดังนี้

1. หน้าที่บริการ ค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง และดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง พบว่ามีดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางของร้านบริการเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ร้านเสื้อผ้า ร้านขายของชำ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านเสริมสวย ร้านซ่อมรถ ร้านอะไหล่เครื่องเหล็ก และร้านไฟฟ้า มีดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางรวมเพียง 299.79

2. การกระจายของผู้รับบริการ

ระยะการเดินทางที่ผู้รับบริการมาถึงแหล่งกลางของสาขาภิบาลลานสกา โดยเฉลี่ย 3.4 กิโลเมตร สามารถบริการพื้นที่สาขาภิบาลอันเป็นพื้นที่รับผิดชอบได้ทั่วถึง และยังคงคลุมพื้นที่ที่อยู่รอบนอกออกไปอีกเล็กน้อย และมีความสามารถบริการได้เฉพาะในเขตอำเภอ ลานสกาเท่านั้น ดังปรากฏในแผนที่ที่ 11

3. ตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะการเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการและที่สัมพันธ์กับการตั้งร้านบริการของเจ้าของสถานประกอบการ

ผู้รับบริการ จากตารางที่ 33 และตารางที่ 34 พบว่า สมการจำแนกประเภทที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (หน้า 113) แต่เมื่อพิจารณาค่า Canonical correlation (0.578) แสดงว่า สมการดังกล่าวมีอำนาจในการจำแนกไม่สูงนัก ซึ่งสอดคล้องกับค่า Wilks' Lambda (0.666) ซึ่งมีค่าค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม จากการทดสอบนำสมการดังกล่าวไปคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มได้ถูกต้องตามความเป็นจริงร้อยละ 97.37 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตัวแปรอิสระที่อยู่ภายใต้กลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการที่สัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ยน้อยกว่า หรือเท่ากับ 7.19 กิโลเมตร และกลุ่มที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ยมากกว่า 7.19 กิโลเมตร พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของสมการความแตกต่างพบว่า วิธีการเดินทางสัมพันธ์กับระยะการเดินทางเฉลี่ยได้มากที่สุด คือ มีคะแนนมาตรฐานเป็น 1.164 รองลงมาคือ ความถี่ในการรับบริการที่แหล่งกลาง อาชีพ เหตุผลที่มาใช้บริการที่แหล่งกลาง ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ซึ่งมีคะแนนมาตรฐานเป็น 0.820, -0.703, -0.667, 0.587 และ 0.577 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกลุ่มตัวแปร

อิสระทั้งหมดที่สัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มสามารถกระทำได้นี้

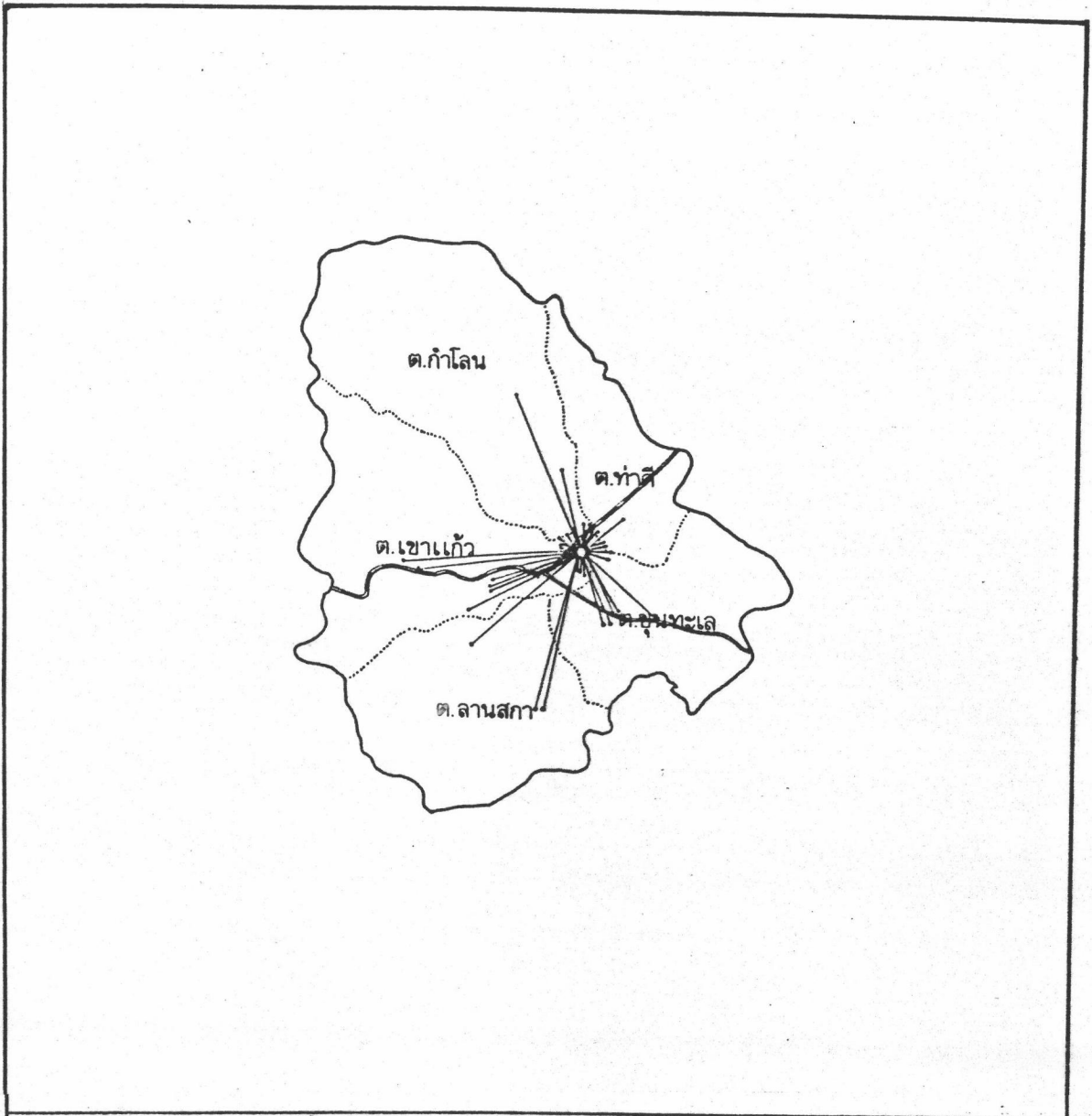
วิธีการเดินทาง พบว่า ผู้รับบริการกลุ่มที่ 1 เดินทางเข้ามาในแหล่งกลางโดยใช้รถมอเตอร์ไซด์ส่วนตัว ซึ่งมีเกือบทุกบ้านในพื้นที่ต่างจังหวัด และการเดินทางโดยวิธีนี้สะดวกและคล่องตัวมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เส้นทางคมนาคมที่ไม่ใช่ถนนลาดยาง ส่วนผู้รับบริการกลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่จะใช้รถยนต์รับจ้าง เพราะระยะการเดินทางไกลกว่า

ความถี่ในการรับบริการที่แหล่งกลาง เป็นปรากฏการณ์ที่พบโดยทั่วไปที่ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้แหล่งกลาง จะมีความถี่ในการรับบริการสินค้ามากกว่าผู้ที่อาศัยในระยะทางไกลออกไป นั่นคือ กลุ่มที่ 1 จะมีความถี่เฉลี่ย 1 ครั้งต่อสัปดาห์ และกลุ่มที่ 2 เฉลี่ย 1 ครั้งต่อ 2 สัปดาห์ จะเห็นได้ว่าความถี่ที่ได้เป็นจำนวนที่นับว่ามากทีเดียว ทั้งนี้เพราะหน้าที่บริการล้วนเป็นสินค้าและบริการระดับต่ำ ที่มีความต้องการบ่อยครั้งนั่นเอง

อาชีพ พบว่ากลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ และข้าราชการ ซึ่งเป็นลักษณะอาชีพของผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้แหล่งกลางทั่ว ๆ ไป ส่วนกลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตร ได้แก่ การทำสวนผลไม้ ยางพารา พืชไร่ และพืชผักต่าง ๆ เป็นต้น

เหตุผลที่มาใช้บริการที่แหล่งกลาง โดยทั้ง 2 กลุ่ม ให้เหตุผลเหมือนกันคือ เพราะร้านบริการในแหล่งกลางสถานที่ตั้งอยู่ใกล้บ้านและที่ทำงานมากที่สุด สะดวกในการเดินทางประกอบกับร้านบริการดังกล่าวมีสินค้าให้เลือกมากพอสมควร

ระดับการศึกษาและจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาและมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวประมาณ 3 คน ส่วนกลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมต้น และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวประมาณ 4-6 คน

เขตบริการของชุมชนระดับสุขาภิบาลในจังหวัดนครศรีธรรมราช
 SERVICE AREA OF SANITARY DISTRICTS IN NAKHON SI THAMMARAT

11.

แสดงการกระจายผู้รับบริการของสุขาภิบาลลานสกา

สัญลักษณ์

- ถนนหลวง
- ทางรถไฟ
- ทิศทางการเดินทาง
- ที่ตั้งที่อยู่อาศัยของผู้มารับบริการ

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจ

ภาควิชาภูมิศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อาจารย์ที่ปรึกษา ศ.ดร.จักรชัย พงศ์ประยูร นิสิต วรรณิการ์ ลองพิมพ์	มาตรฐาน 1: 300,000	
---	--	-----------------------	---

ตารางที่ 33 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ย 7.19 และน้อยกว่า และกลุ่มที่มากกว่า 7.19 กิโลเมตรในสุขามิบาลลานสกา

ตัวแปร	y < 7.19 ก.ม.		y > 7.19 ก.ม.	
	X	S.D	X	S.D
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	1.83	0.61	2.00	0.00
สถานภาพสมรส	1.83	0.51	1.50	0.71
ระดับการศึกษา	2.97	2.14	3.50	2.12
อาชีพ	3.19	2.24	1.00	1.41
อายุ	33.06	10.23	28.50	14.85
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	3.00	1.96	4.00	2.83
วิธีการเดินทาง	4.67	2.06	7.50	0.71
การเป็นลูกค้าประจำ	1.61	1.20	1.00	0.00
ความถี่ในการรับบริการที่แหล่งกลาง	4.97	3.34	5.50	3.54
เหตุผลที่ 1 ที่มารับบริการ	2.92	2.69	2.00	1.41
เหตุผลที่ 2 ที่มารับบริการ	6.50	3.17	6.00	4.24
แหล่งรับบริการอื่น ๆ	1.00	0.00	1.00	0.00
เหตุผลที่ 1 ที่รับบริการจากแหล่งอื่น	3.00	1.91	3.50	0.71
เหตุผลที่ 2 ที่รับบริการจากแหล่งอื่น	5.28	2.67	4.50	0.71
ความถี่ในการรับบริการจากแหล่งอื่น	4.06	2.24	5.50	2.12

ตารางที่ 34 ผลการวิเคราะห์จำแนกประเภท

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สมการจำแนก	
	คะแนนมาตรฐาน	คะแนนดิบ
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	0.577	0.961
ระดับการศึกษา	0.587	0.274
อาชีพ	-0.703	-0.316
วิธีการเดินทาง	1.164	0.573
ความถี่ที่มารับบริการที่แหล่งกลาง	0.820	0.245
เหตุผลที่มารับบริการจากแหล่งอื่น	-0.667	-0.208
ค่าคงที่	-	-3.163
Eigenvalue	0.501	
Canonical correlation	0.578	
Wilks' lambda	0.666	
Chi-square	11.58	
DF.	15	
SIG	0.710	
ร้อยละของกรณีที่ถูกตัดไว้ถูกต้อง	97.37	

เจ้าของสถานประกอบการ เมื่อใช้ การวิเคราะห์จำแนกประเภท วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้แล้ว ปรากฏว่า ให้ผลข้อมูลเพียง 1 กลุ่มจากทั้งหมด 3 กลุ่ม ซึ่งไม่เพียงพอในการหาสมการจำแนกประเภท ค่าต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นคะแนนมาตรฐาน คะแนนดิบ และผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มจึงไม่ปรากฏด้วย ดังนั้น จึงไม่สามารถชี้บ่งได้ว่า ตัวแปรอิสระที่ศึกษาทั้งหมดนั้น มีตัวแปรตัวใดบ้างที่สัมพันธ์กับค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง ทั้งนี้

สืบเนื่องมาจากสาขาวิชาบาลานสกา มีหน้าที่บริการเฉพาะสินค้าลำดับต่ำ (เฉพาะกลุ่มที่มีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง น้อยกว่า 15.74) เท่านั้น เมื่อไม่มีสินค้าและบริการลำดับสูงกว่ามาเปรียบเทียบ จึงทำให้ข้อมูลที่มีอยู่เป็นตัวแปรที่มีค่าผิดพลาดทางการวิเคราะห์จำแนกประเภท อีกทั้งทำให้ข้อมูลถูกต้องที่เหลือไม่เพียงพอที่จะหาสมการจำแนกประเภทได้

สุขาภิบาลบางจาก

สุขาภิบาลบางจาก ตั้งอยู่ที่หมู่ 6 ต.บางจาก อ.เมืองนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยพื้นที่สุขาภิบาล 2.47 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 5,080 คน มีหน้าที่บริการเพียงจำนวนน้อย ดังตารางที่ 35

ตารางที่ 35 แสดงหน้าที่บริการ และค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางสุขาภิบาลบางจาก

หน้าที่บริการ	ค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง	จำนวนร้าน	ดัชนีค่าแสดงความเป็น แหล่งกลาง
1. ร้านขายของชำ	11.11	7	77.77
2. ร้านอาหาร, เครื่องดื่ม	11.11	2	22.22
3. ร้านเสื้อผ้า	11.11	3	33.33
4. ร้านยา คลินิก	14.29	1	14.29
5. ร้านซื้อผลิตภัณฑ์เกษตร	16.67	-	-
6. ร้านขายปัจจัยเกษตร	16.67	-	-
7. ร้านอุปกรณ์ประมง	33.33	-	-
8. โรงสีข้าว	33.33	4	133.32
9. ร้านเครื่องเขียน	14.29	-	-
10. ร้านแก๊สหุงต้ม	25	-	-
11. ร้านซ่อมรถ	14.29	-	-
12. ร้านวัสดุก่อสร้าง	16.67	-	-
13. ร้านอะไหล่เครื่องเหล็ก	14.29	-	-
14. สถานีบริการน้ำมัน	25	-	-
15. ร้านเสริมสวย-ตัดผม	11.11	3	33.33
16. ร้านไฟฟ้า	12.50	1	12.50
17. ร้านอุปกรณ์กีฬา	20	-	-
18. ร้านเครื่องเรือน	20	-	-
19. ร้านรองเท้า	25	-	-
20. ร้านถ่ายรูป	20	-	-
	รวม	21	326.75

ที่มา : จากการสำรวจ

จากจำนวนประชากรในเขตสุขภาพีบาลประมาณ 5,080 คน นับว่าเป็นแหล่งที่มีประชากรรวมอยู่ในจำนวนมาก หากเมื่อพิจารณาหน้าที่บริการที่ปรากฏในตารางที่ 34 มีหน้าที่บริการ 6 ชนิด ที่อยู่ในกลุ่มสินค้าและบริการลำดับต่ำ อย่างไรก็ตามสุขภาพีบาลบางจากก็ยังคงประกอบด้วยหน้าที่บริการลำดับสูงที่สำคัญอยู่ด้วย 1 ชนิด นั่นคือ โรงสีข้าว โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดจะปรากฏผลดังนี้

1. หน้าที่บริการ ค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง และดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง หากจะเรียงลำดับของหน้าที่บริการตามดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง พบว่า โรงสีข้าว เป็นบริการที่มีดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางสูงสุดคือ 133.33 หรือประมาณร้อยละ 40.80 ของดัชนีรวมทั้งหมด นับว่าเป็นร้านบริการที่จัดอยู่ในกลุ่มลำดับสูงที่สำคัญที่สุดอีกประเภทหนึ่งของบางจาก ทั้งนี้เหตุผลที่สืบเนื่องมาจากสภาพภูมิศาสตร์ธรรมชาติ และสภาพทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่บริเวณนั้น โดยที่อาชีพส่วนใหญ่ของประชากรคือ การทำนา (จากการสำรวจ; ตารางที่ 36) ส่วนหน้าที่บริการสินค้าระดับต่ำ 6 ชนิดที่มีอยู่นั้น เรียงตามลำดับของดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางได้ดังนี้ ร้านขายของชำ ร้านเสื้อผ้าและร้านเสริมสวยมีจำนวนเท่ากัน ร้านอาหาร ร้านยาหรือคลีนิก ร้านไฟฟ้า สำหรับหน้าที่บริการอื่น ๆ ที่ไม่มีเงินแหล่งกลางนี้ อาจเป็นเพราะสุขภาพีบาลบางจากมีที่ตั้งอยู่ใกล้กับเทศบาลเมืองปากพอง ซึ่งเป็นแหล่งกลางขนาดใหญ่ และผู้วิจัยเชื่อว่าเจ้าของร้านบริการคงจะคาดการณ์แล้วว่า ถ้าจะเปิดกิจการให้มีจำนวนมากกว่าที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้คงจะไม่สามารถดำเนินกิจการอยู่ได้ เพราะประชากรมีกำลังซื้อน้อยโดยรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยประมาณ 2,000 บาทต่อเดือน ในขณะที่ต้องรับผิดชอบสมาชิกในครอบครัวประมาณ 6 คน (ตารางที่ 36)

2. การกระจายของผู้รับบริการ

ระยะการเดินทางที่ผู้รับบริการมาถึงแหล่งกลางของสุขภาพีบาลบางจาก โดยเฉลี่ย 2.09 กิโลเมตร เป็นแหล่งกลางอีกแห่งหนึ่งที่มีความสามารถในการบริการได้ไม่เต็มที่ แม้กระทั่งพื้นที่สุขภาพีบาลอื่นเป็นพื้นที่รับผิดชอบโดยตรง แหล่งกลางนี้มีความสามารถในการบริการเพียงร้อยละ 84.62 ของพื้นที่สุขภาพีบาลทั้งหมด ดังปรากฏในแผนที่ที่ 12

3. ตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะการเดินทางของผู้รับบริการและที่สัมพันธ์กับการตั้งร้านบริการของเจ้าของสถานประกอบการ

ผู้รับบริการ จากตารางที่ 36 และตารางที่ 37 พบว่า สมการจำแนกประเภทที่ได้ไม่มีความสำคัญทางสถิติ (หน้า 120) แต่เมื่อพิจารณาค่า Canonical correlation

(0.811) แสดงว่า สมการดังกล่าวมีอำนาจในการจำแนกค่อนข้างสูง ซึ่งสอดคล้องกับค่า Wilks' Lambda (0.342) ซึ่งมีค่าค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตาม จากการนำสมการดังกล่าวไปคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มได้ถูกต้องตามความเป็นจริงร้อยละ 100.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตัวแปรอิสระที่อยู่ภายใต้กลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการที่สัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ยน้อยกว่า หรือเท่ากับ 7.19 กิโลเมตร และกลุ่มที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ยมากกว่า 7.19 กิโลเมตร พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของสมการความแตกต่างพบว่า เหตุผลที่มารับบริการที่แหล่งกลาง มีผลต่อระยะการเดินทางเฉลี่ยได้มากที่สุด คือ มีคะแนนมาตรฐานเป็น 2.116 รองลงมาคือ การเป็นลูกค้าประจำ เหตุผลที่ไปรับบริการแหล่งอื่น วิธีการเดินทาง ระดับการศึกษา ความถี่ที่มารับบริการจากแหล่งอื่น ซึ่งมีคะแนนมาตรฐานเป็น -1.438, 1.420, -1.292, 1.266 และ -1.233 ตามลำดับ เมื่อพิจารณากลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมด ที่สัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มสามารถกระทำได้ดังนี้

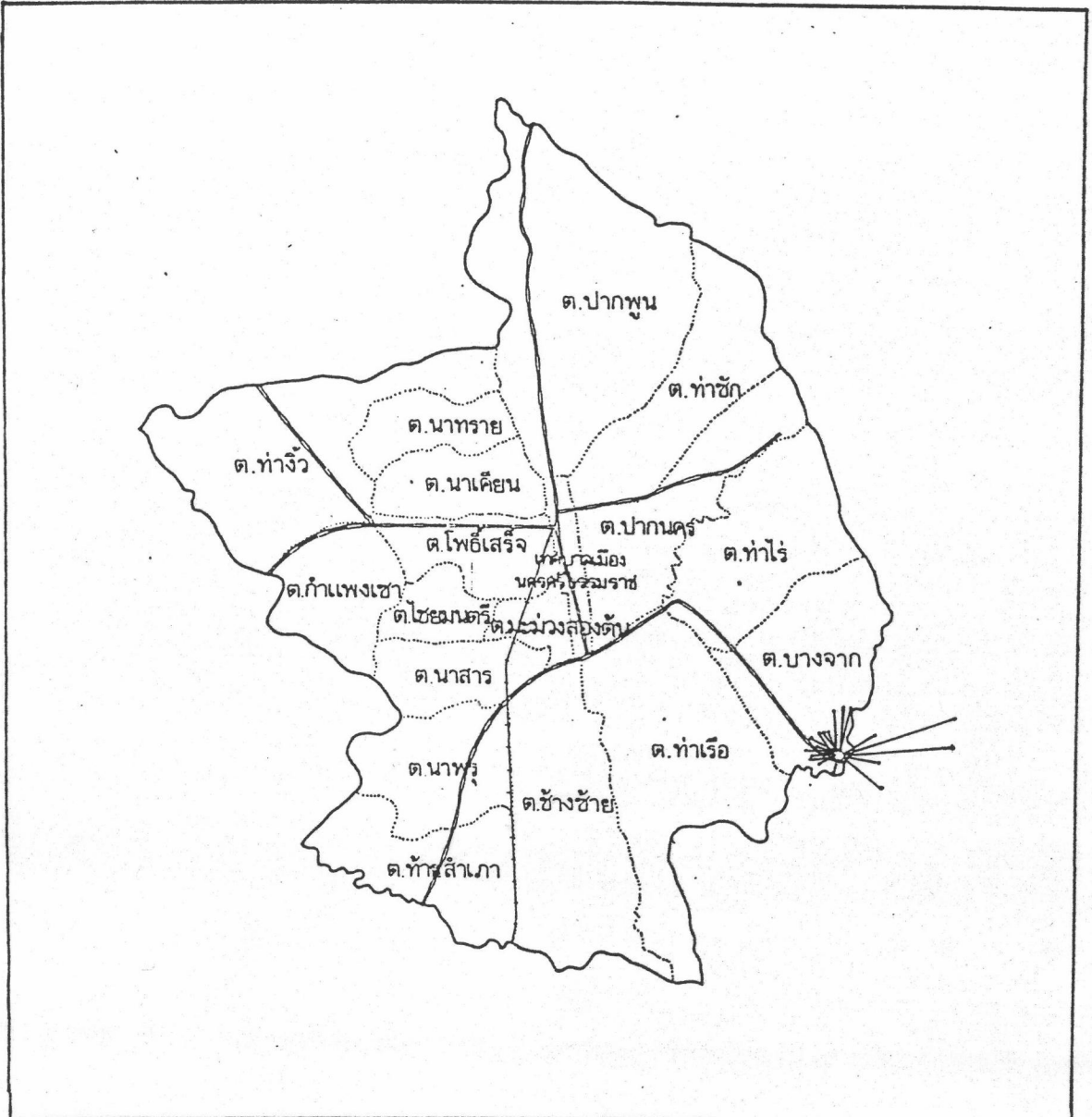
เหตุผลที่มารับบริการที่แหล่งกลาง กลุ่มที่ 1 ให้นำเหตุผลว่า เพราะการจัดร้านโดยทั่ว ๆ ไปแล้วดูสะอาด ยกเว้น กรณีของร้านยาที่มีอยู่ร้านเดียวในสุขาภิบาลนี้ ส่วนกลุ่มที่ 2 ให้นำเหตุผลว่าเพราะตั้งอยู่ใกล้บ้านมากที่สุด ประกอบกับมีสินค้าให้เลือกในจำนวนมาก

การเป็นลูกค้าประจำ พบว่าทั้ง 2 กลุ่ม เป็นลูกค้าประจำของร้านบริการ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะจำนวนร้านบริการมีน้อย ไม่มีร้านอื่น ๆ ให้นำเลือก เมื่อมีการติดต่อซึ่งกันและกันบ่อย ๆ กลายเป็นความสัมพันธ์รวมทั้งกลายเป็นลูกค้าประจำไปในที่สุด

เหตุผลที่ไปรับบริการจากแหล่งอื่น โดยแหล่งอื่นและเหตุผลที่ทั้ง 2 กลุ่ม ตอบเหมือนกันนั้น หมายถึง เทศบาลเมืองปากพองพร้อมเหตุผลว่าเพราะไปทำธุระอย่างอื่นจึงแวะซื้อไปด้วย ประกอบกับสามารถนำสินค้ามาซื้ก่อนและไปจ่ายเงินที่หลังได้

วิธีการเดินทาง พบว่ากลุ่มที่ 1 ใช้น้ำรถเดินทางเข้ามากที่สุด เพราะอาศัยอยู่ในบริเวณใกล้ ๆ แหล่งกลาง ส่วนกลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่ อาศัยรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างในการเข้ามาใช้บริการจากแหล่งกลาง

ระดับการศึกษา พบว่าทั้ง 2 กลุ่ม จบการศึกษาระดับประถมต้นเหมือนกัน ทั้งนี้ เพราะผู้รับบริการที่พบส่วนใหญ่ อยู่ในช่วงวัยกลางคนถึงสูงอายุ คือ มีอายุเฉลี่ยประมาณ 47 ปี จึงได้รับการศึกษาเพียงระดับประถมต้นเท่านั้น

เขตบริการของชุมชนระดับสุขภาพในจังหวัดนครศรีธรรมราช SERVICE AREA OF SANITARY DISTRICTS IN NAKHON SI THAMMARAT	12
---	----

แสดงการกระจายผู้รับบริการของลูกาภิบาลบางจาก
สัญลักษณ์

- ถนนหลวง
- ทางรถไฟ
- ทิศทางการเดินทาง
- ที่ตั้งที่อยู่อาศัยของผู้มารับบริการ

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจ

ภาควิชาภูมิศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อาจารย์ที่ปรึกษาฯ ดร.จักรชัย หงษ์ประยูร นิสิต กรรณิการ์ ดวงพิมพ์	มาตราส่วน 1: 300,000	N ↑
---	---	-------------------------	-----

ความถี่ที่รับบริการจากแหล่งอื่น พบว่า กลุ่มที่ 1 ผู้ซึ่งอาศัยอยู่ใกล้แหล่งกลางมากกว่ามีจำนวนความถี่มากกว่ากลุ่มที่ 2 ผู้ซึ่งอาศัยอยู่ในระยะทางไกลกว่า กล่าวคือ กลุ่มที่ 1 จะไปรับบริการที่เทศบาลเมืองปากน้ำประมาณ 2 เดือนต่อครั้ง ในขณะที่กลุ่มที่ 2 นั้น กำหนดเวลาที่แน่นอนไม่ได้ แต่ประมาณคร่าว ๆ ว่ามากกว่า 3 เดือนต่อ 1 ครั้ง

ตารางที่ 36 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ย 7.19 และน้อยกว่า และกลุ่มที่มากกว่า 7.19 กิโลเมตรในสุขาภิบาลบางจาก

ตัวแปร	y < 7.19 ก.ม.		y > 7.19 ก.ม.	
	X	S.D	X	S.D
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	2.00	0.86	3.00	*
สถานภาพสมรส	2.05	0.51	2.00	*
ระดับการศึกษา	1.70	1.34	1.00	*
อาชีพ	1.55	1.24	1.00	*
อายุ	47.40	16.10	45.00	*
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	1.95	1.61	1.00	*
วิธีการเดินทาง	1.65	1.57	5.00	*
การเป็นลูกค้าประจำ	1.30	0.47	1.00	*
ความถี่ในการรับบริการที่แหล่งกลาง	4.55	3.55	3.00	*
เหตุผลที่ 1 ที่มารับบริการ	4.15	2.92	1.00	*
เหตุผลที่ 2 ที่มารับบริการ	7.15	2.87	6.00	*
แหล่งรับบริการอื่น ๆ	2.45	2.46	2.00	*
เหตุผลที่ 1 ที่รับบริการจากแหล่งอื่น	4.50	2.21	4.00	*
เหตุผลที่ 2 ที่รับบริการจากแหล่งอื่น	6.55	1.10	6.00	*
ความถี่ในการรับบริการจากแหล่งอื่น	5.60	2.09	7.00	*

ตารางที่ 37 ผลการวิเคราะห์จำแนกประเภท

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สมการจำแนก	
	คะแนนมาตรฐาน	คะแนนดิบ
ระดับการศึกษา	1.266	0.944
วิธีการเดินทาง	-1.292	-0.825
การเป็นลูกค้าประจำ	-1.438	-3.057
เหตุผลที่รับบริการจากแหล่งกลาง	2.116	0.723
เหตุผลที่รับบริการจากแหล่งอื่น ๆ	1.420	0.642
ความถี่ที่มารับบริการที่แหล่งอื่น ๆ	-1.233	-0.591
ค่าคงที่	-	2.839
Eigenvalue	1.926	
Canonical correlation	0.811	
Wilks' lambda	0.342	
Chi-square	11.81	
DF.	16	
SIG	0.757	
ร้อยละของกรณีที่คาดไว้ถูกต้อง	100.00	

เจ้าของสถานประกอบการ เมื่อใช้ การวิเคราะห์จำแนกประเภท วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้แล้ว ปรากฏว่า ให้ผลข้อมูลเพียง 1 กลุ่มจากทั้งหมด 3 กลุ่ม ซึ่งไม่เพียงพอในการหาสมการจำแนกประเภท ค่าต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคะแนนมาตรฐาน คะแนนดิบ และผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่ม จึงไม่ปรากฏด้วย ดังนั้น จึงไม่สามารถชี้บ่งได้ว่า ตัวแปรอิสระที่ศึกษาทั้งหมดนั้นมีตัวแปรตัวใดบ้างที่สัมพันธ์กับค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง ทั้ง ๆ ที่

โดยความจริงแล้วสาขาภิบาลบางจากมีหน้าที่บริการลำดับสูง คือ โรงสีข้าว รวมอยู่ด้วยเช่นกัน แต่มีตัวแปรที่มีค่าผิดพลาดทางการวิเคราะห์จำแนกประเภทมากเกินไป จนทำให้ข้อมูลถูกต้องที่เหลือไม่เพียงพอที่จะหาสมการจำแนกประเภทได้

4. ภาพรวมผลการวิเคราะห์ของแหล่งกลางทั้ง 9 แห่ง จะสรุปรายละเอียดในลักษณะของตารางเปรียบเทียบเพื่อพิจารณาให้ชัดเจนว่า จากความแตกต่างด้านลักษณะภูมิประเทศที่ตั้งของแหล่งกลาง ระยะห่างจากตัวจังหวัดซึ่งเป็นแหล่งกลางขนาดใหญ่ที่สุด ระยะห่างจากแหล่งกลางที่ใกล้ที่สุดที่มีขนาดใหญ่กว่า ระยะห่างจากชายฝั่งทะเลรวมทั้งสภาพภูมิศาสตร์ธรรมชาติ และสภาพทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ต่างกันจะส่งผลให้แหล่งกลางแต่ละแห่งมีลักษณะที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ทั้งนี้จะเสนอข้อมูลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 38 แสดงหน้าที่บริการที่มีจำนวนสถานประกอบการมากเป็น 5 ลำดับแรก ดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางรวม และพื้นที่สาขาภิบาลในแหล่งกลางที่ศึกษาทั้ง 9 แห่ง

แหล่งกลาง	หน้าที่	ดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง	พื้นที่สาขาภิบาล (ตร.กม ²)
จันดี	1. ร้านขายของชำ 2. ร้านเสื้อผ้า 3. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม 4. ร้านเสริมสวย-ตัดผม 5. - ร้านซื้อผลิตผลการเกษตร - ร้านยา คลินิก - ร้านซ่อมรถ	3,758.01	3.5
ลิซล	1. ร้านขายของชำ 2. ร้านเสื้อผ้า 3. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม 4. ร้านอุปกรณ์ประมง 5. ร้านเสริมสวย-ตัดผม	3,132.13	3

ตารางที่ 38 (ต่อ)

แหล่งกลาง	หน้าที่	ดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง	พื้นที่สุขาภิบาล (ตร.กม ²)
ชะอวด	1. ร้านเสื้อผ้า 2. ร้านขายของชำ 3. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม 4. โรงสีข้าว 5. ร้านเสริมสวย-ตัดผม	1,466.70	1.5
นาบอน	1. ร้านขายของชำ 2. ร้านซื้อผลิตภัณฑ์เกษตร 3. ร้านเสื้อผ้า 4. ร้านยา คลินิก 5. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม -ร้านเสริมสวย-ตัดผม	671.54	4
ว่อนพิบูลย์	1. ร้านขายของชำ 2. ร้านเสื้อผ้า 3. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม 4. ร้านเสริมสวย-ตัดผม 5. ร้านยา คลินิก	1,966.08	11.53

ตารางที่ 38 (ต่อ)

แหล่งกลาง	หน้าที่	ดัชนีค่าแสดงความ เป็นแหล่งกลาง	พื้นที่สุขาภิบาล (ตร.กม. ²)
เขาชู่มทอง	1. ร้านขายของชำ 2. ร้านเสื้อผ้า 3. ร้านเสริมสวย-ตัดผม 4. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม 5. ร้านอะไหล่เครื่องเหล็ก	314.26	15
ชนอม	1. ร้านขายของชำ 2. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม 3. ร้านอุปกรณ์ประมง 4. ร้านเสริมสวย-ตัดผม 5. ร้านเสื้อผ้า	1,235.80	4.94

ตารางที่ 39 แสดงตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะเวลาเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการและที่สัมพันธ์กับการตั้งร้านบริการของเจ้าของสถานประกอบการ

แหล่งกลาง	ตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะเวลาเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการ			ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการตั้งร้านบริการของเจ้าของสถานประกอบการ			
	ตัวแปร	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	ตัวแปร	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3
จันดี	<ul style="list-style-type: none"> - อาชีพ - รายได้ของครอบครัว 	<p>ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ</p> <p>4,000-6,000</p>	<p>เกษตรกร</p> <p>2,000-4,000</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ระดับการศึกษา - แหล่งซื้อสินค้าด้วยตนเอง - เหตุผลที่ตั้งร้านบริการ 	<p>จระดับมัธยม</p> <p>เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช</p> <p>ใกล้ตลาดและสถานที่ราชการ</p>	<p>มีที่ดินเป็นของตัวเอง</p>	
ลิซล	<ul style="list-style-type: none"> - แหล่งรับบริการอื่น - เหตุผลที่มารับบริการที่แหล่งกลาง 	<p>เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช</p> <p>เจ้าของร้านมีอาชีพค้าขาย</p>	<p>นครศรีธรรมราช</p> <p>ร้านบริการมีสินค้าให้เลือกจำนวนมาก</p>	<ul style="list-style-type: none"> - แหล่งซื้อสินค้าด้วยตนเอง - วิธีซื้อสินค้าเข้าร้าน 	<p>เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช</p> <p>นิยมไปซื้อด้วยตนเอง</p>	<p>-</p> <p>-</p>	<p>เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช</p> <p>นิยมไปซื้อด้วยตนเอง</p>

ตารางที่ 39 (ต่อ)

แหล่งกลาง	ตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะเวลาเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการ			ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการตั้งร้านบริการของเจ้าของสถานประกอบการ			
	ตัวแปร	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	ตัวแปร	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3
ชะอวด	-วิธีเดินทาง	รถไฟและรถ มอเตอร์ไซด์ ส่วนตัว	มอเตอร์ไซด์ รับจ้าง	- ความถี่ที่ซื้อ สินค้าเข้าร้าน	ความถี่น้อย	ความถี่มากกว่า	-
	-แหล่งรับบริการอื่น	เทศบาลเมือง นครศรีธรรมราช	เทศบาลตำบล ปากแพรก	- แหล่งซื้อสินค้า ด้วยตนเอง	เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช		-
	- การเป็นลูกค้า ประจำ	เป็นลูกค้าประจำของร้าน		- วิธีซื้อสินค้า เข้าร้าน	นิยมไปซื้อด้วยตนเอง		-
				- ปีที่เปิดกิจการ	พ.ศ.2520	พ.ศ. 2532	-

ตารางที่ 39 (ต่อ)

แหล่งกลาง	ตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะเวลาการเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการ			ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการตั้งร้านบริการของเจ้าของสถานประกอบการ			
	ตัวแปร	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	ตัวแปร	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3
นาบอน	<ul style="list-style-type: none"> - ความถี่ในการรับบริการ - รายได้ของครอบครัว - แหล่งรับบริการอื่น 	1 เดือน/ครั้ง	6 เดือน/ครั้ง			หาสมการจำแนกประเภทไม่ได้	
ว่อนพินูลย์	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนสมาชิกในครอบครัว - รายได้ของครอบครัว - ระดับการศึกษา 	ประมาณ 3 คน	4,000 - 6,000 บาท			หาสมการจำแนกประเภทไม่ได้	
		ครอบคลุม	มัธยมปลาย				

แหล่งกลาง	ตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะเวลาการเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการ			ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการตั้งร้านบริการของเจ้าของสถานประกอบการ			
	ตัวแปร	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	ตัวแปร	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3
เขาชุ่มทอง				หาสมการจำแนกประเภทไม่ได้			
ขนอม	<ul style="list-style-type: none"> - แหล่งรับบริการอื่น - เหตุผลที่ไปรับจากแหล่งอื่น - ความถี่ที่มารับ 	<p>เทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี</p> <p>ต้องไปทำธุระจึงแวะซื้อมาด้วย</p> <p>1 ครั้ง/3สัปดาห์</p>	<p>สินค้าและบริการในสุขาภิบาล</p> <p>ขนอมมีราคาแพงกว่ามาก</p> <p>1 ครั้ง/เดือน</p>	หาสมการจำแนกประเภทไม่ได้			

ตารางที่ 39 (ต่อ)

แหล่งกลาง	ตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะเวลาเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการ			ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการตั้งร้านบริการของเจ้าของสถานประกอบการ			
	ตัวแปร	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	ตัวแปร	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3
ลานสกา	วิธีการเดินทาง -ความถี่ที่มารับบริการที่แหล่งกลาง -อาชีพ -เหตุผลที่มารับบริการที่แหล่งกลาง	รถมอเตอร์ไซด์ส่วนตัว 1 ครั้ง/สัปดาห์ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการ ใกล้เคียงมากที่สุด	รถยนต์รับจ้าง 1 ครั้ง/2สัปดาห์ เกษตรกร		หาสมการจำแนกประเภทไม่ได้		
บางจาก	-เหตุผลที่มารับบริการที่แหล่งกลาง -แหล่งรับบริการอื่น -วิธีการเดินทาง	มีอยู่ร้านเดียวในสุขาภิบาลนี้ เทศบาลเมืองปากน้ำ เดินเท้า	ใกล้เคียงมากที่สุด รถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง		หาสมการจำแนกประเภทไม่ได้		

ส่วนที่ 2

การจัดลำดับความสำคัญของแหล่งกลาง

จากหลักการตลาด (Marketing principle) ของคริสตัลเลอร์ ที่หมายถึงระยะทางที่ลูกค้าจะไปรับบริการจากแหล่งกลางจะสั้นที่สุด เพราะว่าจำนวนแหล่งกลางในระดับหนึ่งมีมากด้วยกัน และกำหนดให้ตัวแปรคงที่ $k = 3$ ซึ่งหมายถึงเขตตลาดในลำดับแหล่งกลางหนึ่งจะมีขนาดใหญ่เป็น 3 เท่าของเขตตลาดในลำดับที่ต่ำกว่า ส่วนระยะทางระหว่างตลาดนั้นจะเท่ากับ 3 คูณด้วยระยะห่างระหว่างแหล่งกลางของลำดับต่ำกว่า (ฉัตรชัย พงศ์ประยูร, 2527 : 41) เช่น ในการวิจัยครั้งนี้แหล่งกลางที่ศึกษาทั้งหมด 9 แห่ง เมื่อคำนวณค่า $k = 3$ สัดส่วนของลำดับความสำคัญของแหล่งกลางคือ แหล่งกลางลำดับความสำคัญที่ 1 มี 1 แห่ง แหล่งกลางลำดับความสำคัญที่ 2 มี 2 แห่ง และแหล่งกลางลำดับความสำคัญที่ 3 มี 6 แห่ง โดยวิธีการคำนวณปรากฏตามตารางที่ 40

ตารางที่ 40 แสดงวิธีและผลการคำนวณลำดับความสำคัญของแหล่งกลาง

ลำดับความสำคัญ	$k = 3$	จำนวนแหล่งกลาง
ที่ 3	$9 - 9/3$	6
ที่ 2	$9/3 - 9/9$	2
ที่ 1	$9/9 - 9/27$.67
	รวม	9

ตารางที่ 41 แสดงลำดับความสำคัญของแหล่งกลางและระยะการเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการ

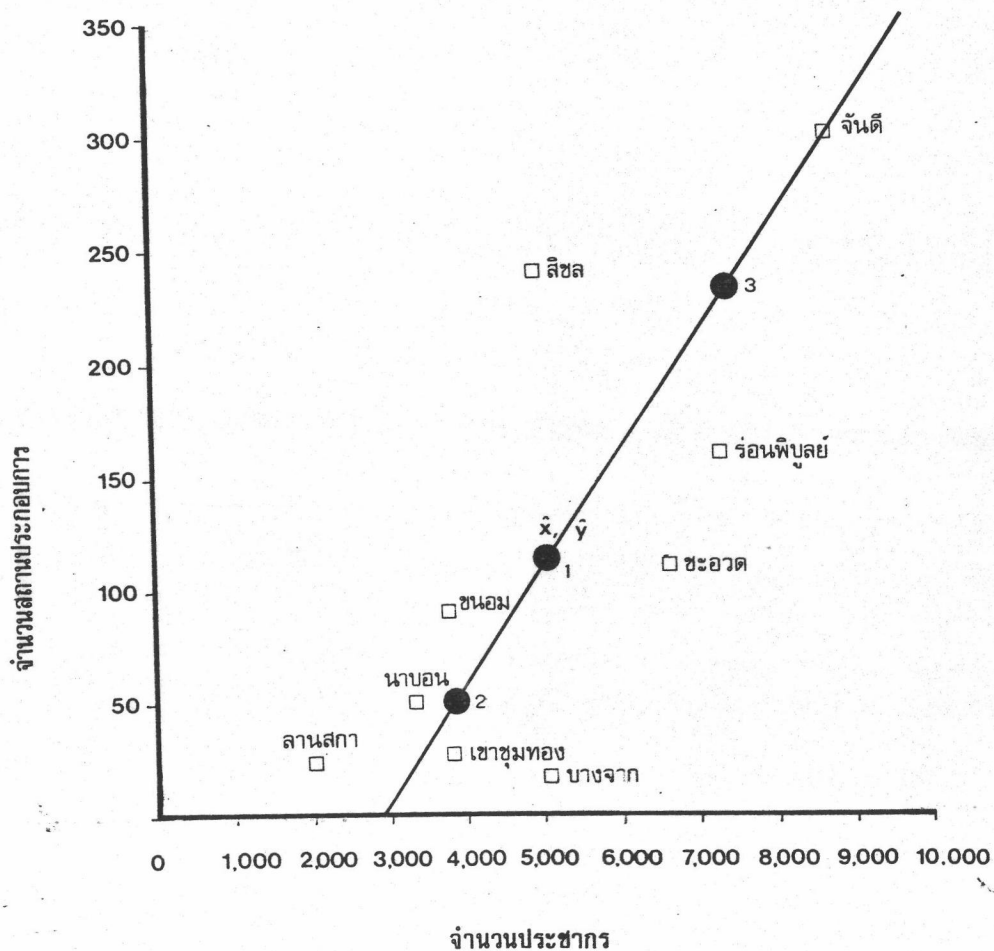
แหล่งกลาง	ความสำคัญของแหล่งกลาง						ระยะการเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการ(ก.ม)
	ลำดับที่ 1		ลำดับที่ 2		ลำดับที่ 3		
	จำนวน หน้าที่ บริการ (ชนิด)	จำนวนสถาน ประกอบการ (แห่ง)	จำนวน หน้าที่ บริการ (ชนิด)	จำนวนสถาน ประกอบการ (แห่ง)	จำนวน หน้าที่ บริการ (ชนิด)	จำนวนสถาน ประกอบการ (แห่ง)	
จันดี	18	301					12.65
ลีซัล			19	243			12.54
ร่อนพิบูลย์			18	161			7.18
ชะอวด					19	111	8.71
ขนอม					15	92	4.94
นาบอน					14	50	7.80
เขาสุมทอง					5	28	6.00
ลานสกา					8	26	3.40
บางจาก					7	21	2.09

ประเด็นพื้นฐานจากผลการศึกษาของแบร์รี่และแกรีสันที่สรุปเรื่องลำดับความสำคัญของแหล่งกลางไว้ว่า การที่แหล่งกลางในแต่ละลำดับมีลักษณะที่แตกต่างกันเพราะขึ้นอยู่กับจำนวนประชากร และจำนวนหน้าที่บริการของแหล่งกลางนั่นเอง ซึ่งจากแนวความคิดนี้ผู้วิจัยได้นำมาคำนวณหาเส้นถดถอยเพื่อใช้ในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนประชากรและจำนวนหน้าที่

บริการโดยเส้นถดถอยหรือเส้นที่ลากผ่านสแกตเตอร์แกรม (Best-fit line) ที่คำนวณในครั้งนี้ใช้แบบวิธีกึ่งเฉลี่ย (Semi-average method) ซึ่งขั้นตอนเริ่มจาก พล็อตสแกตเตอร์แกรมจากข้อมูลที่รวบรวมมาได้โดยตรง แล้วลากเส้นถดถอยให้ผ่านสแกตเตอร์แกรม โดยใช้แนวจุด 3 จุด เป็นเกณฑ์ จุดทั้ง 3 ได้แก่

1. จุดกึ่งกลางของสแกตเตอร์แกรมหรือจุดศูนย์กลางมัชฌิม
2. จุดกึ่งกลางของค่าที่สูงกว่ามัชฌิม
3. จุดกึ่งกลางของค่าที่ต่ำกว่ามัชฌิม

ผลการคำนวณหาเส้นถดถอยได้แสดงไว้ในภาพที่ 4

จากภาพที่ 4 จะเห็นได้ว่า สเกตเตอร์แกรมอยู่กระจัดกระจายในแนวทแยงออก จากจุดกำเนิด แสดงถึงความสัมพันธ์ในเชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของแบร์ที่ได้อีกว่าถึง หน้าที่บริการที่สัมพันธ์กับจำนวนประชากรของแหล่งกลาง

การศึกษาเรื่อง เขตบริการของชุมชนระดับสุขาภิบาลตามสมมติฐาน 2 ประการ คือ

1. การบริการด้านการค้าและบริการส่วนบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้ชุมชนขนาดเล็กขยายตัวเป็นชุมชนขนาดกลาง
2. แหล่งกลางที่ประชากรมีขนาดใหญ่กว่า จะมีหน้าที่การบริการมากกว่า ถึงแม้ว่าจะมีฐานะทางการปกครองระดับสุขาภิบาลเหมือนกัน

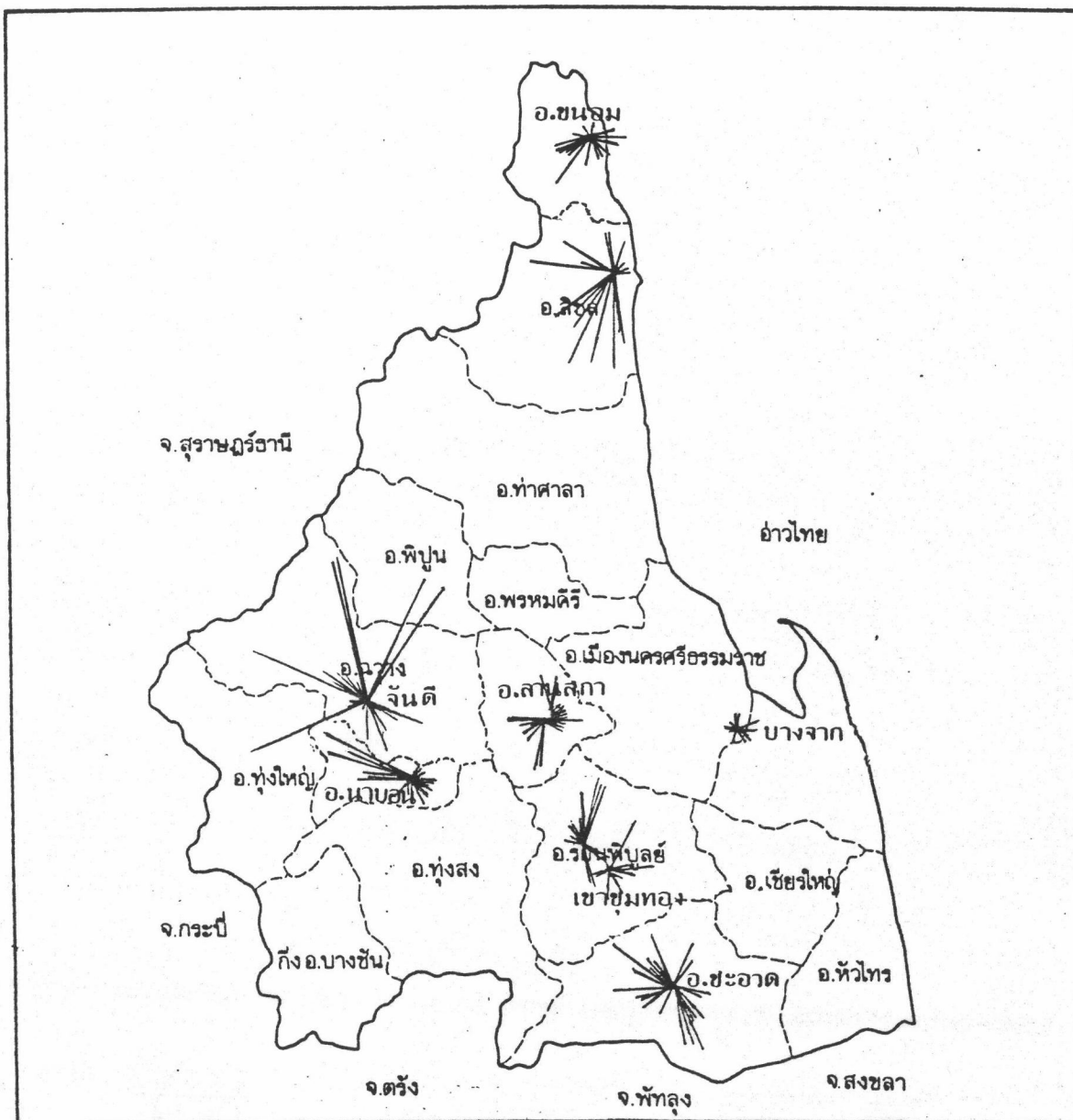
ผลการวิจัยตามสมมติฐานทั้งสองประการพบว่า แหล่งกลางใดก็ตาม ที่มีดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางสูง แสดงให้เห็นว่าแหล่งกลางนั้น ๆ มีการบริการด้านการค้าและการบริการส่วนบุคคล รวมทั้งจำนวนประชากรในปริมาณที่สูงด้วย ซึ่งงานที่นี้ได้แก่ แหล่งกลางจันดี แหล่งกลางสิชล และแหล่งกลางร้อนพิบูลย์ ที่มีค่าดัชนีความเป็นแหล่งกลางสูง เป็น 3758.01, 3132.13 และ 1966.08 ตามลำดับ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาภาพที่ 4 สามารถชี้ให้เห็นความโดดเด่นของแต่ละแหล่งกลางน่าจะมาจากปัจจัยต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่ที่จะสรุปได้ดังนี้

1. แหล่งกลางจันดี เป็นแหล่งกลางที่มีบทบาทมากแห่งหนึ่งของพื้นที่ที่มีที่ตั้งทางทิศตะวันตกของ เทือกเขานครศรีธรรมราช ทั้งนี้โดยการเปรียบเทียบสถานประกอบการที่มีบริการในสุขาภิบาลจันดีกับสุขาภิบาลอื่น ๆ อันได้แก่ สุขาภิบาลไม้เรียง และสุขาภิบาลฉวางภายในอำเภอฉวางเอง รวมทั้งสุขาภิบาลของอำเภออื่น ๆ เช่น พิบูน หุ่นใหญ่ และนาบอน หรือร่วมกัน หลังจากที่ได้มีการตัดทางรถไฟสายใต้ผ่านอำเภอฉวางเมื่อปี พ.ศ. 2456 แล้วจึงส่งผลให้แหล่งตั้งถิ่นฐานของบริเวณขยายตัวเร็วขึ้น และในเวลาต่อมาพบว่าเป็นพื้นที่อีกแห่งหนึ่งที่อัตราส่วนของประชากรเมืองเพิ่มขึ้น เช่น จากสถิติเมื่อ พ.ศ. 2528 อัตราส่วนของประชากรเขตเมืองสูงถึงร้อยละ 19.00 (สำนักผังเมือง, 2530 : 3-82)
2. แหล่งกลางสิชล เป็นแหล่งกลางที่มีบทบาทหน้าที่ที่สามารถบริการให้กับพื้นที่รอบ ๆ ได้ในปริมาณมากที่สุดของชุมชนเมืองในทิศเหนือของจังหวัดนครศรีธรรมราช และจากสถิติปี 2528 พบว่า สิชลจัดอยู่ในกลุ่มอำเภอที่มีอัตราส่วนของประชากรเมืองเพิ่มขึ้นด้วย นั่นคือมีอัตราส่วนประชากรเมืองร้อยละ 6.89
3. แหล่งกลางร้อนพิบูลย์ ถึงแม้จะเป็นแหล่งกลางที่ไม่สามารถบริการให้ครอบคลุมพื้นที่สุขาภิบาลได้ทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตาม จำนวนสถานประกอบการที่คำนวณเป็นดัชนีค่าแสดง

ความเป็นแหล่งกลาง ได้แสดงถึงบทบาทหน้าที่ที่มีความสำคัญของร้านพิบูลย์ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งร้านพิบูลย์เป็นแหล่งกลางอีกแห่งที่มีอัตราส่วนของประชากรเมืองเพิ่มขึ้น คือ มีอัตราส่วนประชากรเมืองร้อยละ 10.67

สำหรับแหล่งกลางที่มีความสำคัญลำดับปานกลาง คือ สุขาภิบาลชะวอด สุขาภิบาลชนอม และสุขาภิบาลนาบอน มีดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางค่อนข้างสูงเช่นกัน กล่าวคือ ชะวอด 1466.70 ชนอม 1235.80 และนาบอน 671.54 ตามลำดับ โดยดัชนีดังกล่าวนี้สามารถที่จะใช้เป็นตัวเร่งให้บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าของสถานประกอบการที่คิดจะขยายกิจการที่มีอยู่แล้วให้มีขนาดใหญ่ขึ้น หรือผู้ที่คิดจะลงทุนใหม่สามารถตัดสินใจได้เร็วขึ้น และรวมทั้งหน่วยงานราชการ อันหมายถึงสุขาภิบาลเองที่ต้องตระหนักถึงหน้าที่ทางการปกครองตามพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2528 ที่มีอยู่แล้วตอนนี้ว่า หน้าที่ใดที่สมบูรณ์ หน้าที่ใดที่บกพร่อง หรือหน้าที่ใดบ้างที่ยังไม่มีบริการให้กับประชาชน ซึ่งตามผลการวิจัยนี้ หน้าที่ต่าง ๆ ของสุขาภิบาลในฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่นอกข่ายการศึกษา เว้นแต่หน้าที่ของความเป็นแหล่งกลางที่ทำหน้าที่จัดหาสินค้าทั่ว ๆ ไป และบริการให้กับผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณรอบนอกของทั้ง 3 สุขาภิบาลที่พบว่ามีความค่อนข้างมากและบริการได้อย่างทั่วถึง โดยสังเกตได้จากกระยะการเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการของสุขาภิบาลชะวอดและสุขาภิบาลนาบอนสูงกว่าค่าขอบเขตการบริการเฉลี่ย 7.19 กิโลเมตร เช่นเดียวกับสุขาภิบาลทั้ง 3 แห่งดังกล่าวแล้วในข้างต้น

และสุดท้ายแหล่งกลางที่มีลำดับความสำคัญขั้นต่ำสุด คือ สุขาภิบาลบางจาก สุขาภิบาลเขาชุมทอง และสุขาภิบาลลานสกา โดยมีดัชนีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางเป็น 326.75, 314.26 และ 299.79 ตามลำดับ ซึ่งดัชนีดังกล่าวนี้มีค่าต่ำมาก ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากหน้าที่บริการมีจำนวนน้อยเกินไป แสดงให้เห็นว่าหน้าที่ของสุขาภิบาลที่ทำหน้าที่เป็นแหล่งกลางเพื่อจะบริการสินค้าและบริการให้กับพื้นที่ที่อยู่รอบนอกที่ไกลออกไปแทบไม่มีเลย ดังนั้นสรุปได้ว่าถ้าพิจารณาถึงบทบาทหน้าที่ของแหล่งกลางตามแนวคิดของทฤษฎีแหล่งกลางแล้วพบว่าสุขาภิบาลทั้ง 3 แห่งนี้ ไม่สมควรจัดเป็นแหล่งกลางของชุมชนดังแหล่งกลางอื่น ๆ อย่างไรก็ตามสามารถพิจารณาเปรียบเทียบขอบเขตการบริการของแหล่งกลางที่ศึกษาทั้ง 9 แห่ง ได้จากแผนที่

เขตบริการของชุมชนระดับสุขาภิบาลในจังหวัดนครศรีธรรมราช
 SERVICE AREA OF SANITARY DISTRICTS IN NAKHON SI THAMMARAT 13

แสดงการเปรียบเทียบการกระจายผู้รับบริการในพื้นที่ศึกษา
สัญลักษณ์
 ● ที่ตั้งสุขาภิบาล
 — ทิศทางการเดินทาง

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจ
 ภาควิชาภูมิศาสตร์
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ฉัตรชัย พงศ์ประยูร
 นิลิต วรรณิการ์ รองพิมพ์
 มาตรการย่อ
 1:1,000,000
 N ↑

จากเหตุผลที่กล่าวแล้ว จะพบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ความเป็นแหล่งกลางของ
 สหุภาภบาลทั้ง 3 แห่ง มีบทบาทโดดเด่นกว่าอื่น ๆ ภายในพื้นที่ที่ศึกษา คือ อัตราส่วนของ
 ประชากรเมืองที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ และเมื่อประชากรเมืองเพิ่มขึ้น หน้าที่บริการต่าง ๆ ที่
 ประชากรต้องพึ่งพาโดยตรงหรือที่เกี่ยวข้องจะมีตามมาเพื่อสนองความต้องการของประชากร
 นั้นเอง เพราะฉะนั้นผลการวิจัยที่ได้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ จำนวนสถาน
 ประกอบการของร้านค้าและร้านบริการอื่น ๆ จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประชากรของชุมชนนั้น ๆ
 เป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งเมื่อประชากรในชุมชนมีมากการสนองความต้องการเรื่องสินค้าและบริการ
 ต่าง ๆ เพื่อบริโภคอุปโภคในชีวิตประจำวันให้กับประชากรเหล่านี้จึงเกิดขึ้นด้วย ดังนั้น จึงนับ
 ได้ว่าชุมชนเป็นแหล่งรวบรวมสินค้าและบริการหลาย ๆ ชนิด เข้าไว้ด้วยกันแล้ว ย่อมหมายถึง
 ว่าในสถานการณ์ปัจจุบันชุมชนนั้น ๆ มีบทบาทในการบริการสินค้าและบริการต่าง ๆ มากและ
 แนวโน้มการขยายตัวของสถานประกอบการก็ปรากฏอยู่ตลอดเวลา เพราะบุคคลที่จะตัดสินใจเปิด
 กิจการขึ้นมาใหม่ค่อนข้างมีความมั่นใจในการลงทุนว่า กิจการจะเจริญรุ่งเรืองไปได้ดีเหมือนกับ
 กิจการที่มีอยู่ปัจจุบัน ดังนั้น การพิจารณาที่จะยกฐานะชุมชนขนาดเล็กที่มีบทบาทของความเป็น
 แหล่งกลางสูงให้เป็นชุมชนขนาดกลาง โดยการวิเคราะห์พื้นที่ตามหลักวิธีการศึกษามิติศาสตร์
 ท้องถิ่นจากการใช้เกณฑ์ ลำดับความสำคัญของแหล่งกลางที่พิจารณาจากบทบาท หน้าที่และขนาด
 ประชากร เพื่อจะได้ขยายเขตการบริการและบทบาทอื่น ๆ น่าจะมีความเป็นไปได้สูง ทั้งนี้ผู้วิจัย
 เชื่อว่าการให้ความสำคัญศึกษาแหล่งกลางที่มีบทบาทสูงสุดเป็นลำดับแรก น่าจะเป็นวิธีการศึกษาที่
 นำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาระบบชุมชนที่กำลังเกิดขึ้นได้ดีในประเด็นที่ว่า จังหวัดนครศรีธรรมราช
 สมควรที่จะต้องเพิ่มสัดส่วนของชุมชนลำดับกลางหรือชุมชนที่มีความสำคัญลำดับที่ 2 อีกจำนวน 3
 ชุมชน นั่นคือ สหุภาภบาลจันดี ลีชล รวมทั้งร่อนพิบูลย์ เพื่อหวังผลให้แหล่งกลางที่ยกฐานะขึ้นมา
 เป็นอีกแหล่งกลางหนึ่งที่จะใช้เป็นตัวแทนของแหล่งกลางขนาดใหญ่ เช่น เทศบาลเมืองนครศรี-
 ธรรมราช ได้ในระดับหนึ่งในด้านของการบริการสินค้าและบริการอื่น ๆ ให้กับประชากรที่อาศัย
 อยู่ในพื้นที่รอบนอก ทั้งนี้เพราะการจัดการพื้นที่ตามลำดับความสำคัญของแหล่งกลางที่พิจารณาจาก
 บทบาทหน้าที่และขนาดประชากรจะทำให้ทราบเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ ลำดับความสำคัญ ตลอดจน
 ทราบความต้องการได้ชัดเจนว่า หน้าที่บริการชนิดใดที่สำคัญต่อการพัฒนาชุมชนนั้น ๆ มากที่สุด
 ต่อมาเมื่อชุมชนที่ได้รับการพัฒนาในลำดับก่อนนี้บรรลุวัตถุประสงค์แล้ว จึงให้ความสำคัญกับชุมชน
 ลำดับรอง เช่น ชะอวด ชนม และนาบอน ในโอกาสต่อไป